

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1863.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 20.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀλώσεως
τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 19).

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Γαλατᾶ ὑπὸ τοὺς Λατίνους, ἀπελείπετο ἡ ἄλωσις καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τοῦ Κωνσταντινίου, ἣτις ἰκανὰς παρίστα δυσχερείας· δύο δὲ πρὸς ἐπιτυχίαν προετάθησαν σχέδια. Οἱ μὲν Ἐνετοὶ ἔλεγον ὅτι ὅπως ἀλωθῆ ἔπρεπε νὰ στηθῶσιν ἐκ τῶν πλοίων κλίμακες εἰς τὰ τεῖχη, καὶ οὕτως ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης νὰ γείνη ἡ ἐφοδος, οἱ δὲ Γάλλοι τοῦναντίον ἐπρότεινον τὰύτην ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ξηρᾶς, προφασίζόμενοι ὅτι δὲν ἐδύναντο νὰ νικήσωσιν ἄνευ τῶν ἵππων αὐτῶν. Ἐπὶ τέλους, ὅπως μὴ προκύψῃ σχίσμα τι, ἀπεφασίσθη ἡ ἐφοδος νὰ γείνη ἐκ τε τῆς ξηρᾶς καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτως ὁ μὲν στόλος ἐπλευσε κάτωθεν τῶν προμαχῶνων, αἱ δὲ ἐξ φάλαγγες τῶν Φράγκων, διαβάσαι τὸν Κύδαριν, ἐστρατοπέδευσαν ὅπου ὑπάρχει τὸ νῦν καλούμενον Ἐϊοῦπ, καὶ ἐκείθεν ἤρξαντο προσβάλλουσαι τὴν πύλιν, ἣτις τότε φέρει ὄνομα Ἐγρῆ καπού. Τῶν Βυζαντινῶν ἐστρατι-

γεί ὁ τοῦ βασιλέως γαμβρὸς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ἀνὴρ γενναῖος καὶ ἐμπειρος, ὅστις ἀπέκρουσεν ἐπανειλημμένως τὰς ἐφόδους τῶν Φράγκων, οἵτινες ἐπλήττοντο ἐκ τῶν τειχῶν διὰ λίθων, ὑγροῦ πυρὸς καὶ ἄλλων, καθ' ὃν χρόνον σώματα πεζῶν ἐκπηδῶντα ἐκ τῆς πόλεως, πολλὴν ἐνεποίουν αὐτοῖς τὴν φθοράν· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πλοίων ἐκεῖνοι ἐμάχοντο μετὰ πολλοῦ πείσματος· ἄφροντες τὰ πλοῖα, λέγει Νικήτας ὁ Χωνιάτης, ἔστησαν κατέναντι Πετρίων. βοεῖαις δοραῖς φραξάμενοι ταῦτα, ὡς εἶεν πυρὶ ἀδήωτα, καὶ ἐν ταῖς κεραταῖς τεκτνηάμενοι κλίμακας τὰς βαθμίδας μηρινθώδεις ἐχούσας, ὑποκαλωμένας διὰ κάλων καὶ αἰθῆς αἰρομένας εἰς ὕψος προσδεδεμένων τοῖς ἰστοῖς. Οἱ δὲ τειχεσιπλήτην κριὸν κρατυνάμενοι καὶ τοὺς Τζαγροτοζότας πολλαχῆ περιστήσαντες, ὡς ἀφ' ἐνὸς συνθήματος ποιοῦνται τὴν σύρρηξιν. Καὶ ἦν ἡ μάχη φρικαλέα τις καὶ στονόεσσα πάντοθεν. Οἱ τε γὰρ περὶ τὸν κριὸν ὀπλισάμενοι Λατῖνοι, τὸ τεῖχος ῥήξαντες πρόδον ἔσχον ἐνδοθεν, ὃ παρατείνει πρὸς θάλασσαν περὶ τόπον, ὃς Ἀποβάθρα βασιλέως ὠνόμασται, εἰ καὶ πρὸς τῶν ἐπικούρων Ῥωμαίους Πισσαίων καὶ τῶν πελεκυφόρων βαρβάρων γενναίωτερον ἀ-

πεκρούσθησαν, και τραυματία οι πλείους ανέ-
ζευξαν. Οι τε τοις πλοίοις ενόντες τοις περι τα
Πέτρια τείχεσι προσπελάσαντες και δι' ακατίων
τας άγκυρας των πλοίων έραζε βίψαντες εκ των
κλιμάκων έπειτα τοις εκ των πύργων Ρωμαίοις
συμπλέκονται και τρέπονται τούτοις βράδιος, ως
εξ ύπερδεξίων μαχομένοις, και ου μόνον από ύ-
ψους, αλλά και κατά κορυφήν έφροστώτες και
βάλλοντες ».

Εξηκολούθουν ούτως αι άψιμαχίαι επί έννεα
ήμέρας μεταξύ πολιορκούντων και πολιορκουμέ-
νων, οτε αι Φράγκοι άπεφάσαν την δεκάτην
ήμέραν, 17 Ιουλίου μηνός 1204, πέμπτην της
εβδομάδος, να ποιήσωσι παύτοχρόνως εκ τε της
ξηράς και εκ της θαλάσσης τον πόλεμον. Και
δη εκ των επτά φαλάγγων, αι μιν τρεις υπό
τον Μαρκήσιον της Μοντφεράτης Βονιφάτιον ά-
πελείφθησαν εις φρούρησιν του στρατοπέδου, αι
δ' έτεροι τέσσαρες υπό την κόμητα της Φλανδρίας
Βαλδουίνον διατάχθησαν να προσβάλωσι την πό-
λιν. Ηρξαντο λοιπόν την προσβολήν κατά πρώ-
τον εις τι προπύργιον, όπερ ύπερήσπιζον Άγ-
γλοι και Δανοί! . . . Όποια σύμπτωσις! Ητο
φαίνεται πεπρωμένον τα δύο ταύτα έθνη να πε-
ριφρουρήσωσι την άπειλουμένην εκείνην πρω-
τεύουσαν ίνα μετά επτά ως έγγιστα εκατονταε-
τηρίδας επιφυλάζωνται αυτήν εις ένα Δανόν, βα-
σιλέα των Ελλήνων, οστις τη των Άγγλων προ-
στασία προώριστο ν' αναβή επί τον θρόνον της
Παλλάδος, όπως πραγματοποιήση τους πόθους
και τα όνειρα του Πανελληνίου. . . . Οι Γάλλοι
πολεμισται ανέπτυξαν κατά την ήμέραν εκείνην
άνδριαν άξιοθαύμαστον, και δεκαπέντε μάλιστα
αυτών και επί τας επάλξεις αυτάς επέτυχον ν'
αναβώσιν' άλλ' ήναγκάσθησαν επί τέλος να έγ-
καταλείψωσι την κινδυνώδη εκείνην θέσιν, δύο
δε αυτών αιχμαλωτισθέντες, προσήχθησαν και
ένώπιον του αυτοκράτορος. Αλλ' ένψ οι Γάλλοι
έβλεπον ματαιουμέννας τας προσπαθείας αυτών,
οι Ένετοι εκ των πλοίων αυτών ηδουκίμουν. Τά-
ξας ο Δόγης Δάνδολος τας γαλέρας εις δύο σει-
ράς, εις μιν τας εν τη πρώτη έθηκε τας πολεμι-
κάς μηχανάς, εις δε τας εν τη δευτέρω επεβίβασε
τους πολεμιστάς, όπως ένψ αι πρώται προσβάλ-
λωσι τα τείχη, οι εν ταις δευτέραις πολεμισται
φονεύωσι τους εν ταις επάλξεσι. Και εξηκολού-
θει ή μάχη πεισματώδης και αίματηρά, καθόσον
μάλιστα άφθονον έβρίπτετο το ύγρον πυρ από
τα τείχη. Εν τούτοις ο Δάνδολος, οστις **vialz**

hom ere et gole ne véoit, θέλων άποτελε-
σματικώτερον να ποιήση την προσβολήν, διατά-
ξε να τον καταβιβάσωσιν εις την ξηράν, όπερ
έσπευσαν οι ύπηρέται του να πράξωσιν, έχοντες
πρό αυτου κυματίζον και το γόνυφαλον του Ά-
γίου Μάρκου. Τούτον ιδόντες δεν ώκνησαν να
μιμηθώσι και εξ άλλων πλοίων οι Ιππόται μετά
κλιμάκων, ώστε ο πόλεμος κατήνησεν υπό αυτά
άμέσως τα τείχη της Κωνσταντινουπόλεως. Αί-
φνης ή σημαία του Αγίου Μάρκου φαίνεται επί
τι προπύργιον της πόλεως και ή θεα αυτης τους
μιν Γραικούς αποθαβρόνει, την δε γενναιότητα
των Φράγκων επαυξάνει, νομίζόντων ότι βλέπουσι
την ευσθενη του αγίου της νήσου αυτών χει-
ρα οτι τους προστατεύει. Διπλασιάζουσι λοιπόν
ζηλον και εν άκαρει είκασαιπέντε πύργοι πίπτουσιν
εις την έξουσίαν αυτών. Καταδιώκουσι τους Γραι-
κούς εν τη πόλει, αλλά φοβούμενοι ένεδράν τινα
ή επίθεσιν εκ μέρους του πολυαριθμου λαου,
θέτουσι πυρ εις τας οικίας, ως άπαντώσιν, αι φλό-
γες διαδίδονται ταχέως, και ιδου ή Κωνσταντι-
νούπολις παρίστησι το φρικώδες θέαμα πόλεως
πυρπολουμένης.

Τότε μόλις εμφανίζεται ο αυτοκράτωρ Αλέξιος
μετά στρατου τοσούτου, ώστε, κατά την έκφρα-
σιν του Βιλλαρδουίνου, ένομίζετο οτι **ce fust toz
li mons**. Όταν ειδον οι Λατινοι τον αυτοκρά-
τορα προερχόμενον, παρετάχθησαν εις μάχην, νο-
μίζοντες οτι θέλουσι προσβληθή' άλλ' ο χαύνος
αυτοκράτωρ, μη τολμών αυτός, μηδ' επιτρέπων
την προσβολήν εις τον όργωντα προς πόλεμον
γαμβρόν αυτου Λάσκαριν, μόλις ειδη την παρά-
ταξιν των έχθρων, εισήλθεν αυθις εις την πόλιν,
αίσχιστος και εφύβριστος. Όταν δε οι εν Βυ-
ζαντίω ειδον τον αυτοκράτορα αυτών τοσούτον
άνάνδρως επανελθόντα, περιήλθον εις μεγίστην
όργην, ή δε ταραχή και ή σύγχυσις έφθασεν εις το
επακρον, διότι ο μιν λαός κατηγορει τον στρα-
τόν, ο δε στρατός τον βασιλέα, πάντες δ' εν γέ-
νει επνεον μένεα κατ' αυτου. Ο Αλέξιος τοιου-
τοτρόπως καταρώμενος υπό πάντων, δυσπιστών εις
τους περι αυτον, μηδεμίαν έλπίδα σωτηρίας έχων,
άπεφάσισε να έγκαταλείψη την πόλιν. Κοινωσά-
μενος λοιπόν την πρόθεσιν αυτου ταύτην εις ο-
λιγίστους, και λαβών μεθ' αυτου δέκα κεντηνά-
ρια χρυσίου και διάφορα άλλα τιμαλφή και πολύ-
τιμα πράγματα, ανεχώρησε νύκτωρ εις το Δε-
βελτόν, «δειλαιοσ εν άνθρωποις, μη φίλτρω παί-
δων μαλαχθείς, μη γυναικός έρωτι δαμασθείς,

μη τηλικαύτη πόλει μαλακισθείς, μηδέ τι των
άλλων εις νοϋν βαλλόμενος, φιλοψυχία δε και δει-
λανδρία σωτηριαν έαυτω και ταύτην αμφίβολον
χωρών και πόλεων τοσούτων και γένους παντός
άλλαζάμενος ». Έβασίλευσε δε έτη οκτώ, μήνας
τρεις και ήμέρας δέκα.

Όταν οι Γραικοί επληροφρήθησαν την φυγήν
του Αλεξίου, ηρξαντο να υβρίζωσιν αυτον και ά-
ποκαλώσιν άρπαγα του θρόνου, και φαύλον και
αίσχιστον, ενθουμήθησαν δε τότε τον εν τη ειρ-
κτῆ μένοντα τυφλόν Ισαάκιον, και επ' αυτον
θέτουσιν ως επ' άγκυραν ίεράν πάσαν αυτών την
έλπίδα. Και δη μεταβαίνουσιν εις την ειρκτην
και λύντες τα δεσμά αυτου τον αναγορεύουσιν
αυτοκράτορα και εν πομπή εις τα άνακτορα τον
φέρουσιν. Ο Ισαάκιος, εκπληκτος γενόμενος επί τη
φορῃ των πραγμάτων, διαμηνύει τοις Λατινοις
και τῷ μεταξύ αυτών υίῳ του Αλεξίου την φυγήν
του άρπαγος του θρόνου και την αναγόρευσιν αυ-
του ως αυτοκράτορος. Τοσούτον δε άπροσδόκη-
τον εφάνη τούτο εις τους σταυροφόρους, ώστε
συνελθόντες εν τη σκηνῃ του μαρκησιου της
Μοντφεράτης εις συμβούλιον και δυσπιστούντες
εις την αλήθειαν των μηνυομένων, δοξολογούσι
μιν τον θεόν, παρατάσσονται δε εις μάχην, και
οτε πολυαριθμοι Γραικοί εξελθόντες της πό-
λεως ήλθον να επιθεβαλώσωσι τα γεγεννημένα
τότε μόνον άπεφάσαν να πέμψωσιν έντός της
πόλεως τετραμελή επιτροπήν, συγχειμένην εκ
του Ματθαίου Μοντμορενση, εκ του Γοδοφρέδου
Βιλλαρδουίνου και εκ δύο Ένετων, όπως ιδίοις ο-
φθαλμοις πληροφορηθώσι περι της καταστάσεως
των πραγμάτων, και αν τα λεγόμενα έχονται ά-
ληθείας, προσκυνήσωσι τον Ισαάκιον εκ μέρους
των Φράγκων και απαιτήσωσι την αναγνώρισιν
των υποχρεώσεων ως ο υίός αυτου Αλέξιος ανέ-
λαθεν. Η επιτροπή μέχρι των πυλών της πόλεως
μετέβη έφιππος, εκεί δε άφιπεύσασα, ώδηγήθη
εις τα άνακτορα των Βλαχερνών. Προσαχθείσης
της επιτροπῆς ένώπιον του αυτοκράτορος, λαβών
τον λόγον ο Γοδοφρέδος Βιλλαρδουίνος έλεξε ταύ-
τα: «Κύριε, βλέπεις τας ύπηρεσίας ως προσεφέρο-
μεν εις τον υίόν σου, και πόσον συνεδράμομεν αυ-
τόν. Αποκείται ήδη να εκπληρώση και αυτός τας
υποχρεώσεις, ως ανεδέχθη άπέναντι ημών, άπό-
κείται δε και εις σε να αναγνωρίσης τας υποχρεώ-
σεις εκείνας. » Έρωτήσαντος του Ισαακίου οποι-
αι εισιν αι υποχρεώσεις αυται, και του Γοδοφρέ-
δου εκθέντος αυτάς, ως εν τοις προηγουμένοις ει-

πομεν, ο αυτοκράτωρ εκπλαγείς επί τη δυσχερείῃ
της εκπληρώσεως: «Βεβαίως, απήντησεν, αι ύ-
πηρεσία υμών εισι μεγάλα, ουδέ δυνάμεθα τας
αναλόγους να διομολογήσωμεν υμιν χάριτας. Διό
και το κράτος αυτό όλον αν ζητήσητε, δικαίως
άνηκει υμιν. » Ούτως ανεγνώρισε την συνθή-
κην του Αλεξίου και εσφράγισεν αυτην δια της
χρυσῆς των αυτοκρατόρων σφραγίδος.

Επανελθούσης της επιτροπῆς παρα τοις σταυ-
ροφόροις και άγγελιάσης τα άποτελέσματα της
άποστολής αυτης, εισήλθον εν μεγίστη παρατάξει
εις την πόλιν έχοντες εν μέσῳ τον Αλέξιον, ου
εκατέρωθεν ήππευσεν ο κόμης της Φλανδρίας και
ο Δόγης της Ένετίας. Άπειρος λαός συνωθεί-
το περι την συνοδειαν χαιρετών δια φρενητιωδών
κραυγών τον νέον αυτοκράτορα. Ο Ισαάκιος πύχα-
ρίστησεν εκ νέου τους σταυροφόρους δι' ως τῷ
παρέσχον εκδουλεύσεις, και φοβούμενος μη έλθω-
σιν εις βῆξιν προς τους Βυζαντινούς, τους παρε-
κάλεσε να στρατοπεδεύσωσιν εις τον κόλπον του
Χρυσοκέρατος. Οι σταυροφόροι υπήκουσαν, και
εν τη αναπαύσει και άφθονία πάντων ηρξαντο
λησμονοϋντες τους κόπους και τους κινδύνους,
οὗς τέως υπέστησαν. Μετά τινας δ' ήμέρας ο Α-
λέξιος εστέφθη εν τῷ ναῷ της άγίας Σοφίας
κοινωνῶς του πατρός του εν τη έξουσίῃ.

Ένώσῳ ο Αλέξιος περιωρίζετο εις μόννας υπο-
σχέσεις, τα πράγματα ώδευον καλῶς, αλλά ή
εκπλήρωσις αυτών πολλὰς παρενόβηλε δυσχε-
ρείας. Μη δυνάμενος να επιβαρύνη δια μιῆς τον
λαόν με φόρους, αλλά και οφείλων ν' αποτίση,
κατά τα συμπεφωνημένα, διακοσίας χιλιάδας μαρ-
κῶν, προσκαλεσάμενος τους αρχηγούς των σταυ-
ροφόρων τοις έδωσε μικράν τινα προκαταβολήν
και εξητήσατο προθεσμίαν ένός μηνός όπως εισ-
πράξη χρήματα, παρασκευάση δε και τα πλοία
δι' ών ώφειλε, κατά την συνθήκην, να συνοδεύση
τους σταυροφόρους εις Αίγυπτον ή Συρίαν.

Εν τούτοις ο φυγών εκ Κωνσταντινουπόλεως
αυτοκράτωρ Αλέξιος, καταλαβών την Αδρια-
νούπολιν, εστῆσεν εκεί τον θρόνον αυτου, στρατόν
παρασκευάζων και παρασκευαζόμενος δήθεν εις
πόλεμον ταύτα πληροφορηθείς ο ανεπιός αυτου
και αυτοκράτωρ Αλέξιος, παραλαβών μέρος των
Λατινων υπό τον Βονιφάτιον τον μαρκησιον της
Μοντφεράτης, μετέβη όπως καταπολεμήση εκεί-
νον. Περιήλθεν ούτω διαφόρους πόλεις, ως οι συν-
έκδημοι αυτῷ Φράγκοι επιλοτιμήθησαν να λα-
φυραγωγήσωσι, και άφου εφυγάδευσε τον θεϊον

αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἐν θρι-
άμβῳ.

Ἄλλ' ἤδη ἤρξατο δύναιτο καὶ τοῦ Ἀλεξίου τού-
του ὁ λάμπων ἀστὴρ. Ὅπως εἰσπράξῃ χρήματα
ἵνα πληρώσῃ τοὺς Λατίνους, ἐπώλησε τὰ κοσμη-
ματα καὶ ἄλλα πολύτιμα σκευῆ τῶν ναῶν, ἀφή-
ρεσε τὴν περιουσίαν πάντων ἐκείνων οἵτινες ἢ
ὑπεδοθήθησαν τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάστασιν τοῦ
θεοῦ αὐτοῦ ἢ ἦσαν φίλοι αὐτοῦ, ἐπέβαλε φόρους
καὶ ἄλλα τοιαῦτα βίαια μέτρα ἔλαβεν, ὥστε ὁ
λαὸς ἤρξατο ἀναφανδὸν κραυγάζων κατὰ τῶν
νέων αὐτοκράτορων. Ταῦτα βλέπων ὁ νέος Ἀ-
λέξιος καὶ δυσπιστῶν πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, ἀ-
φιερώθη ὀλοσχερῶς εἰς τοὺς Φράγκους, παρὰ τῷ
στρατοπέδῳ τῶν ὁποίων νυκθημερὸν διέτριβε,
συντρώγων μετ' αὐτῶν καὶ συμπίνων, καὶ πλεί-
στα ἄλλα ἀνάξια βασιλέως ἔργα ποιῶν. Ἐπὶ το-
σοῦτον δὲ οικειότητος μετὰ τῶν σταυροφόρων
προέβη, ὥστε πολλάκις ἐν ᾧ χρόνῳ συνέτρωνον,
οἱ ἔνετοί ἀφαιροῦντες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
τὸ βασιλικὸν λιθοκόσμητον διάδημα, τῷ ἐπέθετον
τὸν χονδρὸν ἐξ ἐρίου σκοῦφον τῶν ναυτῶν τῆς
Ἑνετίας· ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ Ἀλεξίου πατὴρ Ἰσαά-
κιος εἰς τὰς αὐτὰς ὑπέπιπτε πράξεις, ἐξ οὗ μεγί-
στη ἠγέρθη κατακραυγὴ· ἐπηύξησε δὲ αὕτη, ὁ-
πόταν ὁ Ἀλέξιος πειθόμενος τοῖς Λατίνοις, αἰτούσι
τὴν ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν, ἠνάγκασε τὸν τότε
Πατριάρχην ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος τῆς Ἁγίας Σοφίας
να διομολογήσῃ τὸν πάπαν Ἰννοκέντιον Γ'. πρῶ-
τον ἐπίτροπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ γῆ καὶ
ποιμένα τοῦ πιστοῦ ποιμνίου καὶ διάδοχον τοῦ
Ἁγίου Πέτρου.

Ἰπῆρχε τότε ἀνὴρ τις, ὀνόματι Ἀλέξιος Δού-
κας, τὸν ὁποῖον οἱ συνέφηβοι διότι συνέσπα τὰς
ἄφρυς εἶχον ἐπονομάσαι Μούρτζουφλον. Ὁ ἀνὴρ
οὗτος ἀνῆκεν εἰς μίαν τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τοῦ
Βυζαντίου, διότι ἦν υἱὸς Ἰσακίου Δούκα τοῦ Σε-
βαστοκράτορος καὶ κατὰ συνέπειαν ἐξαδελφός
τοῦ Ἀλεξίου· φιλόδοξος δὲ εἰς ὑπερβολὴν ὦν καὶ
πολυμήχανος, ἐνόμισε τὴν περίστασιν πρόσφορον
εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ καὶ προσεποιήθη μεγίστην
ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον, ὅστις
καὶ Πρωτοβεστιάριον τὸν κατέστησεν. Ἄλλ' ἐνῶ
εἰς αὐτὸν ἐμεγαλοποιεῖ τὴν κατακραυγὴν τοῦ
λαοῦ, ἐνέπνεε φόβους εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ὡς
μόνην ἄγκυραν σωτηρίας τῷ παρίστα τὸν πρὸς
τοὺς Λατίνους σφιγκτὸν σύνδεσμον, ἀφ' ἑτέρου διέ-
βαλλε τὸν βασιλέα παρὰ τῷ λαῷ, λέγων αὐτῷ
ὅτι ἐκεῖνος προτίθεται νὰ ἐκκλητινίσῃ τὸ Βυζάν-

τιον καὶ νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν εἰς τοὺς σταυ-
ροφόρους. Ἐμάνη ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ,
ὁ δὲ Μούρτζουφλος θέλων νὰ περιπλέξῃ ἐπὶ μάλ-
λον τὰ πράγματα τοῦ Ἀλεξίου, προέτρεπεν αὐτὸν
νὰ παύσῃ τὴν μετὰ τῶν Λατίνων φιλίαν καὶ νὰ
κηρύξῃ τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, διότι τότε μό-
νον ἐδύνατο νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἄλλ' ἔ-
πειδὴ ὁ Ἀλέξιος δὲν ἐπέθετο εἰς ταῦτα, ἐνθυμού-
μενος ὁποῖαν συνδρομὴν παρ' ἐκείνων ἔλαβεν, ὁ
Μούρτζουφλος ὑποκινεῖ στάσιν, συνεπιεῖ τῆς ὁ-
ποίας ἀνηγορεύθη νεανίσκος τις, Νικόλαος Κανα-
θὸς τοῦνομα, αὐτοκράτωρ. Σπεύδει ὁ Μούρτζου-
φλος μετὰ δακρύων ἀπατηλῶν νὰ ἀναγγεῖλῃ τὰ
γεγόμενα εἰς τὸν Ἀλέξιον, εἰς ὃν ὡς μόνον πρὸς
σωτηρίαν μέσον προβάλλει τὸν πρὸς τοὺς Λατί-
νους πόλεμον· καὶ βλέπει μὲν ὁ δυστυχὴς αὐτο-
κράτωρ τὸ χαῖνον πρὸ αὐτοῦ βάρβαρον, ἀλλὰ
μὴ ἔχων ἄλλο νὰ πράξῃ, πείθεται εἰς τοῦ ἀπα-
τεῶνος τοὺς λόγους καὶ ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν ἵνα
μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ ἐπιπέσῃ αἴφνης κατὰ
τῶν σταυροφόρων, ἵνα εἰ δυνατόν τοὺς κατα-
στρέψῃ. Ἄλλ' οἱ Φράγκοι ἔτοιμοι αἰείποτε ὄντες,
ἀντικρούουσιν ἐπιμόνως τὴν ἐπίθεσιν καὶ ἀναγκά-
ζουσι τοὺς Βυζαντινοὺς νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὴν
πόλιν κατασχυμένοι. Ἡ δὲ ἀποτυχία αὕτη ἀντὶ
νὰ φέρῃ τὴν ταπεινώσιν τοῦ Μούρτζουφλου, τού-
ναντίον καθίστασιν αὐτὸν ὑψηλοφρονέστερον, περὶ
αὐτὸν δὲ συνασπίζονται πολλοὶ ἄλλοι οἵτινες ὁ-
μνύουσι νὰ συναποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη προσβολὴ ἐξηγρίωσεν
ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς Λατίνους, ὥστε πανταχόθεν
ἤρξαντο κραυγάζοντες ὅτι πρέπει νὰ καταπολε-
μήσωσι τὸν ἀχάριστον αὐτοκράτορα, ὅστις ὡς
ἀντιμισθίαν τῶν ὅσων ὑπὲρ αὐτοῦ διεπράξαντο,
τοῖς ἀποδίδει δόλον καὶ πλεκτάνας· ἀλλὰ πρὶν
προβῶσιν εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μέτρον, ἀπε-
φάσισαν ἐν συμβουλίῳ νὰ πέμψωσιν εἰς Βυζάντιον
πρέσβεις, ὅπως εἰ δυνατόν ἐπαναγάγωσι τὸν αὐ-
τοκράτορα εἰς νομιμώτερα αἰσθήματα. Μεταξὺ
τῶν πρέσβεων ὑπῆρχε καὶ ὁ ἐκ προτέρων γνω-
στὸς Κόνων Βερθούνης, ὅστις διὰ παρρησίας με-
γίστης ὑπέμνησεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὰς ὑπὲρ
αὐτοῦ θυσίας τῶν σταυροφόρων, ἐξητήσατο τὴν
ἐκπλήρωσιν τῶν ὅσων τοῖς ὑπεσχέθη, καὶ ἐν τέ-
λει ἠπειλήσεν αὐτὸν ὅτι ἐκεῖνοι θέλουσι μεταχει-
ρισθῆ ἐκβιαστικὰ μέτρα ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οὗ-
τος ἐνέμενον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διαγωγὴν.

Ἡ ἀγέρωχος αὕτη γλώσσα φυσικὸν ἦτο νὰ δι-
εγείρῃ τὴν ὀργὴν εἰς μίαν αὐλήν, ἔθθα ὁ αὐτο-

κράτωρ ὑπῆρχε πάντοτε τὸ ἀντικείμενον τῆς αἰ-
σχροτέρας κολακείας, διὰ τοῦτο οἱ περὶ τὸν Ἀ-
λέξιον ἐκραύγασαν ὅτι πρέπει νὰ τιμωρήσωσι
τὸν αὐθάδη Φράγκον, ὅστις ἀπετάλησε νὰ ἐξυ-
βρίσῃ τὴν ἱεράν τοῦ αὐτοκράτορος κορυφὴν ὁ Ἀ-
λέξιος ὁμῶς ὑπὸ τοῦ παλιμβούλου Μουρτζού-
φλου συμβουλευόμενος, ἀπεφάσισεν ἀντὶ τῶν Βυ-
ζαντινῶν, νὰ προτιμήσῃ τὴν συμμαχίαν τῶν
Φράγκων, καὶ δὴ πέμψας αὐτὸν τὸν Μούρτζου-
φλον ἐξητήσατο τὴν συνδρομὴν τοῦ μαρκησίου
τῆς Μονφεράτης, ἵνα διὰ Λατινικῶν δυνάμεων ἀ-
ποβάλλῃ τὸν δημοπρόβλητον βασιλέα, στηριχθῇ
δὲ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἄλλ' οἱ Γραικοὶ πληρο-
φορηθέντες ταῦτα ἐξεγείρονται, καὶ ὁ Μούρ-
τζουφλος ῥίπτων πλέον τὸ προσωπεῖον

Ἄλαεῖ τινὰς του συγγενεῖς, φίλους γὰρ καὶ
[γραιτόνους
Τζαγδάρους καὶ λιμαντικούς. . .

καὶ διενεργεῖ εὐρεῖαν κατὰ τῶν αὐτοκρατόρων
στάσιν, τὴν ὁποῖαν σπεύδει πάλιν νὰ ἐξαγγεῖλῃ
εἰς τὸν Ἀλέξιον· οὗτος δὲ περιδεὴς γεγόμενος καὶ
βλέπων τὸν λαὸν ἐρχόμενον πρὸς τὰ ἀνάκτορα,
ἀνατίθησι τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Μούρτζου-
φλον καὶ περιβλήθεις ὑπ' αὐτοῦ ποδῆρη χιτῶνα
ὀδηγεῖται εἰς τινὰ σκηνὴν, ὑποτονθορίζων τὸ τοῦ
Δαυίδ. «Ἐκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν
μου,» Ἐνῶ ὤφειλε μάλλον νὰ ἐθυμηθῇ τὸ «Ἐμοὶ
μὲν εἰρηνικὰ ἐλάουν καὶ ἐπὶ καρδίας δόλους διε-
λογίζοντο». Ὁ Μούρτζουφλος βλέπων οὕτω πλη-
ρουμένους τοὺς σκοποὺς του, προσφέρει δις ἐν κύ-
λικι φάρμακον εἰς τὸν Ἀλέξιον, ἀλλ' ἐπειδὴ, εἴτε
διότι ὁ μείραξ ἦν τοῦ φαρμάκου νεανικώτερος, εἴτε
διότι μετεχειρίζετο ἀντίδοτόν τι, ἀπέφυγε τὸν
θάνατον, ὁ Μούρτζουφλος δι' ἀγρόνης τὸν ἐκπυρ-
ρίνιζει πρὸς τὸ τοῦ ἄδου πέταυρον, μετὰ βασι-
λείαν μηνῶν ἕξ καὶ ἡμερῶν ὀκτώ· ὁ δὲ πατὴρ
αὐτοῦ Ἰσαάκιος πληροφορηθεὶς τὸν οἰκτρὸν τοῦ
υἱοῦ του θάνατον, καταληθθεὶς ὑπ' ἀσθενείας
ἀπεβίωσε καὶ αὐτὸς μετὰ τινὰς ἡμέρας.

Τοιοιουτρόπως καταλαβὼν ὁ Μούρτζουφλος
τὴν ἀρχὴν, ἀφοῦ ἀπηλλάχθη καὶ τοῦ ἐφημέρου
αὐτοκράτορος Κανάβου, καὶ προβλέπων τὸν πρὸς
τοὺς Λατίνους ἐπικείμενον κίνδυνον, ἤρξατο ὀχυ-
ρῶν τὴν πόλιν, ἀνυψώσας τὰ παράλια τῆς πόλεως
τείχη, καὶ τὰς χερσαίας πύλας με τειχίσματα ὀ-
χυρώσας. Ὅτε δὲ πάλιν οἱ Λατῖνοι ἐπληροφορή-
θησαν τὸν οἰκτρὸν τοῦ Ἀλεξίου θάνατον, ὑπὸ τό-
σαυτῆς καταλήφθησαν ἀγανακτήσεως, ὥστε ἀπε-
φάσισαν νὰ καταπολεμήσωσι τοὺς Γραικοὺς, ἐπὶ

τῶν ὁποίων οὐδεμίαν τοῦ λοιποῦ ἐδύναντο πιστῆν
νὰ ἔχωσι. Συνῆλθον λοιπὸν εἰς συμβούλιον, καὶ
ἐκεῖ κατὰ πρῶτον λόγος ἐγένετο περὶ ἀλώσεως
Κωνσταντινουπόλεως, ὑπεστήριζον δὲ τὴν ἰδέαν
ταύτην οἱ κληρικοὶ ἰδίως, λέγοντες ὅτι ὁ πόλε-
μος οὗτος ἐστὶν ἱερὸς καὶ ἀπαραίτητος. Ἀλλὰ καὶ
οἱ ἐν Βυζαντίῳ οὐδόλως ἠσύχαζον, τούναντίον ἀ-
φοῦ ἐκ δευτέρου προσεπάθησαν εἰς μάτην ν' ἀ-
ποτεφρώσωσι δι' ὕγρου πυρὸς τὰς ἐχθρικὰς γα-
λέρας, κατεκλείσθησαν εἰς τὰ τεῖχη αὐτῶν, ὅπι-
σθεν τῶν ὁποίων ἔβλεπον τὴν μόνην αὐτῶν σω-
τηρίαν.

Παρ' ἐχθρῶν τοιούτων οὐδένα βεβαίως οἱ σταυ-
ροφόροι κίνδυνον εἶχον· ἀλλ' ἤρξατο μαστίζων
αὐτοὺς ἐχθρὸς ἐπικινδυνώδεστερος, ἡ σπάνις τῶν
τροφίμων· ἠναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ πέμψωσι τὸν
Ἑρβῆικον Καῖνῶ μετ' ἀποσπάσματος στρατοῦ, ὅπως
συλλέξῃ τροφάς· ἐκεῖνος δὲ προβάς μέχρι Φινου-
πόλεως, ἐλαφυραγώγησεν αὐτὴν καὶ πλείστα κα-
τὰ τῶν κατοίκων αὐτῆς διεπράξατο. Ὁ Μούρ-
τζουφλος πληροφορηθεὶς τὴν ἐκδρομὴν τοῦ Καῖνῶ
ταύτην καὶ ἀποφασίσας νὰ τὸν προσβάλλῃ ἐν τῇ
ἐπιστροφῇ του, ἐξῆλθε μετὰ ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ
κατέλαβε τὸν κόλπον, ἐν ᾧ ταυῶν κείται ἡ κω-
μόπολις Βουγιούκδερ. Καὶ προσέβαλε μὲν ὄντως
τοὺς σταυροφόρους, ἐπιστρέφοντας, ἀλλ' ἐκεῖνοι
μηδὲλως θορυβηθέντες παρετάχθησαν εἰς μάχην,
καὶ οὐ μόνον ἀπέκρουσαν τοὺς Βυζαντινοὺς, ἀλ-
λὰ καὶ αὐτὸν τὸν Μούρτζουφλον μικροῦ ἐδέησε νὰ
αἰχμαλωτίσωσιν.

Ἐν τούτοις ὁ δόγης τῆς Ἑνετίας, θέλων ν' ἀ-
ποφύγῃ τὸν πόλεμον, προσεκάλεσεν εἰς συνέντευ-
ξιν τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις ἔσπευσεν ἐφιππος
νὰ μεταβῆ εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Κοσμιδίου, ἐνθα
ἀφίκετο καὶ ὁ Δάνδολος μετὰ τριήρεως. Καὶ συγ-
κτένευσε μὲν ὁ Μούρτζουφλος ν' ἀποτίσῃ πρὸς
τοὺς σταυροφόρους τὰ αἰτούμενα πεντήκοντα
κεντηνάρια χρυσοῦ (48,000,000 φράγων) ἠρ-
νεῖτο ὁμῶς νὰ ὑποτάξῃ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν
ὑπὸ τὸν πάπαν. Ἐνῶ δὲ οὕτως συνδιελέγοντο, αἴ-
φνης ἐπιτίθενται ἐχθρικαὶ δυνάμεις κατὰ τοῦ αὐ-
τοκράτορος, καὶ μόλις οὗτος ἐδυνήθη νὰ σωθῇ
χάρις εἰς τὴν ταχύτητα τοῦ ἵππου του.

Οὕτως ἤρξαντο αἱ προετοιμασίαι τοῦ πολέ-
μου, καὶ ὁ μὲν Μούρτζουφλος μετὰ στρατοῦ πο-
λυαριθμοῦ ἐστρατοπέδευσεν, ὅπου ταυῶν κείται
τὸ Φανάρι, οἱ δὲ Λατῖνοι ἐπιβιβασθέντες εἰς τὰ
πλοῖα αὐτῶν τὸ ἑσπέρας τῆς 8 Ἀπριλίου 1204,
ἡμέρας πέμπτης, ἤρξαντο τὴν ἐπιούσαν προῖαν

τήν κατά τῆς πόλεως προσβολήν. «Ὁλην μὲν οὖν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, λέγει Νικήτας ὁ Χωνιάτης, μάχη ἐνεστήκει στόνδεσσα, ἣν δὲ πως τὰ Ρωμαιοῦν ἐπικρατέστερα, αἱ τε γὰρ κλιμακφόροι νῆες σὺν τοῖς ἱππαγωγοῖς δρόμοισιν, ἀπρακτοὶ τῶν τειχῶν ἀπεκρούσθησαν καὶ τὰ τῶν λίθων ἀφετήρια πλείστους ὄσους τῶν πελεμίων διέσθειραν.» Καὶ ὁ Βιλλαρδουῖνος δὲ ὁμολογεῖ τὴν διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀποτυχῶν τῶν σταυροφόρων καὶ ὅτι ὅλοι estoient en grand émoi pour le malheur qui venoit de leur arriver ce jour-là. Ἀναπαυθέντες δύο ἡμέρας, ἐπανελάβον τὴν τρίτην αὖθις τὴν προσβολήν, ὑποσχεθέντες ὅπως ἐνθερμόνως πάντας, ὅτι ὅστις πρῶτος πῆξῃ σημαίαν τινὰ ἐπὶ τινος πύργου τῆς πόλεως θέλει ἔχει ὡς ἀμοιβὴν ἑκάτῳ πεντήκοντα μάρκας ἀργυρίου. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπιμόνου τούτου πολέμου, δύο πλοῖα ἐφ' ὧν ἐπέβαινον οἱ ἐπίσκοποι Τροίας καὶ Σοασῶνος, προσήγγισαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἔστησαν κλίμακα πλησίον τῶν Πετρίων Πετρι-καπῆ, δύο δὲ ἱππότες, ὁ μὲν Γάλλος Ὀρθοῦ καλούμενος, ὁ δὲ ἔνετος Πέτρος Ἀλβέρτης, ἀνέρχονται καὶ διασποῦσι τοὺς ἐκεῖ φρουροῦντας. Ἡ θέα αὐτῶν ἐνεθάρρυνε τοὺς σταυροφόρους ὅπως πηδῆσωσιν ἐπὶ τὸν πύργον, εἰς δὲ τῶν σταυροφόρων, Πέτρος τοῦ νομα, εἰσελθὼν διὰ τῆς πύλης, ἐμπνέει φρίκην εἰς τοὺς φρουροὺς ἐνεκα τοῦ γιγαντιαίου αὐτοῦ σώματος καὶ τῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ παμμεγέθους περικεφαλαίας. Ἡ θέα αὐτοῦ τρέπει εἰς φυγὴν τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ ἐπιτρέπει οὕτως ἀνεμπόδιστον τὴν εἰσόδον πολυαριθμῶν ἄλλων σταυροφόρων, οἵτινες φοβούμενοι δολιότητά τινὰ θέτουσι πῦρ εἰς αἱ ἀπαντῶσιν οἰκίας. Μάτην ὁ Μούρτζουφλος ἀποπειρᾶται διὰ προτροπῶν καὶ ἀπειλῶν ἢ ἀναζωπυρήσει τὸ θάρρος τοῦ λαοῦ ὁ φόβος ἦν ἀνώτερος παντὸς ἄλλου αἰσθήματος τότε βλέπων λοιπὸν ὅτι οὐδεμία σωτηρία ἀπελείπετο, καὶ φοβούμενος μὴ συλληφθῆ, ἐξέρχεται τῆς πόλεως μετὰ βασιλείαν μνηῶν δύο καὶ ἡμερῶν ἑκατάδεκα. Μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Μούρτζουφλου δύο νέοι, Δούκας καὶ Λάσκαρις καλούμενοι, ἄνδρες πολεμικοὶ, ἐπιζητοῦσι τὴν αἰμοδαφῆ τοῦ αὐτοκράτορος πορφύραν· ἀλλ' ἐνῶ οὗτοι ἐσκιμαζοῦν, αἱ τῶν Λατίνων φάλαγγες εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν καὶ τοιουτοτρόπως γίνονται κύριοι αὐτῆς, ὁ δὲ Ἑβρίκος Χαίνω κυριεύει καὶ τὰς σκηνὰς αὐτὰς τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ διαγωγή τῶν σταυροφόρων κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ

τῶν ζοφερωτέρων χρωμάτων εἰκονίζουσιν οἱ Βυζαντινοὶ ἱστοριογράφοι. «Ὡ πόλις, πόλις, ἐπιφώνει ὁ Νικήτας, πόλεων πᾶσων ὀφθαλμῶ, ἀκουσμα παγκόσμιον, θέαμα ὑπερκόσμιον, ἐκκλησιῶν γαλουχῆ, πίστεως ἀρχηγῆ, ὀρθοδοξίας ποδηγῆ, λάγων μέλημα, καλοῦ παντὸς ἐνδιαίτημα, τίνες κακοποιοὶ δυνάμεις ἠτήσαντό σε καὶ ἔλαβον εἰς συνίασιν; τίνες ἀλάστορες, φθονεροὶ καὶ ἀμειλικτοὶ δαίμονες κῶμον σοὶ ἐπεκλώμασαν ἄγριον.» Καὶ τῷ ὄντι οὐδὲν ἱερὸν οὐδὲν ὅσιον ἐσεβάσθησαν οἱ δυσωνύμως καλούμενοι σταυροφόροι, ὕβρισαν τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, ἐξέκλιναν εἰς πράξεις θηριώδεις, χριστιανοὶ ὄντες ἐφάνησαν καὶ τῶν ἀπίστων ἀπιστότεροι. «Ἀπημφιάζετο Χριστὸς καὶ ὑβρίζετο καὶ μερισμοὶ καὶ κλήροι τῶν αὐτοῦ ἱματιῶν ἐγίνοντο, καὶ μόνον οὐ λογχευόμενος τὴν πλευρὰν θεοδρότου βύακας αἵματος εἰς γῆν καὶ πάλιν ἀπέσταξε.» Παραλείπομεν τὰς παρθενοφοβίας καὶ τὰς λοιπὰς ἀκολασίας, διότι ἀφοῦ τὰ θεῖα ἐξητυτέλισαν οἱ σταυροφόροι δὲν ἐδύναντο βεβαίως νὰ φεισθῶσι τῶν ἀνθρωπίνων.

Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἱ σταυροφόροι διενεμήθησαν διὰ λαχῶν τὰς διαφόρους κτήσεις τῶν Βυζαντινῶν θέσεων, καὶ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔπεσεν ἐπὶ τὸν κόμηνα τῆς Φλανδρίας Βαλδουῖνον. Καὶ ὅποια μὲν ὑπῆρξεν ἡ βασιλεία αὐτοῦ, τοῦτο ὑπερβαίνει τῆς παρούσης μελέτης τὰ ὄρια, ἅτινα ἐκτείνονται μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοὺς Λατίνους· ὅπως ὅμως συμπληρώσωμεν τὰ κατὰ τὸν Μούρτζουφλον, θέλομεν ἀρκεσθῆ εἰς μόνον αὐτόν. Τὸ τέρμα τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπῆρξεν ὀλέθριον, διότι ἐλθὼν εἰς ἔριδας πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ, ἐτυφλώθη τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὰ τινὰ δὲ ἔτη ἐμπεσὼν εἰς χεῖρας τῶν Λατίνων ἀνακομίζεται εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ ἐκεῖ ὑπὸ δίκην ἀχθεῖς, ὡς ἀπαγχονίσας τὸν Ἀλέξιον, καταδικάζεται εἰς θάνατον, καὶ ριφθεὶς ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Τάβρω ἱσταμένου ὑψιτενοῦς κίονος, φονεύεται. Τειοῦτον τέλος ἔλαβε καὶ ὁ Μούρτζουφλος, ὅστις διὰ δόλου καὶ φόνου ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβὰς, δὲν ἐδυνήθη οὔτε τὸ κράτος αὐτοῦ νὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἄλλοτρίων, οὔτε ἑαυτὸν τοῦλάχιστον νὰ διασώσῃ. Πράγμα δὲ περίεργον, πρὸ πενήκοντά που ἐτῶν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μούρτζουφλου, ὁ Τζέτζης ἀναφέρει ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Μεγαλειτάιραρχου κατ' ὄναρ εἶδε

τὴν Κωνσταντίνου πρῶτα μὲν πλίνθινον ἔχειν (τεῖχος

Περὶ βοῶν δὲ ἀγορὰν, ἦτοι πρὸς βοῶν τὸν τόπον, ἔδοκει βλέπειν καὶ στρατὸν καὶ πλήθη πανοπλίας, Περὶ τὸν ταῦρον δὲ ἄνθρωπον καθήμενον κιστρά-
(χρουν
Συμπλαταγοῦντα χεῖράς τε καὶ σύνθηρον βοῶντα.

Καὶ τότε μὲν ἡ Κωνσταντινούπολις ἔπεσεν ὑπὸ τοὺς Λατίνους, διότι κατὰ τὴν ἐκφρασιν τῶν Βυζαντινῶν ἱστοριογράφων πάντες, ἱερεῖς ὁμοῦ καὶ λαὸς, ὡς ἵππος θρασυάχην τε καὶ δυσχάλινος, ἀπέστησαν τοῦ Κυρίου· ἀλλ' ἕως τότε ἄρα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ θὰ κρατῆ αὐτὴν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἄλλοτρίων; Ἐλπίζομεν ὅτι καθὼς ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοὺς Ἑσπερίους ἐπροοιμίας τὴν πτώσιν ὀλόκληρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ προσάρτησις τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα θέλει προοιμιάσει τὴν παλινορθωσιν σύμπαντος πάλιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ ὅτι ἡ πατρίς ἐν τῇ νέᾳ δυναστείᾳ ἀνευρήσει τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὐχλείαν. Ὅταν δ' εἰς τοὺς ὑψηροφείς θόλους τῆς Ἁγίας Σοφίας ἀντηχήσῃ καὶ αὖθις τὸ ἄσμα τῶν Χερουβείμ, τότε καὶ ἡ Χρυσάλλις παραιτούσα τὸ αὐχμηρὸν καὶ καίον ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς, θέλει πετάξει πρὸς ταὺς εὐανθεῖς καὶ μυροβάλους λειμῶνας τοῦ Βοσπόρου, ὅπου ὁ κοινότοπος δὲν ἐπιπάσει τοὺς ἀνθρώπους, οὐδ' ἡ λειψυδρία μαστιζεῖ τοὺς λάρυγγας αὐτῶν.

ΕΠΗΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΥΒΕΤΩ.

Η ΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑ ΤΡΙΑ ΜΑΥΣΩΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΣ ΤΑΦΟΣ.

Ἰπῆρχε κατὰ τὰ 1795 ἐν τινι οἰκίᾳ εἰς τὴν ὁδὸν Καγεδιέρην ἐν Μασσαλίᾳ Νορμανδός τις θυρωρὸς, βράπτης τὸ ἐπάγγελμα, ὅστις ἔψαλλεν ὄλην τὴν ἡμέραν διορθῶν τὰς περισκελίδας πᾶν πελατῶν του, ἡ δὲ σύζυγός του ἐπόλει ὀπτὰ γεώμηλα εἰς τοὺς γείτονας κατακλωτὰς, τοὺς θεωροῦντας τότε τὸν ἄρτον ὡς πολυτέλειαν μεγάλην.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας καὶ τῶν συνήθων πελατῶν τοῦ συζυγικοῦ ζεύγους, διεκρίνετο οἰκογένεια Κορσικανῆ πρὸ ὀλίγου μεταναστεύσασα ἐν Γαλλίᾳ, ἣτις ἐπαρίζετο ἐκ τοῦ νορμανδικοῦ τούτου μαγειρείου τὰ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς μασσαλιακῆς κοινότητος χορηγομένου ἀνεπαρκούς σιτηρεσίου.

Ματθίας ὁ θυρωρὸς καὶ ἡ ἀξιότιμος αὐτοῦ σύζυγος εἶχον ἀνοίξει πίστωσιν προθύμως εἰς τὴν καλὴν ταύτην οἰκογένειαν, τεπειθότες εἰς τὴν εἰλικρινῆ φυσιογνωμίαν τῆς μητρὸς καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ ὑστεροτάκου υἱοῦ, ὅστις ἦτον ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ παρεῖχε μεγάλας ἐλπίδας προαγωγῆς.

Ὅσακις ὁ δόκιμος οὗτος ἦρως ἤρχετο εἰς Μασσαλίαν ἔλεγε πάντοτε εἰς τὸν γενναῖον προμηθευτὴν, γέννημα ὄντα τοῦ χωρίου Ἰβετώ — Μπάρμπα Ματθία, ἐὰν ποτὲ ἰσχύσω ἐν Γαλλίᾳ, θὰ σὲ ἀναγορεύσω βασιλέα τοῦ Ἰβετώ.

— Καὶ ἐγὼ, ἀπεκρίνετο γελῶν ὁ βράπτης, σὰς διορίζω ἀπὸ τοῦδε γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν στρατευμάτων μου.

— Εὐχαρίστως, ἔλεγεν ὁ ἀξιωματικὸς, δέχομαι πρὸς τὸ παρὸν, ἐλπίζων ἀνώτερα.

— Μήπως ἐλπίζετε νὰ γίνητε γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων τῆς Γαλλίας;

— Τίς οἶδε; τὴν βράβδον τοῦ στρατάρχου τὴν ἔχω εἰς τὸ θυλάκιόν μου.

— Διάβολε! Εἴθε πολὺ φιλόδοξος, στρατηγέ μου.

— Εἶμαι τῶντι ὀλίγον, τὸ ὁμολογῶ, ἡ δὲ Ἰμετέρα Μεγαλειότης;

— Ἐ, μὰ τὸν Θεὸν, ἡ Μεγαλειότης μου εἶναι ὀλιγαρκής, θὰ ἀρκεσθῆ εἰς μίαν καλύβην ἐν τῷ χωρίῳ μου, εἰς ἐν καπηλείον καὶ εἰς ἐν μικρὸν ἐμποροραπτικὸν κατάστημα.

— Ἀληθῆ ἐπιθυμεῖτε ἐν ἀχρύρινον ἀνάκτορον; .. Αὐτὰ εἶναι πράγματα εὐαπόκτητα, καὶ ὑπόσχομαι ἀπὸ τοῦδε νὰ σὰς τὰ χορηγήσω.

— Σὰς εὐχομαι λοιπὸν καὶ ἐγὼ, στρατηγέ, νὰ ἀποκτήσῃτε ἐν μαρμάρινον.

Μία γραῖα μάγισσα ἀθιγγάνα, παρευρισκομένη κατὰ τύχην τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὸ ἐργαστήριον εἶπε, παρατηροῦσα προσεκτικῶς καὶ τοὺς δύο·

— Ὅα ἀποκτήσῃτε ἀνάκτορα καὶ οἱ δύο, Κύριοι, καὶ οἱ δύο θὰ γίνητε βασιλεῖς.

— Βασιλεῖς; .. ἀνέκραξεν ὁ μπάρμπα Ματθίας, καὶ τίς ἐκ τῶν δύο θὰ γίνῃ ἰσχυρότερος;

— Σεῖς, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα, δεικνύουσα τὸν ὑπολογισμὸν.

— Εὐτυχέστερος δέ;

— Ἰμεῖς, προσέθηκε κυττάζουσα τὸν Ματθίαν.

Ὁ θυρωρὸς ἀνεκάγχασεν εὐθύμως, ὁ ὑπολογισμὸς ὅμως δὲν ἐγέλασεν, ἀλλ' ἐξῆλθε περίσκεπτος. Τὴν ἐπαύριον ὁ ἀξιωματικὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν

πόλεμον, ἡ δὲ οἰκογένειά του μετέβη εἰς τὴν πρωτεύουσαν, καὶ ὁ θυρωρο-ρραπτο-μάγειρος ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του, ἐπιδιορθῶνων περισκελίδας καὶ ψήνων γεώμηλα.

— Εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐντελῶς λησμονήσει τὴν προφητείαν τῆς γραίας, ὅτε πρῶταν τινὰ ἔλαβε διὰ τοῦ ταχυδρομείου χρηματόδεμα ἀρκετὰ ὀγκῶδες καὶ ἐπιστολὴν, ἐνδιαλαμβάνουσαν τὰ ἐξῆς: « Εἶμαι στρατηγός, δίκαιον λοιπὸν καὶ σεὶ νὰ γίνητε βασιλεὺς τοῦ Ἰβητώ· ὅθεν σὰς πέμπω τὰ ἀναγκασιούνα ἐξοδα διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσίν σου.

Ὁ στρατηγὸς ΒΟΝΟΠΑΡΤΗΣ »

Ὁ βράπτης ἐδέχθη τὰ χρήματα καὶ τὸν τίτλον, καὶ ἐγκαταλείψας τὸ φυλακεῖον τοῦ θυρωροῦ καὶ τὸ ἐργαστήριόν του, μετέβη μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὸ χωρίον του. Φθάσας δ' ἐκεῖ ἔμαθεν, ὅτι ἐπωλεῖτο κατηρειπωμένος τις πύργος, ὀνομαζόμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, παλάτιον τοῦ βασιλέως Ἰβητώ. Τὸν ἠγόρασε λοιπὸν ἀμέσως διὰ συναλλαγμάτων καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρώην βασιλικῶν ἀνακτόρων δύο ἢ τρεῖς τοῖχοι ἐσώζοντο, τοὺς ἐκρήμνισε καὶ ἐκ τοῦ ὕλικου ὠκοδόμησε μικρὸν οἰκίσκον, ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ὑποίου ἐπέγραψε μεγάλοις γράμμασι, δημοκρατία τοῦ Ἰβητώ. Οἱ βασιλεῖς ἦσαν εἰσέτι ἐξωστρακισμένοι.

Ταυτοχρόνως σχεδὸν ὁ πρώην ὑπολαχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ ἀρχηστράτηγος ἤδη γενόμενος, ἐκρήμνιζε καὶ τὸν ἔσχατον λίθον τοῦ δημοκρατικοῦ οἰκοδομήματος, καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς δημοκρατίας ἀπὸ τῶν παραθύρων βίψας, ἐγκαθιδρύθη ἐν Λοξεμβούργῳ ὡς προσωρινὸς κυβερνήτης, ἐλπίζων νὰ ἐνθρονισθῇ μετ' οὐ πολὺ μονίμως ἐν τῷ Κερμαϊκῷ.

— Εἶπεν ἄρα γε ἀλήθειαν ἡ μάγισσα, ἀνέκραξεν ὁ μπάρμπα Ματθίας, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν 18 Βρουμαίρου· ὁ ἀξιωματικὸς μας ἐξέβλεπεν ἤδη ἀπὸ τοῦ θυλάκιόν του τὴν στραταρχικὴν βράβδον· τίς οἶδεν ἂν δὲν εὕρη ἐντὸς αὐτοῦ καὶ κἀνὲν στέμμα!

Εὔρε τῶντι ὡς εἶναι γνωστὸν τὸ στέμμα, καὶ μάλιστα δύο ἀνθ' ἑνός, καὶ βραδύτερον τόσα πολλὰ, ὥστε τὰ διεμοίρασεν εἰς τοὺς συγγενεῖς, φίλους καὶ γνωρίμους του.

Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ὁ πρώην ὑπολαχαγὸς ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ διπλοῦν στέμμα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ὁ μπάρμπα Ματθίας ἐφόρεσε σκουφὸν βαμβάκερον, ἐστολισμένον δι' ἐρυθρᾶς ταινίας καὶ καταλύσας τὴν μικρὰν του δημοκρατίαν ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ ἀνωφλοῦ

τῆς θύρας τοῦ « βασιλεὺς τοῦ Ἰβητώ », οἱ δὲ πελάται τοῦ οἰνοπωλείου τοῦ ἐπεκύρωσαν εὐθὺς μὴ τὸν τίτλον τοῦτον τὸ ποτήριον ἀνὰ χεῖρας κρατοῦντες, ἐνῶ ταυτοχρόνως ὁ Πάπας ἐκὼν ἄκων ἔχριε τὸν ἡγεμόνα τῆς νέας αὐτοκρατορίας.

— Αἱ προφητεῖαι τῆς μάγισσας ἐπαλήθευσαν, εἶπεν ὁ οἰνοπώλης μονάρχης· ἀρχόμεθα τῶντι καὶ οἱ δύο τῆς δυναστείας μας, καὶ εἴμεθα τώρα ἐξάδελφοι σχεδόν.

Καὶ ὁ μὲν νεώτερος Καίσαρ συνεσώρευεν ἐπαρχίας καὶ βασιλεία καὶ ἐδώρει αὐτὰ εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ὁ δὲ μετρίφρων ἡγεμὼν τοῦ Ἰβητώ εἰς ὀλίγα ἀρκοῦμενος, προσέθηκεν εἰς τὸν οἰκίσκον του ἐν καπνοπωλείῳ καὶ μικρὸν ξενοδοχεῖον διευθυνόμενον ὑπὸ τῆς μαγείρου αὐτοῦ Ζαμπέτας.

— Ὁ ἐξάδελφός μου μὲ προσεπέρασεν· αὐτὸς περιήλθεν ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην, ἐνῶ ἐγὼ δὲν ἀπεμακρύνθη οὔτε βῆμα ἀπὸ τοῦ χωρίου μου· τίς οἶδε μὴ ταῦτα ἂν δὲν καταντήσωμεν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον;

— Ὅταν ὁ ἀλαζὼν αὐτοκράτωρ ἐχωρίσθη τὴν πεφιλημένην σύζυγον τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτου καὶ ἐνυμφεῖται τὴν θυγατέρα τοῦ διαδόχου τῶν Καισάρων, ὁ μπάρμπα Ματθίας, χηρεύσας πρὸ τινος καιροῦ, ἔλαβε καὶ αὐτὸς σύζυγον τὴν μάγειρόν του Ζαμπέταν.

— Ἢ! ἔλεγεν, ὁ ἐξάδελφός μου ἐτρελάθη, δὲν καταδέχεται τὸ γένος του, τοῦτο εἶναι μοῦ φαίνεται κακὸς οἰωνός. Ἐγὼ μένω ὡς πρὶν Ματθίας, ἡ δὲ Ζαμπέτα μου ἀξίζει πλέον ἀρχιδουκίσσης.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς δόξης καὶ τῶν θριάμβων τοῦ μεγάλου μονάρχου εἰς ὑπαλληλίσκος ἐτόλμησε νὰ ψάλλῃ τὰς ἀγροτικὰς καὶ φιλησυχούς ἀρετὰς τοῦ καλοῦ βασιλέως τοῦ Ἰβητώ, ἐρεθίσας οὕτω τὴν φιλοπόλεμον καὶ σφετεριστικὴν διάθεσιν τοῦ φοβεροῦ αὐτοκράτορος. Τὸ ἄσμα κατέστη μετ' οὐ πολὺ δημοτικόν, καὶ κατετάραξε τόσον τὸν ὕπνον τοῦ μονάρχου, ὥστε ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως· καὶ ἂν μὲν ἦτον πρίγκηψ θὰ τῷ ἐκῆρυττεν ἀφεύκτως τὸν πόλεμον, θὰ τὸν ἐξεθρόνιζεν ἴσως, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀπλοῦς ὑπάλληλος δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν παύσῃ. Λέγουσι μάλιστα ὅτι ἐνῶ ὁ κύριος ἀμφίβαλλεν, αὐλικὸς τις ἀνὴρ εὐφυῆς, ὁ Ταλεῦράνδος ἴσως, ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ μειδιῶν.

— Μεγαλειότατε, τὸ μόνον δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης ἄφησεν εἰς τὸν κυρίαρχον λαὸν τῆς Γαλλίας, εἶναι τὸ δικαίωμα τοῦ ἔδειν' ὁ Μαζαρίνης τὸ ἐσεβάσθη καθὼς καὶ ὁ σε-

ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΕΝ ΠΟΜΠΗΙΑ: ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. 19.)

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δίστιχον εἶναι τὸ ἐξῆς:
**Multa mihi curae somnus cum presserit artus
Has ego mancinas stagna refusa dalo.**

« Ἐγὼ ἔτι πολλὰς φροντίδας, ἀλλὰ ὑπάγω νὰ κατακλιθῶ, καὶ ἀφοῦ κοιμηθῶ καλῶς θέλω βίψαι εἰς τὸ ὕδωρ (τῆς λήθης) ὕλας μου τὰς θλίψεις. »

Μ' ὅλα ταῦτα, ἡ λέξις **somnus** προσετέθη πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ στίχου, ἐπομένως δυνάμεθα εἰσέτι νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἀσθενὴς μας Πομπηϊανὸς προὔτιθετο νὰ πνιγῇ εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ κάμῃ λουτρόν τι διὰ τοῦ ἀτμοῦ.

Ἐρθάσαμεν ἤδη εἰς τὸ περιστύλιον, ὅπερ δὲν ἔχει τι ἰδιαιτέρον. Αἱ περικυκλοῦσαι αὐτὸ ἰσχυραὶ παραστάδες ὑπεβάσταζον ἑτέραν σειρὰν στηλῶν, ὧν φαίνονται ἔχνη τινά. Εἰς κῆπος εὕρισκετο ἐν τῷ μέσῳ διακοσμούμενος ὑπὸ δύο πηγῶν. Εἰς τὰ ἔνδον αὐτοῦ, μικρὸν ἐκ μαρμάρου σύμπλεγμα μένον ἔτι ἐν τῇ θέσει του, παρίστανε παιδα πείζοντα χῆνα διὰ τοῦ δεξιῦ βραχίονος, καὶ κλίνοντα ἀγγεῖόν τι ἀφοῦ τὸ ὕδωρ κατέρρεε καταρράκτου δίκην ἐπὶ τριῶν μικρῶν βαθμίδων, καὶ ἀκολούθως ἐχύνετο διὰ τινος αὐλακος ἐντὸς τετραγώνου μεγάλης δεξαμενῆς ἀρκετὰ βαθείας, κοσμουμένης μὲ μάρμαρα καὶ κομψότατον γείσωμα. Εἰς τὰ τεῖχη τῆς δεξαμενῆς φαίνονται εἰσέτι τὰ σιδηρὰ ἄγκιστρα, ἐφ' ὧν ἀνηρτῶντο τὰ φαγητὰ ὅπως διατηρῶνται νωπά.

Δύο ἐπιγραφαὶ γεγραμμέναι διὰ βελόνης ἐπὶ τῶν στηλῶν τοῦ περιστυλίου ἐκδηλοῦσι τὸ ἔργον ὃ μετήρχετο ὁ Πρόκουλος. Ἡ μία ἦν ἀξίωμα ἐμπόρου, οὕτω πως μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κ. Φιορέλλι. « Ἄν ἐπιδικῆς τὴν τύχην, σκόρπιζε πολλὰ καὶ συνάθροιζε. » Ἡ ἑτέρα ἦν περιεργὸς τις σημειώσις καὶ μετεφράσθη οὕτω πως: « 8 Ἰουλίου. — Διακόσται λίτραι πάχους καὶ διακόσια πενήκοντα δεμάτια σκοροδῶν. Ἡ ποσότης αὕτη ἦν ὑπερβολικὴ διὰ τὴν κατανάλωσιν μιᾶς οἰκίας. Τοιαύτη προμήθεια σκοροδῶν θὰ ἐκόστιζε 2,400 δηνάρια κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ δημοσιευθεῖσαν μετὰ ταῦτα διατίμησιν. Δυνάμεθα ἄρα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Πρόκουλος οὗτος μετήρχετο τὸ ἐμπόριον τῶν σκοροδῶν, καὶ πρὸς τοῦτο εἶχεν ἐργαστήριον κείμενον παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ συγκοινωνοῦν μετὰ τῆς οἰκίας του. Σημειῶ τοῦτο πρὸς τιμὴν του, καθότι ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι οἱ Πομπηϊανοὶ παν-

πτὸς αὐτοῦ μαθητῆς, ὑμεῖς λοιπὸν θὰ φανῆτε ἤττον ἐκείνων ἀνεκτικὸς πρὸς τὸν λαὸν σας; Αὐτὸς πληρώνει καλὰ, ἀφήσατέ τον λοιπὸν νὰ ψάλλῃ, διότι ὡς περισσότερον ὁ λαὸς ψάλλει τόσω ὀλιγώτεροι συνωμοσίαι τεκταίνονται.

Ὁ σύμβουλος τοῦ στέμματος δὲν ἐτόλμησε νὰ προσθήσῃ ὅτι τὰ ἄσματα πολλάκις ἐμπεριέχουσι νοθεσίαν· ὁ αὐτοκράτωρ ὅμως λέγουσιν ὅτι κἀπὼς ἐνόησε τὴν ἔνοιαν τοῦ ἄσματος ἐκείνου, καὶ τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ περιορίσῃ τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὰς κατακτήσεις του. Ἀπεφάσισε πρὸς στιγμὴν νὰ ἀφήσῃ ἤρεμον τὴν Εὐρώπην. Ἐν ἄσμα παρ' ὀλίγον νὰ εἰρηνοποιήσῃ τὸν κόσμον.... Ἀλλ' ὁ ὀλέθριος τῆς φιλοδοξίας δαίμων ὑπερίσχυσε καὶ τὴν ἐπαύριον ἐλησμονήθησαν αἱ φιλόανθρωποι σκέψεις τῆς προτεραιίας.

Μετὰ τὴν ἤτταν τοῦ Βατερλώ ὁ μπάρμπα Ματθίας ἔγραψε λέγουσι πρὸς τὸν ἐξάδελφόν του τὸν αὐτοκράτορα, καὶ προσέφερεν αὐτῷ τὰ κράτη του, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν ἐλήφθη. Ὁ ἔκπτωτος μονάρχης κατέφυγε ζητῶν ἄσυλον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἥτις τὸν ἐβρίψεν ὡς αἰχμάλωτον ἐπὶ ἑνὸς βράχου.

— Ἐ, ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ματθίας ἐπὶ τοῦ κατωφλοῦ τοῦ καπηλείου του καθήμενος, καλὰ ἔλεγεν ἡ μάγισσα, εἶμαι εὐτυχέστερος τοῦ ἐξάδελφου μου, διότι ἐκεῖνος μὲν εὕρισκεται φυλακισμένος ἐπὶ μιᾶς ξηρονήσου, ἐγὼ δὲ βασιλεύω ἐλευθέρως εἰς τὸ χωρίον μου.

Βεβαιώνουσι ὅτι ἐνίοτε ὁ αἰχμάλωτος τῆς Ἀγίας Ἐλένης ἐνεθυμεῖτο στεναζὼν τὸ ἄσμα τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰβητώ καὶ τὸ ἐπιμύθιον τοῦ Βερανζέρου.

Φεῦ! ἐξ ὅλων τῶν μοναρχῶν, τοὺς ὁποίους ἀνέδειξεν ὁ μέγας αὐτοκράτωρ, μόνος ὁ μπάρμπα Ματθίας διετηρήθη εἰς τὸν θρόνον του, καὶ τοῦτο διότι οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ διαφιλονεικῆσῃ τὸν τίτλον του τοῦτον, εὐτυχεῖς οἱ βασιλεῖς ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει.

Ἐν τούτοις εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς μὲν τὸν ἰσχυρὸν αὐτοκράτορα ἐστήθησαν ὀγδοήκοντα τρία μαυσωλεῖα, ἀπλοῦς δὲ ξύλινος σταυρὸς ἐτέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰβητώ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

τοπῶλαι δὲν περιεφρόνου τὰς τέχνας, καὶ ὅτι ἡγάπων νὰ διακοσμῶσι μὲ γραφὰς τὰς κατοικίας των, εἰ καὶ εἶχον ὡς ἔργον νὰ πωλῶσι πάχος καὶ σκόροδα. Τῶντι, χωρὶς νὰ ἐπιμεινῶμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐν τινι αἰθούσῃ καὶ ἐν τῷ ἐξιατορίῳ γραφῶν, οὐδ' εἰς τινὰς πλαγίους κοιτῶνας, εὐρίσκομεν εἰς τὰς τρεῖς ἀντιμετώπους τοῦ χαρτοφυλακείου ἐσωτερικὰς αἰθούσας πολυτίμους γραφὰς ἀξίας μακρᾶς μελέτης. Χάριν συντομίας παραλείπω τὰς τῶν πλαγίων κοιτῶνων, καὶ περιγράφω μόνην τὴν μεσαίαν αἰθούσαν, τὴν ὠραιότεραν τῆς οἰκίας, ἧς τὸ ἔδαφος στρωννύεται μὲ τετραγώνους ἐκ μαρμάρου πλάκας, καὶ εἶναι ἐν τῷ κέντρῳ κοῖλον ὡς τις λεκάνη, ἐξ οὗ ὑποτίθεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀνοιγμά τι ἐν τῇ στέγῃ. Εἰς ἕκαστον τῶν τριῶν τοίχων ὑπάρχει καὶ μία κεφαλαϊώδης γραφή ἢ ἐν τῷ βᾶθει, εἶναι πλεῖστον θεβλαμμένη, παριστᾷ δὲ τὸν Νάρκισσον κατοπτριζόμενον ἐν τῷ ὕδατι, οὗ μόνη ἢ εἰκὼν διετηρήθη. Εἰς ἐρωτιδεὺς προσπαθεῖ νὰ σβῆσῃ ἐν τῇ πηγῇ ἀνεστραμμένη λαμπάδα, στήλη δὲ τις Πριάπου ἐρείδεται εἰς τινὰ τοῦ Βάκχου βωμόν.

Ἡ πρὸς τ' ἀριστερὰ γραφὴ εἶναι ἡ ἐκφραστικώτερα πασῶν ἀφ' ὧσας ἐγὼ γινώσκω. Ἐν αὐτῇ εἰς ἔρμαφρόδιτος προσερείδεται, καμπτόμενος μελαγχολικῶς καὶ ὡς λειποθυμῶν δῆθεν, ἐπὶ τῶν ὤμων Σιληνοῦ, ὅστις παίζει ἀκουσίως του τὴν λύραν, ἐνῶ ὠραῖός τις, πτερωτὸς ἐρωτιδεὺς ὀδεύει ἐμφυσῶν εἰς διπλοῦν αὐλόν. Βακχίς τις, πλήρης μελαγχολίας, παρατηρεῖ τὸ ἀμφίβολον τοῦτο ὄν, τὸ ἀνατρέπον τὰς ἐπιθυμίας τῆς εἰς δὲ σάτυρος θεωρεῖ ἐκπληκτος καὶ ὀπισθοχωρεῖ. Ὁ ἔρμαφρόδιτος οὗτος εἶναι πλήρης θελγήτρων ἐν τῷ ἀπελιστικῷ καὶ ἐρωτολήπτῳ τούτῳ σχήματι· βαστάζει δὲ ὡς πένθιμὸν τι ἐμβλημα δύο ἀνεστραμμένας λαμπάδας. Ἡ ζωὴ προώρισται νὰ σβῆσθῃ ἐν τῇ συγχύσει τῶν δύο φύσεων, τῇ ἀδυνατούσῃ νὰ παραγάγῃ αὐτήν. Ἐν τῇ παραθέσει ταύτῃ τῶν δύο ἀντικειμένων, τοῦ τε Ἐρμαφρόδιτου καὶ Ναρκίσσου, ὑπάρχει προφανῆς τις σκοπὸς, διότι, ὡς ἐν τῷ ἀρχαίῳ μύθῳ προσεγγίζουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Προκόλου, ἀμφοτέροι δὲ ἐκτοπισμένοι ὄντες εἰς τὴν μυθολογίαν, ἧτις ἦν ἡ ἱστορία τῆς γονιμότητος, ἐκφράζουσι τὸ ἔλεεινὸν τῶν ἀγόνων ἐρώτων. Ἰδοὺ διὰ ποῖον λόγον ἴσως ἡ τρίτη γραφὴ, πιθεμένη πρὸς ἀντίθεσιν, ἐορτάζει τοὺς θριάμβους τοῦ Βάκχου. Γυμνὴ τις γυνή, δεικνύουσα τὰ ὀπίσθια τῆς, ἢ καλλιπυγὸς Ἀριάδνη, κάθηται ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς, εἰς δὲ φαῦνος ἔρχεται καὶ αἶρει τὸ κάλυμμά τῆς ἢ γυνὴ αὐτὴ ἐκοιμήτο, ἀλλὰ πνευ-

μα ἐναέριον μελαίνας ἔχον πτέρυγας, ἀναμφιβόλως ὁ ὕπνος, φεύγει μακρὰν αὐτῆς πετόμενος. Ὁ ἀνδρογύνης Βάκχος, ὁ παριστάνων τὴν γενικὴν παραγωγὴν, πλησιάζει, εὐτυχῆς νικητῆς, φέρων θύρσον εἰς τὴν χεῖρα καὶ στέφανον κισσοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὅπισθεν δ' αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐνὸς ὄρους, καταβαίνουσιν ἀναμῆξ ὁ παχὺς Σιληνός, οἱ σάτυροι καὶ οἱ βακχίδες ταράττοντες τοὺς βραχίονάς των, κροτοῦντες κύμβαλα καὶ λαλοῦντες τὰς σάλπιγγας. — Εὐοῖ! Εὐοῖ! κραυγάζουσι μετ' εὐθυμίας οἱ πάντες! — Ἡ ζωὴ πλεονάζει καὶ ὑπερχειρίζεται, ὁ δ' ἔρωσ θριαμβεύει ἐν τῇ γραφῇ ταύτῃ.

Ἐκτὸς τῶν ἀξιοσημειωτῶν τούτων γραφῶν ἡ οἰκία τοῦ Προκόλου περιεῖχεν, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνεσκάφη, καὶ ἕτερα περιέργα ἀντικείμενα, ἰδίως ἕνα ἀμφορέα φέροντα ἐπιγραφὴν, ἐξ ἧς δηλοῦται ὅτι ἐφόλαττον οἱ Ῥωμαῖοι ἐντὸς ἀγγείων βραστὸν οἶνον ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐτέρως τις ἀμφορέος ἐν τῷ περιστύλῳ, περιεῖχεν οἶνον τῆς Κῶ, ὅστις ἦτο περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἐτιμᾶτο δὲ ὑπὸ τοῦ Κάτωνος καὶ ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ Ὀρατίου. Τὸν οἶνον τοῦτον παρεσκεύαζον ἐπιμελῶς μιγνύοντες ἐν αὐτῷ καὶ θαλάσσιον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον μετὰ τινὰ χρόνον ἔχανε τὴν ἀλμυρίαν του.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ εἰσὶ τελευταῖον λείψανα, καὶ τὰ ὁποῖα, χάριν συντομίας, παραλείπομεν. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ γῆ ἐκλονίσθη πολλακις, καὶ τι μετέωρον ὁμοιάζον σίφωνα κονισσάλου ἔτι μᾶλλον πυκνούμενον, κατεθόλωσε τὸν οὐρανόν· ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν, ἐγένετο λόγος περὶ γιγάντων, οἵτινες, πότε μὲν ἀπὸ τοῦ ὄρους πότε δὲ ἀπὸ τῆς πεδιάδος, ἀνῆρχοντο εἰς τὸν ἀέρα· οἱ γίγαντες οὗτοι ἀνίστανται ἤδη καὶ ὀρθοῦνται ἐντὸς τῶν στροβίλων τοῦ καπνοῦ ὅθεν ἀκούεται ἀλλόκοτος τις θόρυβος, τρομερὰ βοή σαλπύγγων, εἶτα ἄλλεπάλληλοι βρονταὶ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται νύξ φοικώδης, καθ' ἣν μεγάλαι φλόγες καταφωτίζουσι τὰ ἔρῃη. Εἰς τὰς ὁδοὺς ἀκούεται ἡ κραυγὴ ὅτι ὁ Βεζούβιος καίεται! — Πάραυτα τότε οἱ κάτοικοι τῆς Πομπηίας τρομασμένοι καὶ ἐξκαλοὶ φεύγουσι, φύρδην μίγδην, ὡς τις στρατὸς τραπείεις εἰς φυγὴν καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ φοβεροῦ καὶ μυστηριώδους ἐχθροῦ, ὅστις ὀπλισμένος μὲ κεραυνοὺς ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ καὶ ἀπανταχόθεν περικυκλόνει καὶ καταπνίγει αὐτόν. Ἡ ἡμέρα ἔρχεται, ἀλλὰ τὰ σκότῃ ἐναπομένουσιν, οὐχὶ σκότῃ νυκτὸς ἀσελήνου, ἀλλὰ σκότῃ κεκλεισμένου δωματίου ὅπου δὲν ὑπάρχει λυχνία ἀναμμένη. Εἰς Μιζένην, ὅπου εὐρί-

σκετο ὁ τὴν καταστροφὴν διηγούμενος Πλίνιος ὁ Νεώτερος, ἠκούοντο αἱ κραυγαὶ τῶν παιδῶν, τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, οἵτινες ἐκάλουν καὶ ἐζήτουν ἀλλήλους, ἀνεγνωρίζοντο δὲ μόλις ἐκ τῆς φωνῆς, ἐπεκαλοῦντο τὸν θάνατον, ἐκλαίον καὶ ἐφώναζον ἐναγωνίως, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἡ νύξ ἐκείνη ἦν ἡ αἰωνία νύξ καθ' ἣν καὶ ἄνθρωποι καὶ θεοὶ συγκατεστρέφοντο. Μετὰ ταῦτα κατέπεσε βροχὴ σποδοῦ τοσοῦτον πυκνῆς, ὡς ἐπτά λεύγας μακρὰν τοῦ Ἡφαίστειου, ἦτό τις ἠναγκασμένος νὰ τινάσῃ αὐτὴν ἀενάως ὅπως μὴ καταπλακωθῇ ὑπ' αὐτῆς. Ἡ ἐκτινασσομένη σποδὸς, λέγουσιν, ὅτι ἐφθασε μέχρι τῆς Ἀφρικῆς, βεβαίως ὅμως μέχρι Ῥώμης, ἐνθα ἐπλήρωσε τὸν ἀέρα καὶ ἐκρυψε τὸ φῶς, ὥστε οἱ Ῥωμαῖοι τρομαζάντες ἔλεγον, ὅτι ὁ κόσμος ἅπας ἀναστρέφεται· ὅτι ὁ ἥλιος θέλει καταπέσει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ σβεσθῆ, ἡ δὲ γῆ ἢ ἀναστῆ εἰς τὸν οὐρανόν ὅπως κατακαθῆ. Τέλος, διηγεῖται ὁ Πλίνιος, τὸ φῶς ἐπανῆλθε κατὰ μικρὸν, καὶ τὸ διαχέον αὐτὸ ἄστρον ἀνεφάνη, ὡχρὸν ὅμως ὡς εἰς τινὰ ἐκλείψιν. Τὸ πᾶν εἶχε μεταβληθῆ περὶ ἡμᾶς, καὶ ὁ σποδὸς, ὡσεὶ παχεῖα χιὼν, εἶχε τὰ πάντα συγκαλύψει.

Τὸ μέγιστον τοῦτο ἐκ σποδοῦ ἐντάφιον μόλις κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα εἶχον ἀνασῶρει, αἱ δὲ ἀνασκαφαὶ διηγήθησαν τὸ δυστύχημα τῆς Πομπηίας μετὰ πλεσιτέρας τῆς τοῦ Πλινίου εὐγλωττίας, τοῦ αὐτόπτου τούτου μάρτυρος καὶ δοκίμου ἱστορικοῦ. Συνελήφθη, οὕτως εἰπεῖν, ἐπ' αὐτοφώρῳ ὁ τρομερὸς καταστροφὸς ἐντὸς τῶν ὑπ' αὐτοῦ συμφορηθέντων ἐρείπιων· ἅπασαι αἱ ἄνευ στέγης οἰκίαι ἐκείναι, ἀφ' ὧν ἀπεκόπη ὁ ἀνώτερος ὄροφος, τὰ δὲ τείχη μένουσιν ἐκθεμένα εἰς τὸν ἥλιον, αἱ στήλαι αἵτινες δὲν ὑποβαστάζουσιν ἤδη τίποτε, οἱ ἀπανταχόθεν ἀναπεπταμένοι ναοὶ, ἀφ' ὧν ἐλλείπουσι καὶ μέτωπα καὶ στοαί, ὁ χαρακτήρ ἐκεῖνος τῆς ἐρημώσεως, τῆς γυμνότητος καὶ ἀμνηχανίας, ὡς ὁ τῆ ἐπαύριον μιᾶς πυρκαϊᾶς, πάντα ταῦτα εἰσὶν ἱκανὰ ὅπως καταπιέξωσι πλεῖστον τὴν καρδίαν καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἐτι οἱ σκελετοὶ, οἵτινες εὐρίσκονται ἀνὰ πᾶν βῆμα κατὰ τὸ ἐν μέσῳ τῶν νεκρῶν ταξείδιον τοῦτο, καὶ προδίδουσι τὰς ἀγωνίας καὶ τὸν τρόμον τῆς τελευταίας στιγμῆς. Ὑπάρχει προσέτι ὁ πιστὸς ἐκεῖνος στρατιώτης, ὅστις κατέφυγεν ἐντὸς τῆς σκοπιᾶς του εἶτε τάφου τινός, καὶ ἔχει ἐπὶ τοῦ στόματός του τὴν μίαν τῶν χειρῶν, τὴν ἑτέραν δὲ ἐπὶ τῆς λόγχης του· ἡ μήτηρ ἐκείνη ἦτις μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς τέκνων κατέφυγεν εἰς ἕτερον τάφον, ὃν περιτεύχισεν ἐπ' αὐτῶν πάραυτα ὁ Βεζούβιος· ὑπάρχουσιν ἐτι ἡ

οικογένεια τοῦ Διομήδους, δεκαεπτὰ δηλαδὴ νεκροὶ ἀποπνιγέντες ἐν τινι ὑπογείῳ, ὅπου εἰς ἐξ αὐτῶν, νέα τις κόρη, περιέκλεισε τοὺς κόλπους τῆς ἐν τῇ ὑγρᾷ σποδῷ· οἱ δύο σκελετοὶ, οὓς εὗρον στενωῆς ἐνηγκαλισμένους ἐν τινι ἐργοστασίῳ, παρὰ τοῦς λουτρῶνας· οἱ σκελετοὶ οὗτοι ἀνῆκον εἰς διάφορα φύλα, καὶ οἱ ὀδόντες των ἦσαν νεαροὶ· τέλος, πλεῖστον τῶν ἐξακοσίων πτωμάτων, ἕκαστον τῶν ὁποίων διηγεῖται συγκινητικόν τι ἐπιπεσόν τῆς ἀπείρου ἐκείνης καταστροφῆς ἐν ἧ εὗρον τὸν θάνατον.

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἐσχάτως ἐγένοντο ἐτι δραματικώτεροι ἀνακαλύψεις.

Ἡμέραν τινὰ, εἰς τινὰ βραχεῖαν ὁδόν, ὑπὸ σωρὸν λειψάνων, παρατήρησαν χώρον κενόν, ἐνδον τοῦ ὁποίου ἐφαίνοντο ὅσα τινὰ ὕδην προσεκάλεσαν τὸν Φιορέλλην, ὅστις ἀμέσως συνέλαθε λαμπρὰν ἀληθῶς ἰδέαν. Διέταξε νὰ διαλύσῃσι γύψον, ὃν ἔχυσαν ἐντὸς τοῦ κοιλώματος· τὸ αὐτὸ ἐπραξαν καὶ εἰς τινὰ ἄλλα σημεῖα ὅπου ἐβλεπον ὁμοίως ὅσα, εἶτα ἀφῆρσαν μετὰ προσοχῆς τὸν ἐκ κισσῆρος καὶ ἀπεσκληρυμμένης σποδοῦ συγκείμενον φλοῖον, ὅστις περιέβαλλε τὸ ἀντικείμενον ὃ ἐζήτουν νὰ ἀνακαλύψωσι. . . . ἀφαίρεθεισῶν δὲ τῶν ὕλων ἐκείνων, εἶδαν ἐνώπιόν των τέσσαρα σώματα. Ἐκαστος δύναται νὰ ἰδῇ αὐτὰ σήμερον ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Πομπηίας, οὐδ' εἶναι τι συγκινητικώτερον τοῦ θεάματος ἐκείνου. Ταῦτα δὲν εἶναι ἀγάλματα ἐκ λίθου, ἀλλὰ σώματα ἀνθρώπινα χωνευθέντα ὑπὸ τοῦ Βεζούβιου καὶ διατηρηθέντα ἐν τῷ ἐκ σποδοῦ τούτῳ καλύμματι, ὅπερ ἀναπλάσσει τὰ ἐνδύματα καὶ τὰς σάρκας, καὶ αὐτὴν σχεδὸν τὴν ζωὴν. Οὐδαμοῦ ὑπάρχει ὁμοίον τι· αἱ αἰγυπτιακὰ μούμιαι εἶναι γυμναί, μέλαιναί καὶ εἰδεχθεῖς· αὐταὶ οὐδὲν κινῶν ἔχουσι μὲ ἡμᾶς, καὶ εὐρίσκονται ἐν τῇ διὰ τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν καθιερωθείσῃ θέσει· ἀλλ' οἱ ἐκχλωθέντες κάτοικοι τῆς Πομπηίας εἶναι ὄντα ἀνθρώπινα, εἰς ὧν παριστάμεθα τὸν θάνατον.

Τὸ ἐν τῶν σωμάτων εἶναι γυναικίος τινος, πλησίον τῆς ὁποίας εὗρον ἐννενήκοντα ἐν νομίσματι, δύο ἀργυρὰ ἀγγεῖα, κλειδίκα καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Ἡ γυνὴ αὕτη ἐφευγεν ἄρα, καὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς τὰ πολυτίμα ταῦτα πράγματα καθ' ἣν στιγμὴν ἔπεσον εἰς τὴν μικρὰν ταύτην ὁδόν. Φαίνεται δὲ εἰσέτι κεκλιμένη ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ. Διακρίνεται κάλλιστα ὁ κεφαλόδεσμος αὐτῆς, τὸ ὕφασμα τοῦ ἐνδύματός τῆς, καὶ δύο δακτύλια ἃ φέρει εἰς τὸν δάκτυλον· ἡ μία τῶν

χειρῶν της εἶναι τεθλασμένη, καὶ βλέπει τις ἐν αὐτῇ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὄστου· ὁ ἀριστερὸς βραχίον ἀίρεται μετὰ διαστροφῆς, ἡ τρυφερὰ χεὶρ φαίνεται συνεσπασμένη, καὶ ἤθελεν εἶπει πᾶς τις ὅτι οἱ ὄνυχες ἐμπήχθησαν ἐντὸς τῆς σαρκός· ἅπαν τὸ σῶμα φαίνεται φυσιωμένον καὶ συνεσταλμένον· μόνα τὰ λεπτότατα αὐτῆς σκέλη μένουσι τεταμένα· αἰσθάνεται δὲ τις ὅτι ἐπὶ πολὺ κατεπάλαισεν ἐν φοικτῇ ἀγωνίᾳ. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι σχῆμα ἀγωνιῶντος καὶ οὐχὶ νεκροῦ.

Ὅπισω αὐτῆς εἶχον πέσει μία γυνὴ καὶ μία νέα κόρη. Ἡ μάλλον ἡλικιωμένη, ἡ μήτηρ ἴσως, ἦτο εὐτελοῦς κατὰγωγῆς, ἂν κρίνωμεν ἐκ τοῦ πλάτους τῶν ὠτων αὐτῆς· ἕνεκα τούτου ἴσως δὲν ἔφερον εἰς τὸν δάκτυλον εἰμὴ ἓνα σιδηροῦν δακτύλιον· τὸ αἰωρημένον καὶ κυρτωμένον αὐτῆς σκέλος δεῖκνυε ὅτι καὶ αὕτη ἐπίσης ἐπάλασε καὶ ὑπέφερον, ὀλιγώτερον ὅμως ἀφ' ὅσον ἡ εὐγενὴς κυρία· οἱ πτωχοὶ ὀλίγον χάνουσι ἀποθνήσκοντες. Πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ νέα κόρη, καὶ φαίνεται ὡς νὰ ἐκοιμῶντο ἀμφότεραι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κλίνην, ἡ μία εἰς τὰ πρόσκεφαλα, ἡ ἄλλη εἰς τὰ πρόσποδα, οὕτως ὥστε οἱ πόδες αὐτῶν διασταυροῦνται. Ἡ νεᾶνις αὕτη διεγείρει εἰς τὸν θεώμενον αὐτὴν παραδόξους ἐντυπώσεις. Φαίνονται ἀκριβῶς αἱ κλωσταὶ τῶν φορεμάτων της, αἱ μέχρι τοῦ καρποῦ διήκουσαι χειριδές, αἱ σχισμαὶ τῶν ἐνδυμάτων δι' ὧν ἐφαίνοντο γυμνὰ τινὰ τῶν μελῶν της καὶ τὰ κεντήματα τῶν μικρῶν ὑποδημάτων της· πρὸ πάντων βλέπει τις τὴν τελευταίαν της ἀγωνίαν, ὡς νὰ ἠύρισκετο παρὼν καὶ ὑπὸ τὴν ὄργην τοῦ Βεζουβίου. Κυριευθεῖσα ὑπὸ φόβου, φέρει τὸ ἐνδυμὰ της ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της, ὡς ἡ γυνὴ τοῦ Διομήδους· κατέπεσε δ' ἐπὶ στόμα ἐνῶ ἔτρεχε, καὶ μὴ δυνηθεῖσα νὰ σηκωθῇ, εἶχεν ἐπακουμβίσει τὴν νέαν καὶ τρυφερὰν της κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἐνός τῶν βραχιόνων της. Ἡ μία τῶν χειρῶν της φαίνεται ἡμιηνογιμένη ὡς νὰ ἐβάσταζέ τι, ἴσως τὸ ὑφασμα ὑπερέκλυπεν αὐτήν. Τὰ ὄστα τῶν δακτύλων της φαίνονται εἰσερχόμενα ἐν τῷ γύψῳ. Τὸ κρανίον εἶναι στιλπνὸν καὶ λεῖον, τὰ σκέλη ὑψοῦνται πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ τίθενται τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου. Ἡ πτωχὴ αὕτη κόρη, ἣτις μόλις ἦν δεκαπενταετής, φαίνεται ὅτι δὲν ὑπέφερον ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ἡ θέα της εἶναι ἀλγεινότερα πάσης ἄλλης.

Τὸ τέταρτον σῶμα εἶναι ἀνδρὸς, σχεδὸν κολοσιαίου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶχε κατακλιθῆ ἐπὶ τῆς ῥαχέως του ὅπως ἀποθάνῃ ἀνδρείως, ἐξαπλώσας τοὺς

βραχίονας καὶ τὰ σκέλη, ἅτινα οὐδὲ ὡς μετεκινήθησαν. Τὰ ἐνδύματά του διακρίνονται καθαρῶτατα, αἱ περισκαλίδες του, τὰ εἰς τὸν πόδα προσδεδεμένα σανδάλιά του, καὶ τὸ ἐν μάλιστα τρυπημένον εἰς τὸν μέγαν δάκτυλον, τὰ καρφία τῶν ἰχναρίων του, ἡ δὲ κοιλία του εἶναι γυμνὴ καὶ ἐξωγκωμένη ὡς τῶν λοιπῶν σωμάτων, ἴσως ἕνεκα τῆς ἐπενεργείας τοῦ ὕδατος δι' οὗ ἀπελιθώθη ἡ σποδός. Εἰς τὸ ὄστυον ἐνός δακτύλου φέρει σιδηροῦν δακτυλίδιον· τὸ στόμα του εἶναι ἀνοιχτόν, καὶ λείπουσι τινὲς τῶν ὀδόντων· ἡ ρίς καὶ αἱ παρειαὶ του διαγράφονται ζωηρῶς· μόνον οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ μαλλία ἠφανίσθησαν, ἀλλ' ὁ μύσταξ διέμεινεν. Ἐν τῷ πτώματι τούτῳ ὑπάρχει τι ἀποφασιστικὸν καὶ στρατιωτικόν. Μετὰ τὰς γυναῖκας, αἵτινες δὲν ἤθελον ν' ἀποθάνωσι, βλέπομεν τὸν ἀνδρα ἀπτόητον ἐν μέσῳ τῶν κατασυντριβόντων αὐτὸν ἐρεπίλων *impravidum ferient ruinae*

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ).

ΟΙ ΕΚ ΠΑΙΔΩΝ ΜΝΗΣΤΕΥΘΕΝΤΕΣ.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ μαρκησίου Κοσέντσα ἦτο μία τῶν εὐγενεστέρων καὶ ἀρχαιοτέρων τῆς Νεαπόλεως. Νέος ὠραῖος, πλούσιος, εὐφυὴς ὁ μαρκησῖος εἶχεν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν ἀνθρωπον εὐτυχῆ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῷ δώσῃ θέσιν διακεκριμένην μετὰ τῶν συγχρόνων του. Συνειθισμένος παιδιόθεν νὰ βλέπῃ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιθυμίας ἐκπληρουμένας, μόνον δι' ἐν πρᾶγμα δυσηρεστεῖτο, διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀνεξαρτησίας του· ἀλλ' ὁ περιορισμὸς οὗτος κυρίως ἀπέβλεπε τὴν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν του, ὁ δὲ δεσμὸς ὅστις ἐγένετο τὴν στενωχωρίαν ταύτην ἦτο βαρὺς καὶ ἀδιάλυτος. Καθ' ἣν ἡλικίαν ὁ Ἰερώνυμος (διότι οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ νέος μαρκησῖος) δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἰερότητα τοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου, ὁ πατὴρ του ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς δίκην του τινὰ τὸν ἐμνήστευσε μετὰ τὴν θυγατέρα τοῦ κόμητος Βελάρδη, κατοικοῦντος ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ οἰκογένεια καταγομένη ἐκ Νεαπόλεως, ἦτο κλάδος τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τοῦ Σαλέρνου. Ἡ δεσποσύνη Βικτωρία ἦτο τότε τριῶν ἐτῶν, ὁ δὲ Ἰερώνυμος ἔξ, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ζητηθῇ ἡ συγκατάθεσις τῶν ἀλλὰ καὶ μεγαλήτεροι ἂν ἦσαν, καὶ εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ἠδύνατο νὰ συνάψῃ φιλι-

αν καὶ συμπάθειαν ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ἴσως οὐδὲ τότε ἤθελε ζητηθῆ ἡ γνώμη τῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς Ἰταλίας, ἐνθα τὰ συνοικέσια σπανίως γίνονται ἐξ ἑρώτος ἢ ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν συζύγων. Τὸ συνοικέσιον λοιπὸν τοῦτο ἦτο οἰκιακὸς συνδυασμὸς, εἰς ὃν ὄφειλον νὰ ὑπακούσωσιν οἱ μνηστευθέντες· καὶ ἡ ἀνατροφή δὲ, ἣν ἐμελλον νὰ λάβωσιν οὗτοι, ἐδικαίου τὴν πρόθεσιν ταύτην τῶν γονέων τῶν.

Ὅτε ὁ Ἰερώνυμος ἡλικιώθη καὶ αἱ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις ἀνεπτύχθησαν, ἡ πόλις ἅπασα πρὸς αὐτὸν εἶχεν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα· ἐκόσμη δ' αὐτὸν ἀνάστημα εὐγενὲς καὶ χάριεν. Πολλὰ καρδίαι ἀντάξιαι τῆς ἐδικῆς του ἔπαλλον ἐν σιγῇ, καὶ αἱ γυναῖκες ἡμιλλῶντο τίς πρώτη νὰ τὸν ἐλκύσῃ· αὐτὸς ὅμως συναισθανόμενος τὴν ἀξίαν του ἐπροχώρει μετὰ βῆμα στερεὸν πρὸς τὰ τερπνὰ σκηνογραφήματα, ἀπερ ὁ κόσμος τῷ παρουσίαζεν. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἡδονῶν ἐνεφανίζονταν ἐνώπιόν του, καὶ ἀπλήστως ἔπιπε τὴν μεθυστικὴν ταύτην κάλυκα. Καὶ ὅμως οὐδέποτε ἐλησμόνει τὴν ἐπιφύλασσομένην αὐτῷ τύχην. Ἦς ἀετὸς δὲ αἰχμάλωτος, ὅστις σύρει παντοῦ τὴν σιδηρὰν ἀλυσίν του, οὕτως ἔφερε καὶ αὐτὸς παντοῦ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ δεσμοῦ, ὅστις ἐκράτει τὸ ἐλατήριον τῶν ὀρέξεων καὶ τῆς φιλοδοξίας του. Ἐβλεπεν ἑαυτὸν ἠνωμένον μετὰ πλάσματος, ὅπερ δὲν ἐγνώριζε καὶ τὸ ὅποιον ἐμίσει, διότι ἐπετάσσετο νὰ τὸ ἀγαπᾷ. Ἐλεγον, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ κόμησα Βικτωρία ἦτον ὠραία, εὐφυὴς καὶ ὅτι ὑπὸ ἐξωτερικὸν ψυχρὸν ἐκρυπτε ψυχὴν θερμοτάτην, ἀλλ' αἱ φῆμαι αὗται, αἵτινες πάντα ἄλλον ἤθελον διεγείρει ὅπως προσπαθήσῃ νὰ ὑποκάσῃ τὴν τεθαμμένην ταύτην φλόγα, οὐδὲ ὡς ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἰερώνυμου, ἂν καὶ περὶ τῆς μνηστῆς του ἐπρόκειτο. Καὶ κατεπλήσσετο μὲν ἐπὶ μόνῃ τῇ ιδέᾳ ὅτι θὰ ἐνωθῆ μετ' αὐτῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς, δὲν εἶχεν ὅμως καὶ μέσα ὑπεκφυγῆς εὐλογα, ὅπως μὴ ἀκούσῃ τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς του, ὅστις ταρασσόμενος ἐπὶ τῇ ἀξάνομην φήμῃ τῆς θυγατρὸς τοῦ φίλου του, ἐπέσπευδεν ἔτι μάλλον τὴν ἐνωσιν τοῦ υἱοῦ του μετ' αὐτῆς.

Ὁ Ἰερώνυμος ἔφθασεν οὕτω τὸ εἰκοστὸν δεῦτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὁ δὲ πατὴρ του μὴ θέλων ν' ἀναβάλῃ ἐπὶ πλέον τὸ πρᾶγμα, ἀπέφασκε νὰ μεταβῇ μετὰ τοῦ υἱοῦ του εἰς Φλωρεντίαν. Ἐκεῖ ὁ Ἰερώνυμος ἤθελε γνωρίσει τὴν μέλλουσαν σύζυγόν του καὶ τελεσθῆ κατόπιν συνοι-

κίσιον, ἐξ οὗ ὁ πατὴρ προοιωνίζεν οὐχὶ μόνον τοῦ υἱοῦ του, ἀλλὰ καὶ ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν τὴν εὐτυχίαν. Ὁ Ἰερώνυμος ὅμως ἦτο δύσκολον νὰ πεισθῇ ἡρνήθῃ καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ πατρὸς του παρενέθεσε λυπηρὰν μεταξὺ τῶν σκηνῆν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐξεβράβη ὁ παρακολουθῆσας τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν πόλεμος· τὸ πῦρ αὐτοῦ ἔφθασε μέχρι τῆς Νεαπόλεως, ὅπου, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, συνήθροισαν στρατὸν, ὅπως καταπολεμήσωσι τὸν κοινὸν ἐχθρὸν τῆς πρὸ ἐτῶν ἀποκατασταθείσης τάξεως, καὶ τὴν περίστασιν ταύτην, ἣτις ἦλθεν ἐν καιρῷ, ἐδράξατο μετὰ προθυμίας ὁ Ἰερώνυμος, διότι ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ οὐχὶ μόνον στάδιον ἀνοιχτόν εἰς τὴν φιλοδοξίαν του ἠνοίγετο, ἀλλὰ καὶ πρόφασις ἀπεριόριστου ἀναβολῆς τοῦ μισητοῦ ἐκείνου δεσμοῦ, ὃν ἀδιαλείπτως εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν. Κερδίζων καιρὸν ἐνόμιζεν ὅτι κερδίζει πάντα ὁ δὲ πατὴρ του ὑπεχρεώθη νὰ ὑποχωρήσῃ, καὶ τὸν ἄφησε νὰ λάβῃ μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὸν πόλεμον, κινούμενον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς εὐγενείας, τοῦ ἀπαραβίαστου τοῦ θρόνου καὶ τῆς ἱερότητος τῆς θρησκείας.

Ὁ Ἰερώνυμος καὶ τοὶ Νεαπολιτάνοι ἐπεθύμει νὰ λάβῃ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατῷ. Ἡ φιλοδοξία του καὶ ἡ ἐκ τοῦ ὀρμητικοῦ χαρακτῆρος του διψα, ἣτις τὸν κατεβίβρωσκεν, ἦσαν ἀναμφιβόλως αἴτια ἐπενεργήσαντα ἐπὶ τῆς ἀποφάσεώς του. Ἐβλεπεν ὅμως καὶ ἕτερον εὐχάριστον αὐτῷ· ἤλπιδεν ὅτι τὸ σύνταγμα τοῦ ἤθελεν ἐγκαταλείπει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἤθελεν εὐρεθῆ μακρὰν τοῦ ἀντικειμένου τοῦ μίσους του, τῆς μνηστῆς του ἣν ἐβδελύσσετο.

Τὰ πάντα ὅθεν διευκόλυνον τῶν ἐπιθυμιῶν του τὴν ἐκπλήρωσιν· ὅσῳ δὲ ἄδικοι καὶ τολμηραὶ ἦσαν αὗται, αἱ εὐνοϊκαὶ ὅμως περιστάσεις τὰς ἐδικαίου ἐνώπιον τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ κόσμου. Ἡ ἐνεργητικότης του, ἡ εὐφυΐα του, ἣτις ἐν καιρῷ εἰρήνης τὸν εἶχεν ὑψώσει ὑπεράνω τῶν ὀμηλικῶν, ἐξετιμήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν του, οἵτινες τὸν ἔφερον ὡς παροδείγμα εἰς τοὺς στρατιώτας του, ὧν ἦτον ἀνώτερος κατὰ τὴν εὐγένειαν, τὸ ἀμεμπτον τῆς διαγωγῆς καὶ κατὰ τὴν εὐφυΐαν· δι' ὅλα ταῦτα δὲν παρήλθε πολὺς καιρὸς καὶ ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ.

Ἡμέραν τινὰ διετάχθη νὰ διώξῃ τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ ὀχυρᾶν τινὰ θέσιν, ἣν κατεῖχον ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Τοσκάνης. Ὀφείλων νὰ διέλθῃ ποταμὸν τινὰ ὅπως τοὺς προσβάλλῃ, ὁ Ἰερώνυμος ἐβάδισεν

ἀποφασιστικῶς κατ' αὐτῶν. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἐπὶ πολλὴν πεισματώδη, μετὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἐχθρικοί φάλαγγες ἀπεσύρθησαν, οἱ δὲ Γερμανοὶ καταδιώξαντες αὐτὰς ἔφερον εἰς ἐντελῆ ἀταξίαν. Ἀλλ' ὅπως καλύψωσι τὴν ὑποχώρησιν τῶν οἱ φεύγοντες ἐπυρπόλησαν ἐν χωρίον καὶ ἐν μοναστήριον ἄπερ ἀπήντησαν καθ' ὁδόν. Ὁ Ἰερώνυμος ἐξηκολούθησε τὴν καταδίωξιν ὅσον ἔκρινε συμφέρουσαν πρὸς ἐπιτυχίαν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰτα ἐσπευσμένως ὅπως σβέσῃ τὸ πῦρ. Καὶ τὸ μὲν χωρίον, ὕπερ συνέκειτο ἐξ εὐτελῶν καλυβῶν ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός, τὸ δὲ μοναστήριον, οὗ οἱ τοῖχοι ἦσαν στερεοὶ, ἀντέστη περισσύτερον εἰς τὰς φλόγας. Ἐσώσε λοιπὸν ἐξ αὐτοῦ ὅ,τι ἠδυνήθη, αἱ δὲ μοναχαὶ καὶ αἱ ὑπότροφοι αὐτοῦ κατέφυγον ὑπὸ τινὰ ἀναδενδράδα, ἧς ἡ μόνωσις, ὡς εὐρισκομένης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κήπου, καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀέρος ἐξησφάλιζον ἀπὸ παντὸς κινδύνου.

Ὅποια ἀνθρώρα πρόσωπα καὶ ἐν τῷ φόβῳ τῶν θελκτικῶν, ἅτινα ἐν πάσῃ ἄλλῃ στιγμή ἤθελον βεβαίως προσελκύσει τὴν προσοχὴν τοῦ Ἰερωνύμου! ἄλλ' ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς φιλανθρωπίας ἐπέβαλλον σιγὴν εἰς τὴν διέγερσιν παντὸς ἄλλου αἰσθημάτων. Ἐν τῷ μέσῳ ὄλων τῶν γυναικῶν ὁ μαρκήσιος εὐρισκόμενος περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐμερίμνα, εἰμὴ πῶς νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰς ἐκπεπληγμένας, καὶ νὰ σώσῃ τὰς κινδυνεύουσας. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἐνεψύχωσε τοὺς στρατιώτας τοῦ, ἡ δὲ παρρησία τοῦ ἐδιώρθωνεν ὅλα τὰ λάθη, ὅλας τὰς ἐλλείψεις, αἵτινες ἐπήλθοι ἐκ τῆς φρίκης τῶν μοναζουσῶν. Αἴφνης πολλὰ φωνὰ ἐκραύγασαν,

— Ἄ! Χριστὲ, ἡ ἀδελφὴ Κλάρα!

— Καὶ ἡ ἀνεψιά της! προσέθηκεν ὑπότροφος τις βίψασα χαμαὶ τὸ ὅποσον ἐκράτει δέμα καὶ ὀρμήσασα πρὸς τὸ μοναστήριον.

Ἄ, σώσατέ τας, σώσατέ τας, κύριε λοχαγέ, ἀνέκραξε γραία τις μοναχὴ ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν μαρκήσιον μ' ἐσταυρωμένας χεῖρας. Ἐκεῖ, ἐκεῖ! καὶ διὰ τοῦ δακτύλου ἔδειξε μέρος τι τοῦ οἰκοδομήματος, ἀνέπαφρον εἰσέτι, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅποσον αἱ φλόγες προσήγγιζον

— Τί πρέπει νὰ κάμω; ἠρώτησεν ὁ μαρκήσιος.

— Ἐκεῖ τῷ ἀπεκρίθησαν εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον εὐρίσκεται ἀδελφὴ τις μετὰ τῆς ἀνεψιάς της. Σπεύσατε, τρέξατε!

Ἀμέσως ἠκολούθησεν ὁ Ἰερώνυμος τὴν προπορευθεῖσαν αὐτοῦ ὑπότροφον, ἥτις τῷ ἔδειξε τὴν

πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς ἄγουσαν κλίμακα. Τὰ ξύλα πίπτουσι πάντοθεν μετὰ πατάγου, οἱ δὲ σπινθήρες πετώσιν ἐνθεν κάκειθεν. Ἐν τούτοις ὁ Ἰερώνυμος εἰσέρχεται καὶ εἰσδύων εἰς τὸ δωμάτιον, εὐρίσκειται κατέναντι ἀσθενοῦς, προβεβηκυίας ἡλικίας, ἀλλὰ τῆς ὁποίας τὸ ἰσχνὸν πρόσωπον διετῆρει ἐτι λάμψιν τῆς ἀρχαίας καλλονῆς. Καθημένη αὕτη εἰς θρονίον μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐφαίνετο ὡσεὶ περιμένουσα ἐν σιωπῇ τὸν προσεγγίζοντα θάνατον, παραιτουμένη εἰς τὴν τύχην, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ, καὶ μόνον περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πρὸ αὐτῆς ἰσταμένης ἀνεψιάς της φροντίζουσα.

Ἄμα εἰσῆλθεν ὁ μαρκήσιος, ἡ νέα κόρη ἐστράφη καὶ ἐκραξε τρέχουσα πρὸς αὐτόν.

— Ὡ, εἶναι ἄγγελος ὃν ὁ θεὸς μᾶς στέλλει!

Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἔμεινε ὡσεὶ ἀπόπληκτος.

— Εἰς ἄγγελος, εἰς ἄγγελος, ἐπανέλαβεν, ὦ! σώσατέ την! καὶ ἐδείκνυε τὴν θεῖαν της.

Ὁ μαρκήσιος ἐπλησίασε καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τινος τῶν ἀνθρώπων του, αἵτινες τὸν ἠκολούθουν ἤγειρε τὴν ἀσθενῆ καὶ διὰ σχοινοῦ τὴν κατεβίβασεν εἰς τὸν κήπον, ἐνθα αἱ ἀδελφαὶ ἕσταντο ἔτοιμαὶ νὰ τὴν δεχθῶσιν. Ἀκολουθῶντες ἔλαβον εἰς τοὺς βραχίονάς του τὴν νέαν κόρην, πάντοτε σιωπηλὴν καὶ τρέμουσαν καὶ κατεβῆ ὡς ἐδυνήθη τὴν ἡμίκαυστον κλίμακα. Ἀποθέσας αὐτὴν λειποθυμημένην καὶ τὴν κόμην κεκαυμένην ἔχουσαν ἐπὶ τῆς χλόης, ἔτρεξεν ὅπου ἡ παρουσία του ἦτον ἀναγκαία.

Οἱ ἀγωνεῖς τοῦ οὔτοι ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας, διότι τὸ μὲν μεγαλύτερον μέρος τῆς οἰκοδομῆς διεσώθη, ὑπὸ δὲ τοῦ ἐπιλοίπου, ἀποτεφρωθέντος καὶ καταρρέουσιντος, ἐσώθησαν ὅσα πράγματα ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ τοῦ πυρός τὰς φλόγας.

Ὁ στρατὸς δώσας δείγματα μεγάλα τῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἐνεργείας του, ἀνέλαβε τὰς τάξεις του καὶ ἠτοιμάσθη πρὸς ἀναχώρησιν. Αἱ δὲ μοναχαὶ κατεφόρτωσαν αὐτόν μὲ δῶρα καὶ τῷ προσέφερον ποικίλα ἐδέσματα καὶ ποτά. Καὶ εἰς τὸν ἀξιοματικὸν δὲ τοῦ ὁποίου ἡ γενναιότης καὶ ἀταραξία ἔσωσε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πραγμάτων, ἔδωσαν πλοῦσια δῶρα. Ὁ Ἰερώνυμος ἐπέτρεψε μὲν εἰς τοὺς στρατιώτας τοῦ νὰ δεχθῶσι τὰ ἐδέσματα, ὧν καὶ αὐτὸς συμμετέσχεν, ἀλλὰ τὰ δῶρα, εὐχαριστήσας δι' αὐτὰ τὰς μοναχάς, διένειμεν εἰς τοὺς κατοικοῦς τοῦ πυρποληθέντος χωρίου. Ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ἀνεχώρησε, καὶ ἐφθασε

περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸν σταθμὸν αὐτοῦ.

Ὁ Ἰερώνυμος εὐχαριστήθηκεν πολλὸ ὅτι ἐξετέθη εἰς κίνδυνον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ὁμοίων του, ἠσθάνετο ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ τὴν ἀγαλλίασιν ἐκείνην, ἣν περιέχει συνήθως ἡ συναισθησις τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος· ὀλίγον δὲ συνειθισμένος εἰς τοιοῦτου εἶδους συγκινήσεις εὐφροσύνην ἐνδόμυχον εἶχε. Τὸ ἐναντίον ὅμως συνέβαινε εἰς τὴν πτωχὴν Βικτωρίαν, διότι αὕτη ἦτον ἡ νέα ἐκείνη κόρη, ἣν ὁ μαρκήσιος συνήτησε πλησίον τῆς ἀσθενοῦς μοναχῆς. Ἐνεκα τῶν τότε ἀνωμάτων περιστάσεων ἐλθοῦσα νὰ κατοικήσῃ πλησίον τῆς θεῖας της, οὐδόλως ὑπόπτειν ὅτι τὸ μοναστήριον ἔμελλε νὰ καταστῇ τὸ θέατρον στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀλλ' ὅμως συνέβη τὸ ἐναντίον, καὶ ὁ κόμης Βεράλδης προσεκάλεσε τότε τὴν θυγατέρα του εἰς Φλωρεντίαν, ἥτις προσέφερε πλεῖω ἀσφάλειαν. Ἀλλ' ἡ Βικτωρία ἐδίσταζε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀσθενῆ θεῖαν της, ἣν ὡς μητέρα ἠγάπα, καὶ τὴν ὁποίαν περιεποιεῖτο συμμεριζομένη τὴν τύχην της, καὶ βοηθοῦσα αὐτὴν ὅπως ὑπομείνῃ τὰ δεινά της. Τὴν ἡμέραν τῆς πυρκαϊᾶς οὐδόλως εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν κλινὴν τῆς ἀσθενοῦς· ἐφώνησεν εἰς βοήθειαν καὶ προσεπάθησε νὰ τὴν σηκώσῃ εἰς τοὺς βραχίονάς της, ἀλλ' αἱ δυνάμεις της δὲν τὴν ἐβοήθουν, οὐδεὶς δὲ ἕτερος ἦλθε βοηθός. Ἐν τῇ ἀγωνίᾳ της ταύτη ἡ ἀφοσιώσις της ὑπερέβη τὸν τρόμον της καὶ ἔμεινε ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀναισθητος εἰς ὅλας τὰς παρακλήσεις τῆς θεῖας της, ἥτις τὴν καθικέτευε νὰ τὴν ἀφήσῃ καὶ νὰ φύγῃ ἐνὸς ἡμέρας ἀκόμη καιρός.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπελπιστικῆς αὐτῆς σκηνῆς, καθ' ἣν ἐκατέρωθεν ἐδεικνύοντο τὰ πλέον ζωηρὰ αἰσθητάματα γενναιότητος καὶ ἀγάπης, ἀντήχησαν αἴφνης βήματα ἐν τῇ κλίμακῃ.

Ἡ θύρα ἀνοίχθη καὶ ἡ Βικτωρία ἔτρεξεν ἐνώπιον ἐκείνων οἵτινες εἰσῆρχοντο· ἀλλ' εἰς τοὺς πρῶτους της λόγους ἡ φωνὴ ἐξέπνευσεν εἰς τὰ χεῖλη της, νομισάσης ὅτι βλέπει ἄγγελον οὐράνιον, ὃν ὠραιότητος καὶ φύσεως ὑπερανθρώπου ἔμπροσθέν της· Ὁ ἄγγελος οὗτος ὕπερ εἶχε σώσει τὴν ζωὴν, καὶ ὅπερ τὴν καθίστα ἐτι ἀναισθητοτέρα, εἶχε σώσει τὴν ζωὴν τῆς θεῖας της, τὴν εἶχε σφίγγει εἰς τοὺς βραχίονάς του, τὴν εἶχε θλίψει εἰς τὸ στήθος του καταβάνων μετ' αὐτῆς τὴν κλίμακα. Δὲν ἦτον λοιπὸν παράδοξον ἂν τοσοῦτον σφοδραὶ καὶ ἀντίθετοι συγκινήσεις εἶχον ταράξει αὐτὴν, καὶ ἂν ὑποκύπτουσα εἰς τὴν ὀρ-

μὴν αὐτῶν εἶχε λειποθυμήσει.

Ὅτε ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις της, ὁ οὐράνιος ἀπεσταλμένος εἶχε γίνῃ ἀφαντος καὶ πέραν αὐτῆς συνωθούντο φίλοι καὶ μοναχαί, αἵτινες τῇ διηγήθησαν τὰ συμβάντα ἡ ἐκπληξίς καὶ ἡ χαρὰ τῆς Βικτωρίας, ὑπῆρξεν ἀπερίγραφτος ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ τοσοῦτον ἀξίεραστος ἐκείνος νεανίας ὁ μνηστήρ της, ὁ μαρκήσιος τῆς Κοσέντσας, ὁ προορισθεὶς ὡς σύζυγός της.

Μετὰ τὴν διήγησιν ταύτην νέα ζωὴ διεχύθη εἰς τὰς φλέβας τῆς μέχρι τοῦδε εἰρηνικῶς καὶ μονήρως διαβιωσάσης ταύτης κόρης. Ὅποιον μέλλον πλήρες θελημάτων! Δι' αὐτὴν προωρίσθη ὁ νέος οὗτος ὁ τοσοῦτον υπερήφανος καὶ γενναῖος, αὐτὴ ἤθελεν εἶσθαι ὁ σύντροφος τοῦ βίου του, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας του θὰ ἀπηύλαυεν εὐδαιμονίαν, ἐπιφθονον εἰς ὅλας τὰς γυναῖκας τῆς Ἰταλίας. Δὲν ἀμφέβαλλεν ὅτι μακθάνων ὁ Ἰερώνυμος ὁποῖαν εἶχε σώσει, ἤθελεν ἀναγνωρίσει ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸν θαυματουργὸν τῆς Θεῖας Προνοίας δάκτυλον, καὶ ὅτι ἂν ἦτον εὐαίσθητος διότι ἀπέσπασεν ἕνα τῶν ὁμοίων του ἐκ βεβαίου θανάτου, θὰ ἦτον ἐτι μάλλον, διότι ἔσωσε κόρην, ἣν μετ' αὐτοῦ ἦναι δεσμὸς ἱερὸς.

Ὅταν τὸ μοναστήριον ἀνέλαβε τὴν συνήθη του φυσιογνωμίαν ἔγραψε πρὸς τὸν πατέρα της, ἀγγέλλουσα τὰ γενόμενα, καὶ ἐπιτηδεῖως φανερόνους αὐτῷ ὅτι θὰ τῇ ἦτον λίαν εὐχάριστον νὰ γίνωσι τὰ πάντα γνωστὰ εἰς τὸν μνηστήρᾶ της διὰ τοῦ γέροντος μαρκησίου Κοσέντσα.

Ὁ κόμης Βεράλδης ἔγραψε πρὸς τὸν φίλον του, καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἐκτεθὲν ὡς ἡ πυρέσσουσα φαντασία τῆς κόρης τοῦ ἐξέθετεν, ἀρίστην ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν τῷ μαρκησίῳ· ἀλλ' ἐκ τῆς μικρᾶς σπουδῆς, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ κατέβαλεν ὅπως μάθῃ τὸ ὄνομα τῆς κυρίας, ἣν ἔσωσεν, ἐκ τῆς ἀδιαφορίας καὶ ἐκ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχωρήσεώς του, ὁ γέρον δὲν προοιωνίσθη καλὸν τι διὰ τὸ μέλλον. Εἰς οὐδένα ὅμως, καὶ πολλὸ ὀλιγώτερον εἰς τὴν Βικτωρίαν, ἀνεκοίνωσε τὰς ἀνησυχίας τοῦ ταύτας, ἀπεναντίας προσεπάθησε νὰ τῇ δώσῃ ἐλπίδας καὶ νὰ τὴν ἐνισχύσῃ ἐπὶ μάλλον εἰς τὰς ιδέας της.

Ἐν τούτοις τὸ σύνταγμα τοῦ Ἰερωνύμου διετάχθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἰταλίαν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Ρῆνον. Ἀδυνατεῖ τις νὰ περιγράψῃ τὴν χαρὰν τοῦ νέου ἀξιοματικοῦ, ὅταν εἶδεν ὀπίσθεν αὐτοῦ τὰς Ἄλπεις καὶ μετ' αὐτῶν τὸν τόπον ἐνθα δὲν περιέμενε εἰμὴ μέλλον πλήρες θλίψεων καὶ ἀπα-

ρεσκείων. Αί πρό αὐτοῦ ἐκτεινόμενοι εὐρεῖαι πεδιάδες ἦσαν νέον στάδιον, ἐφ' ὧν ἤθελεν ἀναπτύξει τὰ προτερήματά του καὶ τὰ πάθη του. Ἀνέλαβε λοιπὸν τὸν βίον τῶν διασκεδάσεων καὶ τῶν ἡδονῶν, ὁ δὲ ἔρωσ καὶ ἡ δόξα ἠμφισβήτησαν τὴν καρδίαν καὶ τὸν καιρὸν του. Ἐφθασε ταχέως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου, ὁ σταυρὸς ἐλαμπεν ἐπὶ τοῦ στήθους του, καὶ ἀφοῦ οἱ προμαχῶνες ἢ τὰ δρυώματα τῶν ἐχθρῶν δὲν τῷ παρουσιάζον ἀντίστασιν, βεβαίως πολὺ μικρότεραν εὕρισκον ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν γυναικῶν, αἵτινες περιέμενον τὸν νικηφόρον ἥρωα μετὰ τὴν ἐνδόμυχον ἐπιθυμίαν νὰ τὸν νικήσωσιν ἢ ἔστω καὶ νὰ νικηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ.

Ἡ Βικτωρία οὐδεμίαν ἔτρεφεν ἀμφιβολίαν, διότι ἐν τῇ μονῳσει, ἐν ἣ ἔζη, οὐδεμίαν ἀφικνεῖτο φήμη μέχρις αὐτῆς ἦτο δὲ καὶ εὐκόλον νὰ τῇ κρύπτονται πάντα τὰ γενόμενα. Ὁ Ἰερώνυμος εἶχε τηρήσει σιωπὴν ἀπόλυτον ἐπὶ τοῦ συμβάντος τοῦ μοναστηρίου, εἰς δὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς του, δι' ἧς οὗτος τῷ ἐφανέρωσε τὸ ὄνομα τῆς ὑπ' αὐτοῦ σωθείσης, ἀπήντησεν ὅτι μόλις τὴν εἶχε παρατηρήσει καὶ ὅτι τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν ἤθελε προσφέρει καὶ εἰς μίαν ξένην. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ μνηστὴ του δὲν ἦτο πρὸς αὐτὸν ξένη; Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐφώτισε τὸν γέροντα μαρκήσιον περὶ τῶν μυστικῶν διαθέσεων τοῦ υἱοῦ του καὶ ἀπόλεσε πλέον πᾶσαν ἐλπίδα.

Ἐν τούτοις ἔπρεπε νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν ἀνήσυχον περιέργειαν τῆς Βικτωρίας· τῇ ἔλεγον λοιπὸν ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ ἐχάνοντο, ὅτι ὁ Ἰερώνυμος εἶχε πληγωθῆ εἰς τὴν χεῖρα, ὅτι τὸ τάγμα του ἤλλασσε συνεχῶς σταθμοὺς κτλ. Οἱ λόγοι οὗτοι ἐφαίνοντο πειστικοί, καὶ ἡ Βικτωρία κῦχαριστεῖτο ἐπὶ τινὰ χρόνον, διότι ὁ ἔρωσ ὅταν ἦναι ἀληθῆς εἶναι εὐπίστος. Ἡρέσκατο νὰ ἀναπολῆ τὴν σκηνὴν τῆς πυρκαϊᾶς, τὴν ἀπελπισίαν ἐκαυτῆς καὶ τῆς θείας τῆς, τὴν αἰφνιδικὴν ἐμφάνισιν τοῦ σωτήρος τῆς. Ἐβλεπεν ἀκόμη τὸ βᾶδισμά του, τὸ σπινθηροδόλον βλέμμα του, ἤκουε τὸν ἦχον τῆς φωνῆς του. Ἀναμνήσεις πικραῖ, αἵτινες, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐχρησίμευον ἢ πῶς ν' αὐξήσωσιν τὸν ἔρωτά τῆς! Ἡ καρδία τῆς ἐπαλλεν ὅτι ὁ ταχυδρόμος ἐφθάνεν εἰς τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου, ἤνοιγε ταχέως τὰς ἐπιστολάς τοῦ πατρὸς τῆς, ἐλπίζουσα νὰ ἀναγνώσῃ ἐν αὐταῖς τὰ τοσοῦτον προσδοκώμενα νέα, ἀλλ' ἡ ἐλπίς τῆς διεψεύδετο πάντοτε, ὥστε ἡ μεγαλητέρα δυσπιστία, διεδέχθη τὴν τῆς εὐπιστίαν τῆς. Εἶχε παρέλθει ἔτος ἀπὸ τῆς

εὐδαιμόνου ἐκείνης στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ τύχη τῇ ἔδωκε καὶ ταυτοχρόνως τῇ ἀφήρεσε τὸν μνηστῆρά τῆς· δὲν ἠδύνατο ὅθεν ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὁ Ἰερώνυμος ἐγίνωσκε ποίας τὴν ζωὴν ἔσασε, καὶ ὁποῖαν ὑποχρέωσιν ἀπέναντι αὐτῆς εἶχε, καὶ ὅμως οὐδόλως ἐφαίνετο μεριμνῶν περὶ αὐτῆς. Ἡρέξατο λοιπὸν ὑποπτεύουσα τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐκ τούτου λύπη πικρὰ τὴν κατέλαβεν. Ἐπάλαυσε κατὰ τῆς πεποιθήσεως ἣν μέχρι τοῦδε εἶχε καὶ ἠθέλησε ν' ἀμφιβάλλῃ εἰσέτι, ἀλλ' αἱ ἀποδείξεις ἦσαν τρανώταται, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀπέληγον συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἠγαπᾶτο. Ἄν ἐν στιγμαῖς ζωηρότητος ὁ ἔρωσ ἀνεγέννα τὰς ἐλπίδας τῆς, τὸ ψυχρὸν ὅμως λογικὸν δὲν ἐβράδυνε νὰ ὑπερισχύσῃ, καὶ ἡ δυστυχὴς ἐπανήρχετο εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Μεταξὺ λοιπὸν φόβων καὶ ἐλπίδων διακυμαινόμενη ἀπόλεσε τὴν ἡσυχίαν τῆς, ἡ υγεία τῆς βαθμυδὸν προσεβάλλετο, τὸ πρόσωπόν τῆς ὠχρίασε καὶ ὁ πυρῶδης ὀφθαλμὸς τῆς ἐσβέσθη εἰς δάκρυα.

Ἐν τούτοις ὑπεγράφη ἡ ἐν Κάμπω-Φορμῳ εἰρήνη, ἣτις παρέσχεν εἰς τὸν κόσμον ὀλίγην ἀνάπαυσιν συνεπεία δὲ ταύτης καὶ τὰ ἐν τῇ ἐκστρατεῖᾳ συντάγματα ἐπανῆλθον εἰς τοὺς στρατῶνάς των. Ταυτοχρόνως ὁ γέρον μαρκήσιος Κασέντσας προσεβλήθη ὑπὸ κινδυνώδους ἀσθενείας, δι' ἣ ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν του. οὐδὲν ὑπῆρχε κώλυμα ὅπως ἐκπληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία τοῦ μαρκησίου, διότι καὶ ἡ εἰρήνη εἶχε συναφθῆ καὶ ὁ Ἰερώνυμος ἐδύνατο κατ' ἐκλογὴν νὰ παραιτήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν του ἐπὶ τινὰς μῆνας ἢ καὶ διὰ παντὸς ν' ἀποσυρθῆ εἰς τὰ ἐν Νεαπόλει κτήματά του.

Καὶ ἡ ἰδέα δὲ τῆς Βικτωρίας ὅταν ἔμαθε τὰς τελευταίας ταύτας εἰδήσεις ἦτον ὅτι ὁ Ἰερώνυμος ἤθελε σπεύσῃ νὰ φθάσῃ εἰς Ἰταλίαν ὅπου ἔνεστι τάχιον καὶ τὸ μέλλον τῆς ἤθελεν ὀπωσδήποτε ἀποφασισθῆ.

Ἡ ἀμφιβολία αὕτη ἠύξησεν ἔτι μάλλον τὴν ἀνησυχίαν τῆς καὶ συνετέλεσιν εἰς τὴν χειροτέρευσιν τῆς προσβληθείσης υγείας τῆς. Τὸ ζήτημα δι' αὐτὴν ἦτο ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου, καὶ περιέμενε τὴν ἀπόφασιν μετ' ἀγωνίας ὁμοίας ἐγκληματίου εὕρισκομένου πρὸ τοῦ δικαστοῦ του. Προσεπάθει νὰ προμαντεύσῃ αὐτὴν ἐξ ὧν ἤκουε νὰ λέγῃσιν οἱ περὶ αὐτὴν, ἐζήτηε καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα γεγονότα σημεῖα ἐλπίδος ἢ φόβου καὶ ἐτεκμαίρετο τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν ἢ δυστυχίαν τῆς ἐκ μυρίων ἀσημάντων περιπτώσεων, οἷον ἐκ τῶν φύλλων ἄνθους τινός, ἐκ τῆς

διευθύνσεως τοῦ ἀνέμου, ἐκ τῆς φορᾶς τῶν νεφῶν κτλ.

Ἐμαθε τέλος τὴν ἀφίξιν τοῦ Ἰερώνυμου εἰς Νεάπολιν, καὶ τὴν παραχρῆμα ἀναχώρησίν του ὅπως ἴδῃ τὸν θνήσκοντα πατέρα του καὶ λάβῃ τὴν εὐλογίαν του. Ἡ περιμενομένη ἡμέρα εἶχεν ἤδη φθάσει! Ὅπόσον ἡ καρδία τῆς ἐπαλλε! μετὰ πόσης ἀνυπομονησίας περιέμενε τὴν ἡμέραν τοῦ ταχυδρόμου! Εἰς μὴν, δύο μῆνες παρήλθον ἄνευ εἰδήσεως τινος· ὁ κόμης Βεράλδης δὲν ἠδύνατο νὰ προβῇ πρῶτος ἐπὶ ἀντικειμένου τοσοῦτον λεπτοῦ. Ἡ φιλοτιμία του, ἡ ἀξιοπρέπεια αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς του τὸν ἀνεχάιτιζον, ἀλλ' ὀπωσδήποτε ὤφειλε νὰ ἔχῃ θετικὰς πληροφορίας, διότι αἱ διαδιδόμεναι φῆμαι ἦσαν πάντα ἀποθαρρυντικαί. Ὁ μαρκήσιος Κασέντσας διῆγεν, ἔλεγον, βίον ἡδονῶν· εὐνοούμενος ὑπὸ τοῦ ὠραίου φύλου, συγγάζων εἰς τὰς καλλιτέρας συναναστροφάς, ἔθεωρεῖτο λίαν ἐπίζηλος ὑπὸ πάντων, περὶ δὲ τῆς μνηστῆς του οὐγὶ μόνον δὲν ἐφρόντιζεν, ἀλλ' ἐδείκνυεν ὅτι ἀπόλεσε καὶ τὴν ἀνάμνησιν ἔτι τοῦ δεσμοῦ, ὅστις τὸν συνεῖχε πρὸς αὐτὴν.

Ἐνεθυμήθη τέλος καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν κόμητα Βεράλδην περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· διὰ λέξεων εὐγενῶν καὶ ἀπεριορίστου σεβασμοῦ ἐξέφραζε τὴν λύπην του, ὅτι ἀπέβη ἀδύνατον εἰς τὴν καρδίαν του νὰ ἐκπληρωθῇ τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν ὁ πατὴρ του ἔδωκεν, ἐπιβληθείσαν ὁμοῦ αὐτῷ καθ' ἣν ἠλικίαν οὔτε νὰ κρίνῃ ἡδύνατο, οὔτε τὴν ἀναγκασίαν εἶχε πείραν ὅπως ἐκτιμήσῃ τὰς συνεπείας αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον ὁ πατὴρ του ἔζη, ἡ υἱική στοργὴ δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ διαλύσῃ δεσμὸν, ὅστις οὔτε αὐτοῦ, οὔτε τῆς νέας κομῆσεως τὴν εὐδαιμονίαν ὑπέσχετο. Ἐπὶ τέλους ἐνόμιζεν ὅτι ἐκπληροῖ καθῆκον ἀναγγέλλων τῷ κόμητι Βεράλδῃ καὶ τῇ θυγατρὶ του, ἧς ἡ καλλονὴ καὶ ἀρετὴ ἐθαυμάζοντο παρὰ πάντων, ὅτι ὀλοσχερῶς παραιτεῖται τοῦ συνοικεσίου τούτου καὶ ἡ κόμησσα δύναται νὰ προσφέρῃ τὴν χεῖρα, τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰς ἀξιώτερον αὐτοῦ.

Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ πατὴρ τῆς Βικτωρίας δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν, καθόσον ἐπρόκειτο περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν σχεδίων του καὶ τῆς θανατικῆς ἀποφάσεως τῆς θυγατρὸς του. Ἡ ἀγάπη, ἣν πρὸς αὐτὴν ἔτρεφεν, ἡ ἐπιθυμία του ὅπως δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων δώσῃ εἰς αὐτὴν σίζυγον ὅστις ἠδύνατο νὰ τὴν καταστήσῃ εὐτυχῆ, κατηύνασαν τὴν φιλαυτίαν καὶ ὀργὴν του. Περιστείλας ὅθεν τὴν ἀγανάκτησιν του, ἀπήντη-

σε πρὸς τὸν μαρκήσιον δι' ἐκφράσεων μετριωτέρων ἢ ὅσον κατ' ἀρχὰς προὔτιθετο. Ἐδείξεν ὅτι δὲν ἐνόησε τὰ γραφόμενα, ἀλλ' ὅτι μόνον εἰς τοὺς λόγους ἔδωκε πίστιν, καὶ διεμαρτύρετο ὅτι μετὰ τὴν μεγίστην ἐκδούλευσιν, ἣν ἔκαμεν ὁ Ἰερώνυμος εἰς τὴν θυγατέρα του δὲν ἦτο, οὐδ' ἠδύνατο νὰ ἦναι ξένος πλέον πρὸς αὐτὴν, καὶ ἂν ἐκεῖνος ἤθελε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν του, δὲν θὰ ἦτο βεβαίως δύσκολον εἰς τὴν Βικτωρίαν νὰ μετατρέψῃ εἰς αἰσθήματα γλυκύτερα τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης, ἅτινα ὤφειλεν εἰς τὸν σωτήρα τῆς ζωῆς τῆς.

Ὁ Ἰερώνυμος ἀναπάντησε πλήρης ὀργῆς καὶ δι' ἐκφράσεων τόσον ζηρῶν καὶ ἀποτόμων, ὥστε ὀλίγον ἐδέησε νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸν ὁ κόμης εἰς μονομαχίαν, ὅπως ἐκπλύνῃ διὰ τοῦ αἵματός του τὴν προσβληθείσαν τιμὴν τῆς οἰκογενείας του. Ἀπέσχεν ὅμως, μὴ κρίνας εὐλογον νὰ ἀπαντήσῃ, καὶ μόνον ἐσκέπτετο τίνι τρόπῳ νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὴν δυστυχῆ θυγατέρα του τὴν εἰδησιν ταύτην, ἣτις ἔμελλε νὰ τῆς κατασπαράξῃ τὴν καρδίαν. Προσκαλέσας ὅθεν τὴν γυναικαδέλφην του, τὴν μοναχὴν δηλονότι ἐκείνην, εἰς τῆς ὁποίας τὸ προσκεφάλιον ἐγνώρισεν ἡ Βικτωρία τὸ πρῶτον τὸν ὀλέθριον ἄνθρωπον, ὅστις κατέστρεψε τὴν ἡσυχίαν τῆς, συνενόηθη μετ' αὐτῆς, καὶ μετὰ διαφόρους προφυλάξεις τῇ ἐφανέρωσαν τὰ πάντα. Ματαίαια προσπάθεια! Ἀπὸ τῶν πρώτων λόγων προσηθάνθη ἡ Βικτωρία τὴν δυστυχίαν τῆς, ἐξέβαλε κραυγὴν σπαραξικάρδιον καὶ ἔπεσεν ὡς νεκρά. Μάτην ὁ πατὴρ καὶ ἡ θεία τῆς τῇ παρίστων τὸν ἄλεθρον τοῦ ἀναξίου δι' αὐτὴν Ἰερώνυμου ὡς ἐχέγγυον τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τῆς! Μάτην τῇ παρετήρουν ὅτι θὰ καθίστατο δυστυχὴς συνδέουσα τὴν τύχην τῆς μετ' ἀνθρώπου ἀδιαφόρου καὶ ἀσυνεπούς! Ἡ στιγμὴ καθ' ἣν τὸ πρῶτον τῇ ἐνεφανίσθη ὁ μνηστὴρ τῆς ὡς ὄν οὐράνιον, διέθεσε τὰ τοῦ βίου τῆς· δὲν ἐγίνωσκον εἰμὴ τὴν ἠρωϊκὴν φυσιογνωμίαν του, τὴν ἀφοσίωσιν του καὶ τὴν πρὸς τὸν θάνατον καταφρόνησιν του. Ἐὰν τῇ ὀμίλουον περὶ τῆς ἀσώτου διαγωγῆς του, ἤθελεν νὰ τὴν ἀπατήσωσιν τὴν ἀρνησίαν του δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ, τὴν ἀπιστίαν του ἐδυσκολεύετο νὰ πιστεύσῃ. Ὅθεν διετέλει οὐσα ἀπαρηγόρητος, ἐκλαίεν, ὠδύρετο καὶ ἔμενον εἰς πένθιμον σιωπὴν.

Τὸ αὐτὸ ἐσπέρας κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, διαρκούντος τοῦ ὁποίου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὑπέστη τὰς μεγαλητέρας δόνας· ἡ ἔξαψις οὐ-

δόλωσ τὴν παρήτει, καὶ ὅταν ἐνίοτε ἐκίνοι τὰ χεῖλη της, οἱ περισσώτερες ἤκουον προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ μνηστῆρός της. Τέλος μίαν ἐσπέραν προσηλώσασα τὰ βλέμματά της εἰς σκοτεινὴν τινὰ γωνίαν τοῦ δωματίου, ὡς εἰ παρετήρει τινα, ἀνηγέρθη αἰφνης κραυγάζουσα· «Λοιπὸν ἀφοῦ δὲν ὤρισθη νὰ γίνῃ ἐδικός μου ζῶν, θὰ μοι ἀνήκει τοῦλάχιστον ἐν τῷ τάφῳ.» Ταῦτα εἰποῦσα ἐσιώπησε, καὶ καταληφθεῖσα καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα ὑπὸ φρικιάσεως ἐξέπνευσεν.

Ὁ ἀτυχῆς πατὴρ ἔφερε τὸν νεκρὸν τῆς θυγατρὸς του εἰς Νεάπολιν, καὶ ἀπέθεσεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς μνημείοις τῆς οἰκογενείας τοῦ Σαλέρνου. Ἡ ἐπικηδεύουσα πομπὴ ἐγένετο μεγαλοπρεπῆς καὶ μεγάλη ἦτον ἡ συρροὴ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰς ὧν τὰ πρόσωπα ἐξωγραφημένη ἦτον ἡ θλίψις. Καὶ ἔδιδον μὲν παρηγορίαν τινα εἰς τὸν γέροντα τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς κοινῆς συμπαθείας, ἀλλ' ἡ θλίψις του ἦτον ἐξ ἐκείνων, αἵτινες οὐδέποτε παρηγοροῦνται· ὅθεν ἀπέθανεν ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς του.

(ἔπεται συνέχεια)

Ο ΚΛΕΙΝΙΑΣ. (1)

Α΄.

Πολλοὶ ὑπῆρχον ἄλλοτε εἰς τὰς Ἀθήνας νέοι, Κατὰ τὰ ἤθη γνήσιοι τῶντι Ἀθηναῖοι, Εἰς τὰς στοὰς τῆς Ἀγορᾶς περῶντες τὰς ἡμέρας Καὶ ἀγαπῶντες τοὺς πεσσοὺς, τοὺς ἵππους, τὰς ἐ-

[ταίρας,

Ἀλλ' εἰς πρὸ πάντων ἐν αὐτοῖς ἐξεῖχε νεανίας, Ὁ παῖς τοῦ Ἀλιάκμονος, ὁ ποιητὴς Κλεινίας· Ὁ οἰκὸς του καὶ πλούσιος συγχρόνως καὶ ἀρχαῖος, Εἰς μακροσμένους ἐποχὰς πυκνὸν προσκτήσας κλέος, Πολλοὺς πολλακίς ἄρχοντας παρέσχεν εἰς τὴν πό-

[λιν

Καὶ εἶχεν οἴκους καὶ ἀγροὺς, καὶ λεγεῶνα ὄλην ἔτρεφε δούλων καὶ ἔπεμπε πρὸς ἐμπορίαν πλοῖα· Κ' ἐνέμετο εἰς Λαύριον χρυσοῦ μεταλλεία.

Παῖς ἦτο καὶ ὁ βίος του ἀκύμαντος ἐπέρα, Ὅτε λοιμὸς τοῦ ἤρπασε πατέρα καὶ μητέρα,

(1) Οἱ δημωσιευόμενοι στίχοι ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ ποιήματος ἀνεκδότου, οὗ σκηνὴ εἰσὶν αἱ Ἀθηναίαι κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατονταστηρίδα μ. Χ.

Κ' εὐρέθη κάτοχος λαμπροῦ ὀνόματος καὶ πλοῦτου, Μῆδενα ἔχων σύμβουλον, ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, Ἄν ἦτο φύσις ταπεινὴ, ὀλιγαρκὴς, γλυκεῖα, Ἐὰν ἐντὸς του ἐπαλλεν ἡρέμα ἡ καρδία, Ἄν δὲν ἠσθάνετο παθῶν θυέλλας ἐνδομύχως, Ὅθ' ἦτον ἴσως δυνατόν νὰ ζήσῃ καὶ ἡσύχως.

Τοιοῦτον πλὴν δὲν ἐπλασεν ἡ πρόνοια ἐκείνου· Ἦτον ἀνάπλευς παθῶν μεγάλων καὶ πυρίνων, Ἐδίψα δόξαν, ἔρωτα καὶ ἡδονὰς καὶ μίσση, Ἐπόθει ὄλα νὰ ἴδῃ καὶ ὄλα νὰ γνωρίσῃ· Καὶ τὸν κατέλαβε ψευδῆς καὶ στιγμαία μέθη· Καὶ εἰς τὸ βρῦμα μὲ κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀ-
[φέθη...

Ὅταν δὲ τέλος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς του πάλιν Πᾶν εἶχε χάσει ὄνειρον καὶ ἐλπίδα εἰς τὴν πάλιν· Καὶ νέος, μόλις αἰσθανθεὶς τοῦ βίου τὰς πικρίας, Τὸν βίον ἐξελάμβανεν ὡς βάρος ὁ Κλεινίας· Καὶ ἔζη πάντοτε ἀργὸς, χασμάμενος καὶ πλῆττων· Μ' εὐθύμων φίλων ὄμιλον καὶ σμῆνος παρασίτων.

Τὸν ἀπεκάλουν ποιητὴν οἱ φίλοι του, διότι, Ὅτε εἰς ἐν πολυτελεῖς τοὺς συνεκάλουν πότοι, Ἦρπαζε λύραν, ἤνοιγε σπασμαδικῶς τὰ χεῖλη· Καὶ ἡ ᾠδὴ του βρούσα τὰ ὠτὰ των ἐκῆλει. Δὲν ἦτον τότε ὁ αὐτὸς ἀνάλητος Κλεινίας! Ἐκ βαρυθύμου τ' ἄσματα ἐπήγαζον καρδίας· Καὶ ἦσαν μᾶλλον στεναγμοὶ ἢ στίχοι· εἰς αἰῶνας Χρυσοῦς ἐπέτα, εὐγενεῖς διέγραφεν ἀγῶνας· Καὶ μ' ἄσμυ, ἄλλης ἐποχῆς ἀρώματ' ἀποπνέον, Ἐξύμνει τὴν λαμπρότητα τῶν πάλαι Ἀθηναίων· Καὶ ἐκ τῆς δόξης ἔπειτα κατέπιπτεν ἐκείνης· Εἰς ἐποχὰς μικρότητος, δουλείας καὶ αἰσχύνης· ὦ! πῶς ἠγάπα τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς πατρίδος, Ὅταν ἡ πόλις στέφανον ἐφόρει βασιλίδος, Ὅταν ἡ δόξα της παντοῦ τῆς γῆς ἠκτινοβόλοι· Καὶ ὄλοι τὴν εἰθαύμαζον καὶ τὴν ἐτίμων ὄλοι! Ἴσως, ἂν εἶχε γεννηθῆ καὶ ὁ Κλεινίας τότε, Ὅταν ὑπῆρχε στάδιον εὐρὸν δι' ὄλους, ὅτε Ἦτον ἡ δάφνη ζηλωτὴ καὶ φίλ' ἡ δόξα ἦτον, Δὲν ἦθελεν ἐξαντληθῆ ἐν μέσῳ μικροτήτων, Δὲν ἠθελε τὸν θησαυρὸν ἀσώτως δαπανῆσαι· Καὶ ἴσως θὰ κατέρωθανεν ἡ μνήμη του νὰ ζήσῃ, Ἀλλὰ ἐβρίβθη μεταξὺ μηδαμινῶν συγχρόνων, Πολίτης διὰ τοῦ νοῦς τῶν εὐκλεῶν αἰῶνων.

Πολλάκις εἰς τὸ θέατρον εἰσῆρχετο βεμβάζων· Καὶ ὑποθέσεις ὑψηλῶν δραμάτων σχεδιάζων, Ὄνειροπόλοι πρὸς στιγμὴν περιφανεῖς θριάμβους· Κ' ἐπευφημίας καὶ φωνὰς καὶ θεατὰς ἐκθαμβοῦς,

Κ' ἐνόμιζεν ὅτι φορεῖ περὶ τὴν κόμην στέμμα, Ἀλλ' ὅταν ἐξηγείρετο ἔστρεφε πέριξ βλέμμα· Καὶ ἐβλεπε τὸν ἱερὸν νὰ βεβηλώσῃ χῶρον· Ἀγάματα κακότεχνα μικρῶν Ἀυτοκρατόρων· Καὶ ἤκου' ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοὺς ποιητὰς εἰς ξένους· Κατακτητὰς νὰ πλέκωσιν ἐλεεινοὺς ἐπαίνους· Κ' ἐνόει μὲ βαρῦθυμον καὶ κλαίουσαν καρδίαν· Ὅτι ἡ δόξα ἔφυγε μὲ τὴν ἐλευθερίαν.

Πολλάκις ἀπεφάσισε νὰ μεταβάλῃ τρόπους, Τὴν ἐποχὴν του, τοὺς θεοὺς, τὴν λύραν, τοὺς ἀν-
[θρώπους,

Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἑαυτὸν ποθῶν νὰ λησμονήσῃ· Καὶ τὴν ψυχὴν εἰς θόρυβον καὶ μέθην ν' ἀποσθῶσῃ. Ἀλλ' εὐκόλα δὲν σθύνεται τῶν οὐρανῶν ἡ κόρη! Τὸ σῶμα κατεβάλλετο καὶ ἐκείνη ἐργηγορεῖ, Καὶ θεατῆς παρίστατο εἰς πᾶσαν ἀτιμίαν, Ὡς ἡ λαμπὰς ἡ φέγγουσα πενθίμως εἰς κηδεῖαν. Συχνὰ ἐγέλα καὶ ἔχαίρει ἐν μέσῳ τῶν ὀργίων, Ἀλλ' ἦτο γέλως βίαιος, ἀνάπλευς δακρύων. Ἄλλοτε πάλιν, ἀτελεῖς τοὺς πότους καταλείπων, Ἦγείρετο, ἀνέβαινε τὸν μέλανά του ἵππον· Καὶ σκέψεις εἰς τὴν κεφαλὴν ἀνακυκῶν πενθίμως· Ἐξῆτει ἐξοχὰς οὐχὶ ὠραίας, ἀλλ' ἐρήμους, Καὶ ὄρας ἔμενον ἐκεῖ καὶ μόνος του ὠμίλει. Ἦγνόει πᾶς τι ἔπασχε καὶ ἔλεγον οἱ φίλοι· «—ὦ! αἰωνίως ποιητῆς θὰ εἶναι ὁ Κλεινίας!» Καὶ ὑψωνον τοὺς ὄμους των καὶ ἐγέλων ἐκ καρ-
[δίας!..

Εἰς μάτην, θῦμα εὐγενὲς ἀγάπης σφοδροτάτης, Τῷ ἐδαψίλει' ἡ Λαῖς τὰ μειδιάματά της· Εἰς μάτην τὸν ἠτένιζε γλυκεῖα καὶ ἐπροσπάθει· Εἰς τῆς καρδίας τοὺς μυχοὺς τί ἔκρουπε νὰ μάθῃ· Εἰς μάτην! δὲν διέλυον ποτὲ οἱ ἀσπασμοὶ της· Τὰ νέφη τοῦ μετώπου του καὶ ἡ εὐχῆς φωνὴ της· Κ' αἱ τρυφηλαὶ θωπεῖαί της εἰς τὰ ὠχρά του
[χεῖλη· Δὲν ἔφερον, ὡς ἔπρεπε, μειδιάμα καὶ ἡ φίλη· Ἦσθάνετο ἐνδομύχων πρὸς τὸν Κλεινίαν πόνον.. Κα ὅμως ἦτον ἡ Λαῖς ἀπλή ἑταῖρα μόνον!

—« Πῶς! » ἴσως τίς θὰ μοῦ εἰπῇ· « ἦτον ἀπλή ἐ-
[ταῖρα

Καὶ τὴν ἠγάπα ποιητῆς αὐτός! Μεγαλητέρα Βεβήλωσις τοῦ ἔρωτος δὲν γίνεται καὶ πρέπει· Ἡ μοῦς' αὐτοὺς τοὺς ἔρωτας ἀγέρωχος νὰ βλέπῃ.» Ἄν τὰς ἑταῖρας ὕβρισαν τὰ βλάστημά του χεῖλη, ὦ Ἀσπασία, εὐγενὲς τοῦ Περικλέους φίλη,

Σ' γχώρησέ τον! ἀγνοεῖ τὴν ὑπαρξίν σου ἴσως· Καὶ δι' αὐτὸ ἀισθάνεται πρὸς τὰς ἑταῖρας μῖσος· Κ' ἐν ἀθωότητι μομφὰς ἐπέβριψε χυδαίας· Κ' εἰς σέ, ὠραῖον πρότυπον ἑταῖρας Ἀθηναίας! Ἦσο συγχρόνως ἐκ πυρὸς καὶ ἐξ ἀτμοῦ πλασμένη, Ἄγγελος ἅμα καὶ γυνή, ἑταῖρα καὶ ἐρωμένη. Εἰς τὰς ψυχὰς ἐνέπνευες αἰσθημάτων γενναία, Καὶ τὸ σφοδρὸν σου αἶσθημα διὰ τὸν Περικλέα· Δὲν ἦτον ἔρωσ ταπεινός, συνήθης, καταβάλλων, Ἀλλ' ἔρωσ μέγας, πράξεων παραγωγὸς μεγάλων· Ἐπόθει δόξαν διὰ σέ, πρὸς χάριν σου ἐνίκαι, Παράφορον κατέλειπε τὸν δῆμον εἰς τὴν Πνύκα· Καὶ ἤρχετο κατάκοπος ν' ἀναπαυθῆ σιμά σου· Καὶ Παρθενῶνας ἐπλαττε δι' ἐν μειδιάμα σου.

Καὶ ὅμως δὲν τὸν ἔθελγεν ὁ ἔρωσ τῆς ἑταῖρας· Ἐντὸς του εἶχεν ἔρωτος ἰδέας ἀγνοτέρας· Καὶ, ὅτε ἦν εἰς βεμβασμοὺς καὶ σκέψεις βυθισμένος, Συχνὰ τῷ ὑπεφαίνετο ἐπαγωγὸς παρθένος, Γλώσσαν γλυκεῖαν, μυστικὴν εἰς τὴν ψυχὴν λα-
[λοῦσα· Κ' ἦτον αὐτὴ τῶν πρώτων του ἐμπνεύσεων ἡ
[Μοῦσα.

Β΄.

Εἰς οἶκον πλούσιον, ἐντὸς πολυτελοῦς θαλάμου· Νέοι καλοὶ τῶν Ἀθηνῶν φαιδροὺς τελοῦσι πότους· Ἀστράπτ' εἰς κύπελα χρυσᾶ οἶνος γλυκὺς τῆς
[Σάμου,

Κ' οἱ δαιτυμόνες κἀθῆνται εἰς κλίνας ἀνθοσφρώτους· Εὐθύμους πάντας καθιστᾷ καὶ λάλους ἡ φίλη· Καὶ τῶν ὠραίων γυναικῶν τὰ προκαλοῦντα κάλλη.

Ἵπὲρ τὰς ἄλλας ἡ Λαῖς ἀπάσας διαπρέπει· Ἀπλοῦτ' ἐπὶ τὸ σῶμά της Φοινικουργῆς πορφύρα, Διάδημα τὴν κόμην της ἐξ ἀδάμαντων σκέπει· Καὶ φέρει δέσμην ἐκλεκτῶν ἀνθέων εἰς τὴν χεῖρα· Ἀλλ' ἡ πορφύρα ὠχρᾷ ἐμπρὸς τῶν παρεῖων της· Καὶ σθύνει τοὺς ἀδάμαντας τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλ-
[μῶν της.

Ἐκ δεξιῶν της κἀθῆται ὁ ποιητῆς Κλεινίας, Ὅστις τοὺς φίλους ἐστιᾷ διὰ τὴν ἑορτὴν του· Βεμβάζει μόνος μεταξὺ τοσαύτης εὐθυμίας· Ἄν βίψης βλέμμα πάρεργον εἰς τὴν ὠχρὰν μορ-
[φήν του, Δὲν βλέπει κάλλος ἐκθαμβοῦν, ἀλλ' ὡς τὸν ἀ-
[τενίσσης, Ἀμέσως διαφαίνεται προνομιοῦχος φύσις.

Κόμη μακρὰ καὶ μελανὴ ἀτάκτως περιβάλλει
Τὸ μέτωπόν του τὸ εὐρὺ, κυρτούμενον ἠρέμα,
Δὲν ἔχει καλλιθέφαρον τὸν ὀφθαλμὸν ὡς ἄλλοι,
Πλὴν κλίνει πᾶς τὸ βλέμμα του, ὅταν ὑφοῖ τὸ
[βλέμμα.

Δὲν ἔχει χεῖλη ῥόδινα, ἀλλ' ὅταν σοὶ ὠμίλει
Προσεῖχες εἰς τοὺς λόγους του καὶ ὄχι εἰς τὰ χεῖλη.

«— Πρὸς τί ὁ τόσος βεμβασμός; τὸν ἐρωτᾷ ὁ
[Φίλων,
Φαιδρὸς καὶ κοῦφος ποιητὴς ἀλλ' ἀγαθὸς συμ-
[πότης.

Σὺ μόνος νήφεις μεταξὺ τῶν μεθύοντων φίλων
Καὶ μόνος μένεις ἄφωτος καλὸς οἰκοδεσπότης!
Μελιγχολίαν ἄρα γε, Κλεινία, τί σοὶ φέρει;
Μαντεύετε τὰ αἰτία τῆς λύπης του, ἑταῖροι; »

«— Ἡ τελετὴ προσήγγισεν ἢ τῶν Διονυσίων
Καὶ ἴσως δρᾶμα τραγικὸν νὰ πλάσῃ ἀσχολεῖται. »

«— Εἶναι εἰς χρέη πλούσιος καὶ πένης εἰς χρυ-
[σίον. »

«— Ἐζημιώθ' εἰς τοὺς πεσοῦς καὶ δι' αὐτὸ λυ-
[πεῖται. »

«— Ἡ τὸν δρομέα ἵππον του ἀναπολεῖ βεμβάζων,
Ὅστις χθὲς ἔπεσε νεκρὸς τὸ τέρμα πλησιάζων. »

Τὰ σκόμματα τῶν ἤκουεν ἡσύχως ὁ Κλεινίας
Κ' ἐνόησε διέστειλε τὰ κάτωγρά του χεῖλη
Μειδίμα εἰρωνικόν, ἀνάπλεων πικρίας,
Ὅπερ εἰς μάτην ἤθελε συχνὰ νὰ καταστείλῃ.
Μὲ λύπην ξένος ἔβλεπεν εἰς πάντας ὅτι ἦτο
Καὶ μειδιῶν ἐνόμιζεν ὅτι ἐξεδικεῖτο.

Κατάρτατοι, κατάρτατοι ὅς' εἰς τὴν γῆν ζητοῦσιν
Ἰνδάλμακα καὶ ὄνειρα ἐπιδιώκουν μόνον.
Αἰσθάνοντ' ὅτι ἔχουσι πτερὰ, πλὴν λησμονοῦσι
Ὅτι ὑπάρχει καὶ κλωδὸς τὰς πτέρυγας πληγῶνων,
Κ' ἐνθ' ὀπλῶνται νοερῶς εἰς χώρας αἰθερίας
Προσκαρῶν ἀντιμέτωποι κατὰ τῆς κοινωίας.

Ἀφοῦ ἐκόπασε μικρὸν ἢ λαίλαψ τῶν σκωμμάτων,
Τὰ χεῖλη τέλος ἤνοιξε βεμβάζων ὁ Κλεινίας.
Ἐπλήρου τὴν καρδίαν του πλημμύρα αἰσθημάτων
Κ' ἦτον ἀνάγκ' εἰς φιλικὰς νὰ ἐκχυθῆ καρδίας.
Ὅταν ἐντὸς μας ἢ χαρὰ ἢ λύπη ἐκχειλίσῃ,
Ἀλαεῖ τις μὴ παρατηρῶν πρὸς τίνος θὰ λαλήσῃ.

«— Ἡξεύρετε ὅτι ἐνθ' ὑπνώττ' ἢ πόλις μόνος
Πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν χωρῶ βραδέως νύκτα πᾶσαν

Καὶ θλιβερῶς ἀναπολῶ ἐγγὺς τοῦ Παρθενῶνος
Τὴν δόξαν τῶν προγόνων μας, ταχέως ἀποπτᾶσαν.
Πολλάκις διὰ τοῦ νοδὸς ζῶν εἰς καιροὺς ὠραίους
Ἐκεῖ συνδιαλέγομαι μετὰ τοῦ Περικλέους.

« Χθὲς ἦτο νύξ ἀσέληνος ὁπότεν κατηρχόμην.
Ἡ πόλις εἶχε βυθισθῆ εἰς σιωπὴν βαθεῖαν
Καὶ διὰ μέσου τῶν ὁδῶν ἀσκόπως ἐπλανόμην.
Ἐξαίφνης ἤχησε φωνὴ εἰς γείτονα οἰκίαν
Σειρήνας ἄσμα ψάλλουσα' εἰς μίαν τῶν θυρίδων
Περίεργος ἐβύθισα τὸ βλέμμα μου καὶ εἶδον.

Ἦτο μικρὸς ὁ θάλαμος' λυχνία μία μόνη
Τὸ φῶς τῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐσκόρπιζεν ἐκεῖνης,
Κ' ἐμπρὸς εἰς ξύλινον σαυρὸν μὲ κεκλιμένον γόνυ
Ἐψάλλε κόρη φέρουσα τὸ ἐνδυμα τῆς κλίνης. . . »
«— Τώρα μαντεύω! ἀγαπᾷς Χριστιανήν! » ὁ Φίλων
Ἀνέκραξε κ' ἐκάγχασεν ὁ ὄμιλος τῶν φίλων.

«— Πολὺ ἀπίθανος αὐτὴ δὲν εἶναι ἢ μαντεία'
Ἄν ἦσο, Φίλων, μετ' ἐμοῦ καὶ ἂν τὴν ἐθεώρεις,
Καὶ σοῦ θὰ συνετρίβητο βιαίως ἢ καρδία
Ἀπὸ τὸ θεῖον ὄραμα τῆς εὐχομένης κόρης.
Ποτὲ τοιαύτην καλλονὴν ἐπὶ τῆς γῆς δὲν εἶδα
Καὶ ὁμῶς εἶδα, φίλοι μου, τοσάκις τὴν Λαΐδα. »

Ὁ ἔπαινος δὲν ἐθελξε μεγάλως τὴν ἐταίραν
Καὶ ἀπεκρίθη πάραυτα, θυμοῦ κρυφίου πλήρης.
«— Συγκρίνετ' εὐκολώτερα ἢ νύξ με τὴν ἡμέραν,
Παρά ἢ λάτρις τοῦ Χριστοῦ κ' ἢ λάτρις τῆς Κυθῆρης.
Αὐτὴ σου ἢ παραβολὴ ἐπιτυχῆς δὲν ἦτον
Καὶ ἀτιμᾶζει ποιητὴν ὡς σὲ, καλέ μου γείτον. »

«— Ποῖαν τῶν δύο ἄρα γε ἠδίκησα συγκρίνων; »
Εἶπ' ὁ Κλεινίας κ' ἤρχισε νὰ διηγῆτ' ἐκ νέου.
«— Ἦκου' ἀκίνητος πνοὴ νὰ φύγῃ μὴ ἀφῆτων'
Οἱ φθόγγοι ἔρρεον ἀγνοὶ ἐκ στόματος ὠραίου
Καὶ πρὶν ὑπνώσῃ τὸν Θεὸν αὐτῆς ἐπεκαλεῖτο'
Τὸ ἄσμα τὸ μελωδικὸν ἢ προσευχὴ τῆς ἦτο'

« Ἦσαν παράδοξοι πολὺ τῆς προσευχῆς οἱ λόγοι.
Μητέρξ, φίλους, συγγενεῖς, καὶ πάντα προσφι-
[λῆ της,
Ἀλλὰ πρὸ πάντων τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ ψυχῆς νῦ-
[λόγει,
Κ' ἦτο γαλήνη, ἔκστασις, ἀγάπ' ἢ προσευχὴ τῆς.
Τὸ ἄσμα ἔληγεν, ἐγὼ δ' ἰστάμην ἀναμένων,
Μὴ ἀναφέρῃ σύζυγον, μνηστῆρα, ἐρωμένον.

«Κανένα δὲν ἀνέφερε καὶ ἀναπνεύσας τέλος
Ἐφυγα, βίφας ὑστατον ἐπὶ τῆς κόρης βλέμμα.
Ἀντήχει ἔτι ἐν ἐμοὶ τῆς προσευχῆς τὸ μέλος
Καὶ ἄκων ἐψιθύριζα τὰς λέξεις του ἠρέμα'
Ὅπότεν δ' ὕπνος ἔκλεισε βαρὺς τὰ βλέφαρά μου,
Τὴν κόρην εἶδα ψάλλουσαν καὶ εἰς τὰ ὄνειρά μου... »

«— Ἐὰν τοιαῦται προσευχαὶ μᾶς ἀπειλοῦν καὶ
[ἄλλαι,
Σ' ἀπαγορεύω ν' ἀγαπᾷς εἰς τὸ ἐξῆς, Κλεινία.
Πρὸς ἀμοιβὴν τοῦλάχιστον ἐν ἄσμα τώρα ψάλε!
Μὲ ὕφος παρακλήσεως εἶπ' ἢ ξανθὴ Λυδία. »

«— Ναι, ψάλ' ἐν ἄσμα, ψάλε μας, ἀνέκραξαν κ' οἱ
[ἄλλοι. »

Ὁ ποιητὴς ὑπήκουσε καὶ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ.

«Τῶν Παναθηναίων ἢ πομπὴ προβαίνει
Πρὸς τοῦ Παρθενῶνος τὰ λευκὰ τεμένη.
Ἐπεταὶ ἢ πόλις πᾶσα εὐσεβῶς,
Σπεύδουσα, θροοῦσα καὶ συνωθουμένη,
Ὡς πελάγου κύμα εἰς πνοὴν λιβός. »

«— Στήθι, ἀνέκραξ' ἢ Λαίς, πικρὰν μοὶ φέρεις
[μνήμην

Καὶ μοῦ σπαράττει τὴν ψυχὴν ἢ τελετὴ ἐκείνη,
Διότι ἄλλοτε, ἀγνὴ νεάνις ὕταν ἤμην,
Τὴν ἠκολούθουν, εὐσεβῆς τοῦ πέπλου Ἐργαστήνη.
Κλεινία, παῦσε ψάλλον σὺ! σὺ Φίλων, παῦσε πίνων
Καὶ ἄσμα ψάλε μας φαιδρὸν καὶ ἀποπνεὸν οἶνον. »

«Κ' ἐγὼ ἠγάπησα ὄνειρους,
Ὡς ἀγαποῦν οἱ ποιηταὶ
Καὶ μὲ γλυκεῖς ἐτράφην λήρους
Ἀγίου ἔρωτος ποτέ.

Πλὴν ψεῦδη μόνον προκηρύττει
Ἡ οὐρανία Ἀφροδίτη.
Ἐγεῖνα λάτρις τῆς Πανδήμου
Καὶ ἐκοιμήθη ἢ καρδία
Εἰς τὰς ἀγκάλας σου, καλὴ μου'
Σὺ εἶσαι ἔρωσ μου, Λυδία.

«Ἄλλοτε βλέπων λεγεῶνας
Εἰς τὴν Ἑλλάδα ξενικὰς,
Λαμπροὺς ἀνέπλαττον αἰῶνας
Καὶ ἐποχὰς ἠρωϊκάς.
Ὀνειροπόλουν καθ' ἡμέραν
Πατριὰ πάλιν ἐλευθέραν.
Ἀπέπτη τ' ὄνειρον ἐκεῖνο,
Κ' ἔγινεν ἕξις ἢ δουλεία.

Πλὴν λησμονῶ ὁπότεν πίνω . . .
Δός μοι τὴν κύλικα, Λυδία!

«Τὸν κόσμον ὅλον συνταράσσει
Πρὸ τίνος νήλυς θεός,
Τυδὸς κεραυνοὺς ζητῶν ν' ἀρπάσῃ
Ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Διός.
Τὴν γῆν πληροῦσι νέοι νόμοι,
ἔθνη κλονοῦνται, τρέμ' ἢ Ῥώμη'
Ἐγὼ δὲ εἶμαι Ναζωραῖος,
Διότι αὐτὴ ἢ θρησκεία
Θὲ νὰ ἐκόλαζε βαρέως
Τὸν ἐρωτὰ μας, ὦ Λυδία.

«Ἄλλοτε ἤνοιγον τὰ χεῖλη,
Δόξαν ἀθάνατον ζητῶν'
Πᾶν χειροκρότημα μ' ἐκίλει,
Πᾶν στέμμα μ' ἦτο προσιτόν.
Αὐτὰ παρῆλθον! τώρα πάλιν
Φιλοδοξίαν ἔχω ἄλλην.
Ἄν οὔτω ψάλλον σὲ εὐφραίνω,
Ἐὰν σὲ θέλγ' ἢ μελωδία,
Χειροκροτήσεις δὲν προσμένω'
Ἐν θέλω φίλημα, Λυδία' »

Ἵπὲρ τὰς προσδοκίας του ἐπέτυχεν ὁ Φίλων.
Ἐνθέρμως ἐπευφήμησεν ὁ ὄμιλος τῶν φίλων
Καὶ μειδιῶσα εὐμενῶς προσήγγισεν ἢ φίλη
Εἰς τὸ λευκὸν του μέτωπον τὰ ῥοδιὰ τῆς χεῖλη.

ΑΛ. Σ. BYZANTIOS.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Μίαν ὁδὸν τῶν Παρισίων θέλουσιν ὀνομάσει
Πουέβλα, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Μεξικῷ νίκης' ἢ
προέκτασις δὲ ἐτέρας ὁδοῦ θέλει ὀνομασθῆ Scri-
be. Τὰ μεγάλα ἔθνη πολλαχῶς τιμῶσι τοὺς με-
γάλους αὐτῶν ἄνδρας καὶ διαιωνίζουσι τὰς μεγά-
λας πράξεις.

Ἐκθέσεις ἐπὶ ἐκθέσεων ἀνταγγέλλουσιν αἱ εὐρω-
παϊκὰ ἐφημερίδες, καὶ ταύτας ποικίλας καὶ ἀ-
σχετοὺς πρὸς ἀλλήλας. Μία τούτων ἐγένετο ἐν
Γαλλίᾳ, κατὰ τὸν λήξαντα Αὐγουστον ἐντὸς τοῦ
Κήπου ἐπὶ τοῦ ἐγκλιματισμοῦ, καὶ αὐτὴ καθ'
ἡμᾶς ἢ ὠφελιμωτέρα ἦτον, ἐκθεσις μελισσῶν ἐν-
τὸς σίμβλων, οἱ ἐκθέται ἦσαν πολλοὶ, οἱ πλεῖ-
στοὶ ὁμῶς ἱερεῖς' ἐβραβεύθησαν δὲ τινες λαθόντες

ἀριστία, ἕτεροι δὲ καὶ χρήματα. Διεκρίθη κυψέλη ἐντὸς κρυσταλλίνου δοχείου, ἐν ᾗ ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ τὴν θαυμασίαν ἐργασίαν τῶν ὠφελιμοτάτων τούτων ἐντόμων. Εἶχεν ἐκτεθῆ μέλι διαφόρων μερῶν τῆς Γαλλίας, πολλαὶ δὲ παρατηρήσεις ἐγέναντο ὅπως πολλαπλασιασθῆ ἡ μελισσοτροφία καὶ ἐπιτευχθῆ καλλιτέρα ποιότης μέλιτος. Ἐτέρα ἐκθεσις ἐγένετο ἐν Ἀγγλίᾳ τῇ πρωτοβουλία Ἄγγλου ἱερέως, καὶ αὕτη ἦτον τῶν ὄνων σκοπὸς ἦτο νὰ ἐνισχύσῃ τὰς κατωτέρας τάξεις, αἵτινες τρέφουσι τοιαῦτα ζῶα, καὶ ἐνισχύσῃ τὸν πολλαπλασιασμὸν, διότι ἀληθῶς τὸ ζῶον τοῦτο διὰ μικρᾶς δαπάνης πρὸς διατροφήν του ἀποβαίνει σπουδαῖον βοήθημα τῶν ἀπλῶν οἰκογενειῶν, συγχρόνως δὲ νὰ ἐξοικειώσῃ κατ' ὀλίγον τὴν κοινωνίαν ἣτις ἐμπαιζεῖ τὰ ζῶα ταῦτα τὰ ἄλλως τε τόσον ἡμερᾶ καὶ ἀποτρέπει οὕτω τοὺς πτωχοὺς νὰ τὰ διατρέφωσιν. Οὐδόλως λοιπὸν ἀπίθανον νὰ εἰσαχθῆ ὡς μόδα καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ νὰ ἔχωνται ἐπὶ ὄνων καὶ κρινολινοφόροι Ἀγγλίδες καὶ σοβαροὶ Ἀγγλοὶ καὶ νὰ διέρχωνται ὅπως καὶ ἐν Καίρῳ τὰς ὁδοὺς ἐπὶ τοιούτων ζῶων. Ἡ τρίτη ἐκθεσις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Αὐστρίᾳ, καὶ αὕτη ἡ τῶν κυνῶν οἱ παρουσιασθέντες κύνες ἦσαν 348, διηροῦντο δὲ εἰς κυνηγετικούς καὶ μὴ, 20 τάλληρα καὶ 27 μεταλλεῖα, ἔσονται τὰ βραβεῖα, δύο δὲ δικασταὶ ὠρίστησαν πρὸς ἐξέτασιν καὶ διανομὴν αὐτῶν. Αὐπούμεθα μηδεμίαν ἐν Ἑλλάδι ἐκθεσιν ἔχοντες ν' ἀναγγεῖλωμεν.

ΜΩΣΑΪΚΟΝ

* * * Ὁ ἐγωισμὸς εἶναι τῶν κολάκων ὁ μέγιστος.
 * * * Πρὸς τὰ ἀλλότρια δεινὰ εὐκόλως προσκαρτεροῦμεν.
 * * * Τὸν ἥλιον ὡς καὶ τὸν θάνατον οὐδέποτε ἀσκαρδαμυκτὶ ἀτενίζομεν.
 * * * Ἐὰν δὲν ἤμεθα ἡμεῖς αὐτοὶ ἀλαζόνες δὲν θὰ ἐμειψόμεθα τοὺς ὑπερόπτας.
 * * * Οἱ μικρολόγοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνίκαντοι πρὸς τὰς μεγάλας πράξεις.
 * * * Ἡ ἴδια ἡμῶν πεῖρα εἶναι μικρὰ καὶ περιορισμένη, καθότι ἔχει ὡς ὀρίζοντα μόνον τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἡμετέρου βίου. Ὅπως ἴδωμεν μακρύτερον, εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀναβῶμεν εἰς τὰ ὕψη τῆς ἱστορίας, ἀφ' ὅπου ἡ ὄρασις δύναται νὰ ἐποπτέυσῃ ἅπαν τὸ διάστημα, ὅπερ ἡ ἀνθρωπότης διήνησεν ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας. Ὁ νά-

νος Ζακχαῖος διήρχετο ἀνέτως ὑπὸ τὰ σκέλη ἀνδρὸς μέσον ἔχοντος ἀνάστημα· ὅταν ὅμως ἀνέβριχατο ἐπὶ τῆς σικῆς του, ὁ νάνος ἐφάνετο τότε ὑψηλότερος τῶν ὑπὸ τοὺς πόδας του διαβιπόντων γιγάντων.

* * * Ἡ λύπη, ἣτις δὲν δύναται νὰ ἐκχυθῆ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν δακρύων, μεταβάλλεται εἰς θανατηφόρον δηλητήριον ἐν τῇ καρδίᾳ.

* * * Οἱ κατασκευασταὶ τῶν προβόησεων ἐκτυλίττουσι τὸ μέλλον κατὰ τὴν θέλησιν τῆς φαντασίας των, οἱ ποιηταὶ διαθέτουσιν ἐπίσης τὸ παρελθόν, ὁ δὲ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ δημοσιογράφοι περιγράφουσι τὸ παρὸν, δὲν διαφέρει καὶ οὗτος παρά πολὺ τῶν ἀνωτέρω.

* * * Ἵπάρχει εἰς τὸν κόσμον τετράποδόν τι (ὁ κύων, λόγου χάριν,) ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν λείπει τίποτε ἄλλο εἰμὴ ἡ φωνή, διὰ νὰ γενῆ εὐάρεστος σύντροφος· ὑπάρχει δὲ καὶ δίπονον τι, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν λείπει τίποτε ἄλλο εἰμὴ ἡ σιωπὴ, ὅπως γενῆ ὑποφερτὸς σύντροφος.

* * * Τὰ ἀνδρικὰ προτερήματα εὐρίσκονται σπανιώτατα εἰς τὰς γυναῖκας· ἀλλὰ τὰ γυναικεῖα θέλητρα οὐδέποτε ἀπαντῶνται εἰς τοὺς ἀνδρας.

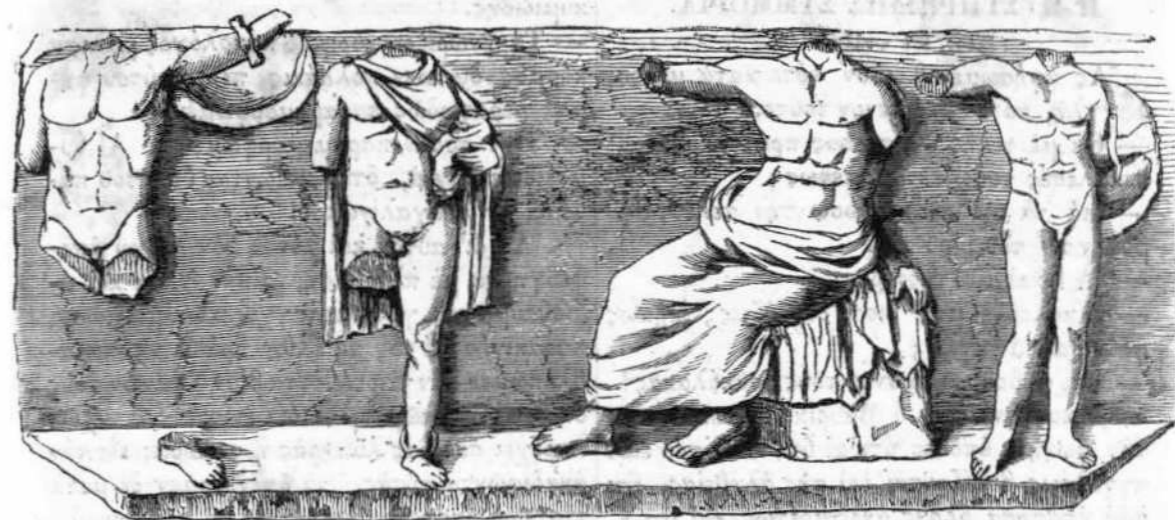
* * * Ὁ ἔρωσ, ὅστις ζητεῖ νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας του ἐν τῇ φιλίᾳ, ὁμοιάζει τὸν χωλαίνοντα στρατιώτην, ὅστις ζητεῖ νὰ καταταχθῆ εἰς τοὺς ἀπομάχους.

* * * Ὅπου ἡ ὑπακοὴ δὲν εἶναι θυγάτηρ τῆς ἀγάπης, καθίσταται ἡ μήτηρ τοῦ μίσους.

* * * Ὅπως καταστήσωμεν χρήσιμον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, πρέπει νὰ θέσωμεν αὐτὸ εἰς κίνησιν διὰ τῶν παθῶν· ἄνευ τούτου αἱ νοητικαὶ ἡμῶν δυνάμεις θὰ ἔμενον ὡς σκαπάνη ἄνευ λαβῆς· τὸ οὐσιώδες καὶ δύσκολον ἐνταυτῷ εἶναι νὰ ἐκλέξωμεν λαβὴν ἣτις νὰ μὴ λερῶσῃ τὰς χεῖράς μας.

* * * Τὸ ν' ἀποκτήσωμεν φήμην ἄνευ ὑπολήψεως, εἶναι ὡς νὰ φέρωμεν στυλωμένα ὑποδήματα ἄνευ πελμάτων.

* * * Αἱ γνώσεις αἵτινες ἀναπτύσσουσιν ἐν ἡμῖν τὴν ἀλαζονίαν εἶναι ἐπιστήμη ἣτις μᾶς τυφλώνει, ὡς ἡ κληρονομία, ἣτις διεγείρει ἐν ἡμῖν τὴν κλίσιν πρὸς τὴν πολυτέλειαν, εἶναι εὐτύχημα ὅπερ μᾶς καταστρέφει.

Ἡ εἰκὼν, ἣν δημοσιεύομεν παριστᾷ μέρος τῶν ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἀνευρεθέντων ἀναγλύφων, ὡς δὲ καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, διακρίνεται ἐν τῷ συμπλέγματι τούτῳ ὁ Ἑρμῆς φέρων νήπιον τὸν Διόνυσον.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ.

Ἐφθάσε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα, ἡ Ἑλλάς ἐδέχθη εἰς τοὺς κόλπους τῆς τὸν Βασιλέα Γεώργιον τὸν Α'. Αἱ φαίδραϊ ὄψεις τῶν πολιτῶν, αἱ μεγαλοπρεπεῖς ἀφίδες καὶ τὰ τρόπαια, αἱ ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν κυματίζουσαι σημαῖαι, ἡ πανταχοῦ τῆς πόλεως ἔκτακτος κίνησις, ἀναγγέλουσι τὴν χαρμόσυνον αὐτοῦ ἀφιξίν. Τίς δὲν ἐδάκρυσεν ἰδὼν τὸν Βασιλέα ὑποδεχόμενον ὑπὸ τοῦ λαοῦ του δι' ἀνευφημιῶν, αἵτινες μέχρι οὐρανοῦ ἔφθανον! Τίς δὲν ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του σκιρτῶσαν ὑπὸ ἀνεκλαλήτου χαρᾶς βλέπων. Αὐτὸν βαδίζοντα μετὰ τοῦ λαοῦ του πεζῶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἰψίστου, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν θεῖαν ἱερούργιαν, ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης!

Ἀπὸ τῆς 18 Ὀκτωβρίου αἱ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων ἀνεπερώθησαν, τὸ ἔθνος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δόξης καὶ βαδίζει πρὸς τὸν μέγαν αὐτοῦ προορισμόν.

Εἰς οἶκόν σου ἀριστος ἀμύνασθαι περὶ πατρὸς.

Τὸν ἀριστον τοῦτον οἶκόν σου εἰσῆλθεν ἡ ἐξῆς προκήρυξις τοῦ Βασιλέως·

«**ΕΛΛΗΝΕΣ!**»

Ἀναβαίνων τὸν θρόνον, ἐφ' ὃν με ἐκάλεσεν ἡ ψῆφος ὑμῶν, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἀπευθύνω ὑμῖν λόγους τινάς·

Οὔτε δεξιότητα οὔτε νοῦν δεδοκιμασμένον φέ-

ρω εἰς ὑμᾶς· προσόντα τοιαῦτα οὐδὲ νὰ προσδοκᾷτε ἐδύνασθε ἀπὸ τῆς ἡλικίας μου. Ἀλλ' ὅμως φέρω ὑμῖν πεποιθήσιν καὶ ἀφοσίωσιν εὐκρινῆ, μετὰ βαθείας πίστεως εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ταυτότητα τῆς τύχης ἐμοῦ τε καὶ ὑμῶν. Ἵπασχομαι ὑμῖν νὰ ἀφιερῶσω τὴν ζωὴν μου σύμπασαν ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας ὑμῶν.

Οὐ μόνον θέλω σεβασθῆ καὶ τηρήσει εὐσυνειδότητος τοὺς νόμους ὑμῶν, καὶ πρὸ πάντων τὸ σύνταγμα, τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ νέου ἑλληνικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ θέλω σεβασθῆ καὶ θέλω ἀσκηθῆ ὅπως ἀγαπῶ τοὺς θεσμοὺς ὑμῶν, τὰ ἦθη σας, τὴν γλῶσσαν ὑμῶν, πᾶν ὅ,τι ὑμεῖς αὐτοὶ λαοὶ τρέφετε, ὡς ἤδη ἀγαπῶ ὑμᾶς αὐτοὺς.

Παρακαλέσω δὲ τοὺς ἀρίστους καὶ δεξιωτάτου, τῶν παρ' ὑμῖν ἀνδρῶν ἵνα συνταχθῶσι περὶ ἐμὲ χωρὶς νὰ ἐμβλέψωσιν εἰς προγενεστέρους πολιτικὰς διαφοράς· τῇ νοήμονι δὲ καὶ πεφωτισμένῃ συναγωγῇ αὐτῶν θέλω προσπαθῆσαι, ὅπως ἀναπτύξω τὰ παντοειδῆ ἀγαθὰ σπέρματα καὶ τοὺς ὕλικους πόρους, οὓς περιέχει ἡ ὠραία πατρίς ὑμῶν, πατρίς καὶ ἐμοῦ γενομένη ἐφεξῆς.

Σκοπὸς τῆς φιλοδοξίας μου ἔσται οὗτος, νὰ καταστήσω τὴν Ἑλλάδα, ἐφ' ὅσον ἀπ' ἐμοῦ ἐξήρηται, πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ὁ παντοδύναμος ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἀναδεικνύμενος, χειραγωγῆσαι με ἐν ταῖς προσπαθείαις μου· εἴθε δὲ μηδέποτε ἐπιτρέψῃ, ὅπως λησμονήσω τὰς πανδήμους ὑποσχέσεις, αἳ σήμερον ἔδωκα ὑμῖν.

Ἐπὶ τούτοις, ἰκετεύω τὸν θεὸν ἡμῶν, ἵνα σκέπῃ ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ἀγίαν καὶ σωτήριον σκέπην Αὐτοῦ.

Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ τοῦ σωτηρίου ἔτους 1863.»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΣΥΜΜΟΡΙΑ.

(Τίλος, 19η φυλλάδιον).

Ἄς ἀφήσωμεν λοιπὸν τότε κατὰ μέρος, Δαγγλῆ, τὸ ἀντικείμενον τοῦτο.

— Θὰ μὲ εἰπῆς ἐπὶ τέλους πρὸς τί μὲ προσεκάλεσες τόσω ἐσπευσμένως;

— Διὰ νὰ σοὶ ἀνακοινώσω τὴν τελευταίαν βούλησιν τοῦ υἱοῦ σου.

— Ἄ! καὶ τίνι τρόπῳ; . .

— Ἀκολούθει μοι! διατί διστάζεις; μήπως φοβεῖσαι, Δαγγλῆ; . .

— Ναι, φοβοῦμαι τῶντι τοὺς βρυκόλακας! . .

— Ἀκουσον, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ταπεινῶν τὴν φωνήν, ὑπόθεσθε ὅτι αἱ ὑπόνοιαι τοῦ εἰσαγγελέως βασιζονται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ὅτι σὰς ἡπάτησα ὅλους ἀνεξαιρέτως καὶ ὅτι ἐπότισα τὸν Βίκτωρα ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, ἀντιδηλητηρίου ἀπλοῦν ὅπιον καὶ ὅτι ἐπομένως ζῆ καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ἀπέλθῃ ἐντὸς ἡμισείας ὥρας διὰ παντός ἐκ τῆς πατρίδος σου· τί θὰ ἐπραττες λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; . .

— Δὲν θὰ συγκατένευον μήτε νὰ τὸν συγχωρήσω, μήτε νὰ τὸν ἴδω! . .

— Συγκατανεύεις τοῦλάχιστον νὰ ἀκούσης τοὺς τελευταίους τοῦ λόγου;

— Πιθανόν . . ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι δὲν θὰ ἦναι παρὼν εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον οὐδ' αὐτὸς οὐδ' ἄλλος τις.

— Ἐλθέ, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ἀποφασιστικῶς εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ αἴθουσα αὕτη ἦτον ὑψηλὴ καὶ εὐρύχωρος, συνεκοινώνει δὲ πρὸς τέσσαρα δωμάτια διὰ τεσσάρων μεγάλων δρυίνων θυρῶν. Ὁ Μαυρίκιος λοιπὸν ἀνοίξας μίαν τῶν θυρῶν τούτων ἔνευσεν εἰς τὸν μοιράρχον νὰ κρυβῆ ἐντὸς τοῦ δωματίου, αὐτὸς δ' ὕστερον ἔδραμε πρὸς συνάντησιν τῆς Δαλλιῆς, ἣτις εἰσῆρχετο μετὰ τῆς Θηρεσίας ἐκ τῆς ἀπέναντι θύρας.

Ἀμφότεραι ἦσαν τόσον ὠχραὶ καὶ καταβεβλημέναι, ὥστε ὁ γέρον ἀξιωματικὸς ἠναγκάσθη νὰ τὰς ὑποστηρίξῃ μέχρι τοῦ ἀνακλινητηρίου, ὅπου κατέπεσαν ἐξηγτημέναι, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ κόπου· καὶ ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον πάντες ἐσίγων, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ Δαλλιῆ συγκεντρώσασα τὰς δυνάμεις τῆς,

— Κύριε Μαυρίκιε Σαινθικτώρ, εἶπε διὰ φωνῆς ἐξησθενημένης καὶ συλλαβῆν πρὸς συλλαβῆν ἀρθρόνουςα τὰς λέξεις, ἐὰν τῶντι δὲν μὲ ἡπατήσατε διατί δὲν ἔρχεται; . .

— Κυρία, εἶπεν ὁ ἀπόστρατος εὐσεβάτως ἀσπασθεὶς τὴν προτεινομένην αὐτῷ χεῖρα, τοῦ νεαροῦ μου φίλου ἢ νεότης ὑπῆρξε τρι-

κυμιώδης.

— Τὸ γνωρίζω, κύριε, ὁ κακολόγος μάλις α κόσμος διέδωκε πολλάκις περὶ τούτου φήμας τερατωδῶς παραμεμορφωμένας.

— Ὅχι τόσον παραμεμορφωμένας. Αἱ θυμοειδεῖς ψυχαί, ὅταν καίωνται ὑπὸ τοῦ πάθους, εἶναι ἀχαλίνωτοι!

— Ἄν δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον ἀποφεύγῃ νὰ μὲ πλησιάσῃ, εἶπεν ἡ νέα καὶ ἀξιοθαύμαστος γυνὴ μελαγχολικῶς μειδιῶσα, παρακινήσατέ τον νὰ ἔλθῃ· πρέπει νὰ παραβλέπωμεν τὸν παρελθόντα βίον ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἀγαπῶμεν, διότι ἐνίοτε δυστυχῶς παρέχει σελίδας λυπηρὰς ἢ σκληρὰς εἰς τὸν ἀναδιφῶντα αὐτὰς, νὰ ἀτενίζωμεν δὲ μετὰ πίστεως καὶ πεποιθήσεως εἰς τὸ μέλλον.

— Ὁ Βίκτωρ, κυρία, ὑπὸ εὐγενοῦς τινος ὀρμῆς κινούμενος, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπαινώ, ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσῃτε γενικῆν ἐξομολόγησιν ὅλων τῶν πράξεών σου. Ἴδου λοιπὸν τί ἐσκέφθην ὡς καὶ ἡ ἐξομολόγησις νὰ γίνῃ εἰλικρινεστέρα καὶ ἀνεπηρέεστος, καὶ ὑμεῖς νὰ ἔχητε πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰς ἀποφάσεις σας. Λοιπὸν σεῖς μὲν καθήσατε εἰς αὐτὸ ἐδῶ τὸ δωμάτιον, προσέθηκε δεικνύων μίαν ἐκ τῶν παραπλευρῶν θυρῶν, ἡ δὲ Θηρεσία ἄς ὑπάγῃ εἰς ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν κοιτῶνα· ἐκεῖθεν κρυπτόμεναι θέλετε ἀκούσει τὴν εἰλικρινῆ ὁμολογίαν τοῦ Βίκτορος, τὸν ὁποῖον θὰ φέρω εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ τότε κατὰ τὴν κρίσιν σας, ἢ φεύγετε, ἐξερχόμεναι διὰ τῶν ὀπισθεν θυρῶν, ἢ, ἐὰν συγχωρήσῃτε τὰ σφάλματά σου, τὰ ὅποια περιστάσεις τινὲς ἐλαφρύνουσιν, εἰσέρχεσθε καὶ τὸν παρηγορεῖτε ὅπως ἡ καρδία σας ὑπαγορεύσῃ.

— Αἱ τόσαι προφυλάξεις, εἶπεν ἡ Δαλλιῆ ὠχρῶσα, θλιβεράν, φοβοῦμαι, προμηνύουσιν ἐξομολόγησιν· ἀλλ' ἀδιάφορον, εἶμαι γενναία· προσκαλέσατέ τον λοιπὸν, σὰς παρακαλῶ, καὶ ἄς ὁμιλήσῃ, διότι προτιμότερος εἶναι ὁ θάνατος τοιαύτης ἀνησυχίας.

Τούτων λεχθέντων ἡ Θηρεσία ἐνηγκαλίσθη τὴν Λουκίλην, ἣτις τὴν ἐσφιγξέ σιωπηλῶς ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς, καὶ ὕστερον ἀμφότεραι εἰσῆλθον εἰς τὰ δωμάτια τὰ ὑποδειχθέντα ὑπὸ τοῦ Μαυρίκιου, ὅστις ἐξελθὼν ἐπέστρεψε πάραυτα μετὰ τοῦ Βίκτορος.

— Ὁ υἱὸς τοῦ μοιράρχου ἦτον ὠχρὸς καὶ ἀσθενὴς ὡς ἐκ τῶν πληγῶν του, ἐφαίνετο δὲ πρὸς τούτοις καταβεβλημένος ὑπὸ ψυχικῆς θλίψεως καὶ ἐλέγχων συνειδότος, ἀν καὶ οὐδόλως ὑπώπτευεν εἰς ὁποίαν ὀδυνηρὰν δο-

κιμασίαν ἐμελλε νὰ ὑποβληθῇ, ἦτον ὁμως τόσω συγκεκινημένος, ὥστε ὁ γέρον ἀπόμαχος ἠναγκάσθη νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ μέχρι τοῦ ἀνακλινητηρίου ὅπου πρὸ μικροῦ ἐκάθητο ἡ Λουκίλη.

Ἄφου δὲ ὀλίγον ἀνεπαύθη, ὁ Μαυρίκιος λαβὼν τὴν χεῖρά του,

— Λοιπὸν, φίλε μου, εἶπεν, τὴν εἶδες;

— Ναι, τὴν εἶδον, κύριε Μαυρίκιε, καὶ μοι ἐφάνη ὅτι ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπανηρόμην εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὅτι—ὁ θεὸς ἄς μοι συγχωρήσῃ τὴν ἔκφρασιν αὐτὴν, ἣτις ὡς πρὸς ἐμὲ εἶναι βλασφημία—μοὶ προσεμεῖδία ἢ εὐδαιμονία! . .

— Οὐδεὶς γινώσκει τὰς βουλάς τῆς εἰμαρμένης· ἐκτὸς τούτου ὁ χρόνος, ἡ μετάνοια καὶ ὁ ἐνάρετος βίος πολλὰς ἀσχήμους πράξεις ἐξαγνίζουσιν!

— Ἄ, κύριε Μαυρίκιε, ἡ καρδία μου σπάρασσεται ὅταν ἀναλογίζωμαι ὅτι κατήντησα νὰ ἐπικαλῶμαι τὸν οἶκτον πᾶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι αὐτοῦ ἀκόμη εἶμαι ἀνάξιος! Μὴ βλέπων μετάνοιαν ἱκανὴν ν' ἀντισταθμίσῃ τὸ ἔγκλημα μου, καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ ἀποστρέφομαι αὐτὸς ἐμαυτὸν.

— Ἀκουσον, Βίκτωρ, λάλει εἰλικρινῶς καὶ ἐξήγησόν μοι πῶς συνέβη σὺ ὁ τόσω συναισθανόμενος τὸ ἀμάρτημά σου, καὶ τσαῦτα παρασχὼν δείγματα μεγαλοψυχίας καὶ ἀρετῆς, περὶ ὧν δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ ἐπιμαρτυρήσω ὡς αὐτόπτης, νὰ ἐξοικεῖς εἰς τοιαύτην ἀποπλάνησιν; . .

— Θὰ σὰς τὰ εἶπω ὅλα, ὡς θὰ τὰ εἶπω μετ' ὀλίγον καὶ εἰς ἐκεῖνον οὐτινος ἢ μακροθυμία καὶ ἡ εὐσπλαγχνία εἶναι ἀπερίγραπτος, ἀλλ' ὀρκισθῆτε πρότερον ὅτι οἱ λόγοι μου δὲν θέλουσιν ἐξέθλει τῶν τεσσάρων τούτων τοίχων, διότι πιθανὸν νὰ λυπήσωσι ψυχὰς, αἰτινες τὰ πάνδεινα ὑπέφερον ἐξ αἰτίας μου! . .

— Ὅμνῶ, φίλε μου.

— Ἡ αὐστηρότης τοῦ πατρός μου, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς φρικτὰ ἐτιμώρησα, ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ κακοῦ. Ἀναγκαζόμενος νὰ κλίνω ἀδιαλείπτως τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ἀμείλικτον αὐτοῦ δεσποτισμὸν, ἐτραχύνθην εἰς δὲ τὴν ψυχὴν μου τὴν ὀρμητικὴν μὲν, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὴν, ἐνεσπάρησαν σπέρματα μίσους καὶ ἀντιδράσεως κατὰ τῆς τοιαύτης καταχρήσεως τῆς ἰσχύος, τὰ ὅποια συνήξανον μετὰ τῆς ἡλικίας μου καὶ καθ' ὅσον ἡ πατρικὴ οἰκία καθίστατο ψυχροτέρα καὶ δυσφορωτέρα. Οὕτω διήλθον πέντε ὀλό-

κλήρα ἔτη ἐν θλίψει καὶ δακρύοις, παντέρημος ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδεμίαν ἀκούων φιλῆν φωνήν, ἀφότου ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας ἡ ἀδελφὴ μου καὶ μετέβη εἰς τὸ Παρθενάγειον, οὐδεμίαν εὐρίσκων καρδίαν διὰ νὰ ἀνοίξω τὴν ἐδικὴν μου. Βραδύτερον ἀκτὶς ἐλπίδος διεφώτισε τὸν σκοτεινὸν τοῦ βίου μου ὀρίζοντα· μοὶ ἀπενεμήθη βαθμὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ τάγματος τῆς βασιλείσσης καὶ ἠκολούθουν ἐντίμως τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· ἀλλ' ὁ πατήρ μου ἔνεκα τῆς ὑπερμέτρου αὐτοῦ αὐστηρότητος μοὶ ἐκλείσει διὰ μιᾶς καὶ τὸ στάδιον τοῦτο, διότι ἀρνηθέντος αὐτοῦ νὰ πληρώσῃ εὐτελὲς τι χρέος μου, ἐστερήθη τὸ βαθμὸς μου.

— Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸν ἐπέπληξα τότε σφοδρῶς περὶ τούτου, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος συγκινηθεὶς, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὴν ὥραν ταύτην . . ἀλλ' ἄς ἦναι, ἐξακολούθησον Βίκτωρ.

— Μετὰ τινὰ χρόνον ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς μου, βλέπων ὅτι ὅλοι μὲ ἀπεστρέφοντο καὶ μὲ περιεφρόνουν ὡς παριάν, ὡς ἄνθρωπον ἀνάξιον νὰ κατέχῃ κοινωνικὴν τινα θέσιν, καὶ αἰσθανόμενος ὡς ἐκ τούτου μεγίστην ἀνάγκην νὰ ἐκχύσω τὰ δάκρυά μου εἰς καρδίαν ἀφωσιωμένην, κατέφυγον πρὸς τὴν ἀδελφὴν μου, τὴν ὁποίαν μόνην ἐν τῷ κόσμῳ ἠγάπων· ἐκεῖ ἐγνώρισα τὴν Λουκίλην, ἣτις δυστυχῆς ὡς ἐγὼ, ὀρφανὴ μητρός καὶ πτωχῆ, ἠσθάνθη συμπάθειαν πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον πάντες ἀπεστρέφοντο. Δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ τὴν ἠγάπων μὲ ἔρωτα ἄγνον, ἀπειρον, ἐνθουσιώδη, ὡς ἀγαποῦν οἱ ἄγγελοι!

— Εἶναι τῶντι ἀξιολάτρευτος, εἶπε ζωηρῶς ὁ Σαινθικτώρ ὕστερον;

— Ἡ ὀλεθρία εἰμαρμένη, ἣτις παντοῦ μὲ παρακολουθεῖ, ἐνέσκηψεν ὡς κεραυνὸς ἐν μέσῳ τῆς εὐδαιμονίας ταύτης, τῆς μόνης τὴν ὁποίαν ἐγεύθη καθ' ὅλον τὸν βίον μου. Ἐπανελθὼν μίαν πρωίαν μετὰ βραχυχρόνιον ἀπουσίαν, μανθάνω ὅτι ἡ Λουκίλη ἀνεχώρησεν, ὅτι κατεδικάσθη νὰ μὲ λησμονήσῃ, καὶ ὅτι οἱ γονεῖς τῆς τὴν νυμφεύουσι μὲ ἄλλον. Τότε ἡ χολὴ τῆς καρδίας μου ὑπερεξεχείλισεν, ὁ νοῦς μου συνεταράχθη καὶ παρεφρόνησα, πραγματικῶς παρεφρόνησα ὑπὸ λύπης καὶ μανίας! . .

— Ἐξ ἀπελπισίας λοιπὸν παρεσύρθη εἰς τοιοῦτον κρημνόν;

— Μήτ' ἐγὼ δὲν ἠξέυρω, διότι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δὲν εἶχον συναίσθησιν τῶν πράξεών

κλήρα ἔτη ἐν θλίψει καὶ δακρύοις, παντέρημος ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδεμίαν ἀκούων φιλῆν φωνήν, ἀφότου ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας ἡ ἀδελφὴ μου καὶ μετέβη εἰς τὸ Παρθενάγειον, οὐδεμίαν εὐρίσκων καρδίαν διὰ νὰ ἀνοίξω τὴν ἐδικὴν μου. Βραδύτερον ἀκτὶς ἐλπίδος διεφώτισε τὸν σκοτεινὸν τοῦ βίου μου ὀρίζοντα· μοὶ ἀπενεμήθη βαθμὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ τάγματος τῆς βασιλείσσης καὶ ἠκολούθουν ἐντίμως τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· ἀλλ' ὁ πατήρ μου ἔνεκα τῆς ὑπερμέτρου αὐτοῦ αὐστηρότητος μοὶ ἐκλείσει διὰ μιᾶς καὶ τὸ στάδιον τοῦτο, διότι ἀρνηθέντος αὐτοῦ νὰ πληρώσῃ εὐτελὲς τι χρέος μου, ἐστερήθη τὸ βαθμὸς μου.

— Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸν ἐπέπληξα τότε σφοδρῶς περὶ τούτου, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος συγκινηθεὶς, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὴν ὥραν ταύτην . . ἀλλ' ἄς ἦναι, ἐξακολούθησον Βίκτωρ.

— Μετὰ τινὰ χρόνον ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς μου, βλέπων ὅτι ὅλοι μὲ ἀπεστρέφοντο καὶ μὲ περιεφρόνουν ὡς παριάν, ὡς ἄνθρωπον ἀνάξιον νὰ κατέχῃ κοινωνικὴν τινα θέσιν, καὶ αἰσθανόμενος ὡς ἐκ τούτου μεγίστην ἀνάγκην νὰ ἐκχύσω τὰ δάκρυά μου εἰς καρδίαν ἀφωσιωμένην, κατέφυγον πρὸς τὴν ἀδελφὴν μου, τὴν ὁποίαν μόνην ἐν τῷ κόσμῳ ἠγάπων· ἐκεῖ ἐγνώρισα τὴν Λουκίλην, ἣτις δυστυχῆς ὡς ἐγὼ, ὀρφανὴ μητρός καὶ πτωχῆ, ἠσθάνθη συμπάθειαν πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον πάντες ἀπεστρέφοντο. Δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ τὴν ἠγάπων μὲ ἔρωτα ἄγνον, ἀπειρον, ἐνθουσιώδη, ὡς ἀγαποῦν οἱ ἄγγελοι!

— Εἶναι τῶντι ἀξιολάτρευτος, εἶπε ζωηρῶς ὁ Σαινθικτώρ ὕστερον;

— Ἡ ὀλεθρία εἰμαρμένη, ἣτις παντοῦ μὲ παρακολουθεῖ, ἐνέσκηψεν ὡς κεραυνὸς ἐν μέσῳ τῆς εὐδαιμονίας ταύτης, τῆς μόνης τὴν ὁποίαν ἐγεύθη καθ' ὅλον τὸν βίον μου. Ἐπανελθὼν μίαν πρωίαν μετὰ βραχυχρόνιον ἀπουσίαν, μανθάνω ὅτι ἡ Λουκίλη ἀνεχώρησεν, ὅτι κατεδικάσθη νὰ μὲ λησμονήσῃ, καὶ ὅτι οἱ γονεῖς τῆς τὴν νυμφεύουσι μὲ ἄλλον. Τότε ἡ χολὴ τῆς καρδίας μου ὑπερεξεχείλισεν, ὁ νοῦς μου συνεταράχθη καὶ παρεφρόνησα, πραγματικῶς παρεφρόνησα ὑπὸ λύπης καὶ μανίας! . .

— Ἐξ ἀπελπισίας λοιπὸν παρεσύρθη εἰς τοιοῦτον κρημνόν;

— Μήτ' ἐγὼ δὲν ἠξέυρω, διότι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δὲν εἶχον συναίσθησιν τῶν πράξεών

μου. Τοῦτο μόνον ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἐσπέραν τινὰ συνελήφθην ὑπὸ δωδεκάδος κακούργων· ἠθέλησα νὰ ὑπερασπισθῶ, ἠδυνάμην μάλιστα νὰ τοὺς τρέψω εἰς φυγὴν, ἀλλ' ἡ ὀργή μου κατηνάσθη ὅταν ἤκουσα αὐτοὺς λέγοντας διὰ τρεμούσης φωνῆς ὅτι ἐπείνων καὶ ἐκλεπτον διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωσιν ὑπὸ λιμοῦ. Τότε ἐκείνοι ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς συγχινήσεώς μου, ἐπετέθησαν βιαίως καὶ με ἐλήσυσσαν, θελήσας δὲ νὰ ὑπερασπισθῶ, ἐπληρώθην καὶ μικροῦ, δέον μὲ ἐφόρευον· ἀλλ' αἰφνης ἡ τύχη ἢ μᾶλλον ὁ σατανᾶς ἔφερεν ἐκεῖ ἐν τῇ κρίσει μὲ ἐκείνη ὥρα τὴν ἀνθοπῶλιν τῆς νήσου, διὰ νὰ μὲ σώσῃ καὶ με καταστρέψῃ ἐν ταύτῳ.

— Λέγουσιν ὅτι ἕκτοτε ἡ γυνὴ ἐκείνη σὲ ἠράσθη παραφόρως!

— Τῶντι παραφόρως, ἂν καὶ οὐδέποτε ἀνταπεκρίθην εἰς τὸν ἔρωτά της, διότι καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἐξευτελισμὸν εἰς τὸν ὅποιον κατήντησα δὲν ἐλησμόνησα οὐδὲ στιγμὴν τὸν ἄγγελον ὃν ἐλάτρευον!

— Καὶ ὅμως παρεδέχθης, Βίκτωρ, νὰ διευθύνῃς ἐν τῷ κρυπτῷ τὰ διαθήματα τῶν κακούργων ἐκείνων! εἰς τοῦτο ἔσφαλες μεγάλως.

— Ἐγὼ τοὺς ὠδήγουν; ἀνέκραξε μετ' ἀξιοπρεπείας ὁ νέος Δαγγλῆς, οὐδέποτε ἀνεμίχθην εἰς τὰ ἔργα των, πλὴν ὡσάντις ἠδυνάμην νὰ ἐμποδίσω κλοπὴν ἢ φόνον!

— Αὐτὸ εἶναι ἀληθέστατον, καθ' ὅσον μάλιστα μοι ἔσωσες τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς σου. Ἀλλὰ διατί ἐσύχναζες ἔστω καὶ μετρημφισμένος εἰς τὰ νυκτερινὰ των συμβούλια;

— Ἐσύχναζον διότι ὀλεθρία ἀνάγκη με ἐβίαζεν εἰς τοιαύτην ὑποχρέωσιν.

— Πῶς! Βίκτωρ, σὲ ἐπτόησαν ἴσως αἱ ἀπειλαὶ των;

— Δὲν πιστεύω ὅτι λέγετε τοῦτο ἐν πεποιθήσει! ἀπεκρίθη ὁ υἱὸς τοῦ Δαγγλῆ θλιβερῶς μειδιῶν.

— Ὅχι μὰ τὴν ἀλήθειαν, διότι σὲ γνωρίζω ὡς ἐνεργητικὸν καὶ γενναϊόψυχον καὶ ἐπομένως μὲ ἐξέπληξεν ἡ ἀπόκρισίς σου!

— Ὁμολογεῖτε λοιπὸν ὅτι δὲν σᾶς πείθει καθ' ὀλοκληρίαν;

— Ναί, τὸ ὁμολογῶ εὐκρινῶς.

— Μάθετε τότε διατί ἐσύχναζον ὑπὸ μέλαν προσωπεῖον κρυπτόμενος εἰς τὰς ὀμηγύρεις τῆς μαρκησίας. Καθ' ἣν ἐσπέραν ἐσώθην ὑπ' αὐτῆς ἐπρόκειτο νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα

μου καὶ τὸν κ. Σαδῶκ· ὅθεν διὰ πολλῶν παρακλήσεων ἀπέσπασα παρὰ τῆς ἀνθοπῶλιδος τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλάψωσιν, ἀλλὰ ταυτόχροτως ἐνῶ ἤμην κατάκοιτος συνεπεία τῆς πληγῆς μου, με ἠνάγκασε καὶ ὠρκίσθην εἰς τὴν μνήμην τῆς μητρός μου, ὅτι θὰ μεταβαίνω κατὰ μῆνα εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ θὰ παρουσιάζωμαι ὡς ἀρχηγὸς ἐκείνων οἵτινες καθαυτὸ ὑπῆκουον εἰς τὰς διαταγὰς της. Ἐὰν ἐπιώρκουν ἦτον ἱκανὴ νὰ διατάξῃ νὰ δολοφονήσῃ τὸν πατέρα μου!

— Ἀλήθειαν λέγεις Βίκτωρ; αὐτὴ τῶντι εἶναι ἡ μόνη καὶ πραγματικὴ αἰτία τῆς παρουσίας σου εἰς τὸ καταγῶγιον τῶν ληστῶν; . .

— Ναί, ὀρκίζομαι ἐν τιμῇ! . .

— Ὅσοι σὲ ἀγαπῶσιν, εἶπε, τονίζων τὴν φωνήν, ἄς συμβουλευθῶσιν τὴν καρδίαν των καὶ ἄς ἴδωσι τώρα ἂν ἦσαι ἀξίος συγγνώμης!

Μία ἐκ τῶν πλαγίων θυρῶν ἠνεώχθη μετὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ ἡ Θηρεσία ὀλολύζουσα ἐρρίφθη ἄφρονος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ της.

— Φιλτάτη Θηρεσία, ἐτραύλισεν ἐκεῖνος, μὲ συγχωρεῖς τῶντι!

— Καὶ ἐγὼ Βίκτωρ σὲ συγχωρῶ εἶπε τρέμουσα καὶ ἄλλη φωνὴ γλυκεία.

— Πῶς, Κυρία, ἀνέκραξε καλύπτων τὸ πρόσωπόν του καὶ γονυπετῶν πρὸ τῆς Λουκίλης, ἦσθε ἐκεῖ! . .

— Ναί, τὰ πάντα ἤκουσα! . .

— Καὶ δὲν σοὶ προξενεῖ φρίκην ἡ ἐξομολόγησίς μου;

— Μὲ κινεῖ εἰς θαυμασμὸν ἡ αὐταπάρνησίς σου καὶ ἐπαυξάνει τὸνναντίον τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην μου!

— Ὁ εὐγενὴς καὶ γενναία ψυχῇ, δὲν ἐλανθάσθην εἰς τὴν περὶ σοῦ κρίσιν μου, καὶ σεμνύνομαι τώρα διὰ τὸν ἔρωτα, τὸν ὅποιον θὰ συνθάψω εἰς τὸν τάφον μου!

— Τί λέγεις Βίκτωρ;

— Ἦμην βέβαιος ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσῃς, Λουκίλη, διότι πρὸ πολλοῦ σὲ ἐγνωρίζον. Αἱ κοινὰ γυναῖκες ἀποφεύγουσι τοὺς δυστυχεῖς, ἀλλ' αἱ μεγαλόψυχοι καὶ ἐνάρετοι τείνουν χεῖρα βοήθειας εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς καθοδηγοῦσιν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν. Ἄν δὲν σὲ ἠγάπων λοιπὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, θὰ σὲ ἠκολούθουν μετὰ πίστεως εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, διότι τώρα ἔχω πεποιθήσιν εἰς ἐμαυτὸν· ἀλλ' ἐπειδὴ σὲ θεωρῶ ὡς ἀγίαν,

ἐπειδὴ μοι εἶσαι τιμαλφεστάτη, εἶναι ἀδύνατον ἡ χεὶρ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μυστηριώδους συμμορίας νὰ συναφθῇ μετὰ τῆς ἀγνῆς χειρὸς σου!

— Ὁ Θεὸς ἠξεύρει ὅτι εἶσαι ἀθῶος!

— Ναί, ὅχι ὅμως καὶ οἱ ἄνθρωποι! ὅθεν ἀνάγκη ν' ἀποθάνω διὰ νὰ εἶμαι καὶ κατὰ νόμον ἀθῶος.

— Ἀδελφέ μου, ἐψιθύρισεν ἡ Θηρεσία, τί θὰ γείνω ἐγὼ ἂν ἀποθάνῃς;

— Καὶ ἐμὲ δὲν μὲ συλλογίζεσαι; εἶπεν ἡ Λουκίλη, τὸ πρόσωπον κατάβροχον ὑπὸ δακρύων ἔχουσα.

— Διάβολε! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος Σαινθικτῶρ κρούων ὀργίλως τὸν πόδα κατὰ γῆς, ἄς ἤμην ἐγὼ πατὴρ του!

— Τί θὰ ἔκαμνες ἀραγε, κύριε; ἀπεκρίθη ὁ μοίραρχος ἐξεληθὼν αἰφνιδίως τοῦ δωματίου του.

— Τί θὰ ἔκαμνα, λέγει! . . θὰ ἐδιώρθωνον τὰ πράγματα πολὺ διαφοροτρόπως.

— Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἰδίαν μέθοδον, ὑπέλαβεν ὁ Δαγγλῆς ψυχρῶς, καὶ δὲν προτίθεμαι νὰ μεταβληθῶ τώρα εἰς τὰ γηρατεία. Κύριε, εἶπεν, ἀποτανθεὶς πρὸς τὸν Βίκτωρα γονυπετήσαντα πρὸ αὐτοῦ· ἂν καὶ πικρῶς παρεπονέθης, ἐπιμένω ὅμως καὶ ὑποστηρίζω ὅτι εἶχον δίκαιον καὶ ὅτι μάλιστα ἔπρεπε νὰ σὲ μεταχειρισθῶ ἐξ ἀρχῆς ἐτι αὐστηρότερον· ἀλλ' ὅ,τι πρὸ μικροῦ ἤκουσα, ἐξηκολούθησε καὶ ἡ φωνὴ του συνεταράχθη, μὲ συνεχίνησε καὶ ἴσως μετὰ καιρὸν μεταβάλλω τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ σοῦ· ἐπειδὴ δὲ σὲ εὕρισκω ἄλλον παρ' ὅ,τι σὲ ἐνόμιζον, πρέπει καὶ σὺ νὰ ὑποκύψῃς ἅπαξ κἂν ἐπὶ ζωῆς σου εἰς τὴν πατρικὴν θέλησιν· θέλεις ν' ἀποθάνῃς, ἀλλ' ἡ τοιαύτη μετάνοια δὲν εἶναι πολὺ γενναία, διότι τάχιστα μὲν πράττεται τὸ κακὸν βραδύτατα δ' ἐπανορθοῦται, διὰ τοῦτο λοιπὸν σὲ διατάτω νὰ ζήσης, καὶ ἂν ἦσαι γενναῖος, ἂν ἔχῃς καρδίαν, θὰ μὲ ὑπακούσῃς!

— Εὐγε! τώρα μάλιστα, εἶπεν ὁ γέρον στρατιώτης τρίβων τὰς χεῖρας.

— Πρὸς ποινὴν τῶν ἀμαρτημάτων σου, δὲν θὰ ὀνομάζεσαι πλέον Δαγγλῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τῆς μητρός σου, θὰ ὑπάγῃς νὰ πολεμήσῃς εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἐκεῖ θ' ἀνακτῆσῃς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὴν προγονικὴν σου ἔκλειαν!

— Ἀναχωρεῖς; . .

— Εὐλόγησόν με, πάτερ!

— Ἀμέσως!

— Ὑγίαινε λοιπὸν, υἱέ μου, εἶπεν ὁ μοίραρχος, τότε τὸ πρῶτον περιπτυσσόμενος καὶ σφίγγων αὐτὸν ἐπὶ τῆς καρδίας του.

— Καὶ ἐμὲ πάτερ μου, μὲ λησμονεῖτε; ἠρώτησεν ἡ Δαλλιέ.

— Πῶς κυρία; θὰ τὸν ἀκολουθήσητε;

— Παντοῦ ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ, διότι ἄλλον ἐκτὸς τούτου σύζυγον δὲν θέλω!

— Ὁ Λουκίλη, ἀνέκραξεν ὁ Βίκτωρ ὅποιον χρέος μοι ἐπιβάλλεις!

— Ἀφοῦ ἀποφασίζετε νὰ τὸν συνοδεύσητε, ὑπέλαβεν ὁ μοίραρχος, ἀλλάσσω τόπον ἐξορίας καὶ τῷ παραχωρῶ τὰ ἐν Μαρτινίκῃ κτήματά μου! Λοιπὸν, γηρεῖ μου φίλε, προσέθηκεν ἀποτανθεὶς πρὸς τὸν Μαυρίκιον Σαινθικτῶρ, ἂν ἦσο πατὴρ του τί περιπλέον θὰ ἔκαμνες; . .

— Τίποτε! ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἐγειναν ὅλα ταῦτα παρακαίρως!

XXI

ΑΥΣΙΣ.

— Πόθεν προέρχεται ὁ φόβος σου;

— Κύτταξε, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, τείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὸν κῆπον, ὅθεν εἰσῆρχετο ὁ Σαδῶκ ἠγούμενος δύο ἐνωμοτιῶν χωροφυλάκων.

Ὁ Δαγγλῆς ἐνευσεν εἰς τὸν υἱὸν του νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωματίον ὅπου ἐκρύπτετο ἕως πρὸ μικροῦ, ὕστερον δ' ἐξεληθὼν εἰς συνάντησιν τοῦ εἰσαγγελέως.

— Τί δηλοῦσιν ὅλα ταῦτα, κύριε; εἶπε συνοφρυθεὶς ὀργίλως. Διατί ἐκινήθη ἡ χωροφυλακὴ ἀνευ διαταγῆς μου; . .

— Κύριε μοίραρχε, εἶπεν ὁ ὠχροπρόσωπος Σαδῶκ, ἐμφαίνων ἐνεργητικὴν ἀπόφασιν, τοὺς διέταξα ὑπ' εὐθύνην μου νὰ μὲ ἀκολουθήσωσι, διότι παρουσιάσθη κατεπείγουσα καὶ σπουδαιοτάτη ἀνάγκη πρὸς τοῦτο.

— Ἐπράξατε κάκιστα, κύριε, διότι ἡ παραβίασις τῆς πειθαρχίας οὐδέποτε δικαιολογεῖται· ἀλλὰ τέλος πάντων τί τρέχει;

— Πρόκειται περὶ ἀνομήματος, τὸ ὅποιον ὁ νόμος πρέπει νὰ τιμωρήσῃ συντόμως καὶ ἀνηλεῶς!

— Καὶ πάλιν τιμωρίας καὶ πάλιν βασάνους! Δὲν ἤρκεσαν ἄρά γε οἱ τροχοὶ καὶ αἱ ἀγγόναι, αἵτινες εἶναι ἐστημέναι ἐπὶ ὄλων τῶν λεωφόρων καὶ ἐμποιοῦσι φρίκην εἰς τοὺς διαβάτας; ἐξακολουθεῖτε, κύριε!

— Ἐνεπαίχθη ἡ δικαιοσύνη· ὁ κ. Μαυρίκιος

Σαινδικτώρ, ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ ὁποίου εὐρίσκασθε, κατεγράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης μου, διότι τὰ δύο φέρετρα ἀντὶ τῶν λειψάνων τοῦ υἱοῦ σας καὶ τῆς μαρκησίας, περιείχον παρ' ἐλπίδα ξύλα καὶ λίθους.

— Πόθεν ἐμάθετε τοῦτο;

— Ὁ Βονρεπὼ τυχῶν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Καρμηλιτῶν, ὀλίγον ἔλειψε νὰ λειποθυμήσῃ ἀναγνωρίσας ἐν μέσῳ τῶν καλογραυῶν τὴν μαρκησίαν. Συνεπεία λοιπὸν τῆς ἀγγελίας ταύτης ἀνώρουσα τοὺς τάφους καὶ ἐξήγαγον τὰ δύο φέρετρα.

— Κακῶς ἐπράξατε, κύριε, αὐτογνωμόνως προβάντες εἰς τοιαύτα μέτρα ἄλλα καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων τί συμπέρασμα ἐξάγετε; . .

— Ἐξάγω, συνταγματάρχα, συμπέρασμα τοῦ ὁποίου δὲν δύνασθε ν' ἀρνηθῆτε τὴν ὀρθότητα, ὅτι δηλαδὴ ἡ δικαιοσύνη ὀφείλει ν' ἀποπερατώσῃ τὸ ἔργον τῆς.

— Μελετᾶτε λοιπὸν νὰ παραβιάσῃτε τὰς θύρας τοῦ μοναστηρίου τῶν Καρμηλιτῶν, ἐὰν τῶντι ἡ δυστυχὴς ἐκείνη γυνὴ εὐρίσκηται ἐκεῖ; . .

— Μάλιστα κύριε, ἐὰν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, διότι ὁ νόμος εἶναι παντοδύναμος!

— Καλῶς! Καὶ ἐὰν υποθέσωμεν ὅτι ὁ ἄλλος δὲν ἀπέθανεν ἀλλὰ ζῆ, ποῦ θὰ τὸν καταδιώξῃτε; . .

— Ἐν τῇ οἰκίᾳ ὅπου εὔρεν ἄσυλον.

— Καὶ ποία εἶναι ἡ οἰκία αὕτη; ἠρώτησεν ὁ Δαγγλῆς καὶ ἡ φωνὴ του ἔτρεμεν ἐξ ὀργῆς.

— Ἡ οἰκία ἐν ἣ τῶρα εὐρισκόμεθα.

— Τοιαύτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀπόφασίς σας; . .

— Μάλιστα, κύριε μοίραρχε.

— Ἀκούσατε λοιπὸν τότε καὶ τὴν ἰδικὴν μου ἀπόφασιν ἣτις εἶναι ὡσαύτως ἀκλόνητος καὶ ἀμετάτρεπτος. Ἐπιθυμῶ τὰ γεγονότα ταῦτα νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν λήθην εἴτε ψευδῆ εἶναι, εἴτε ἀληθῆ καὶ δὲν θέλω πλέον νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῶν λυπηρῶν αὐτῶν συμβάντων.

— Λυποῦμαι καιρίως διότι δὲν συμφωνῶ μεθ' ὑμῶν, κύριε Δαγγλῆ καὶ ἐπειδὴ δὲν συνειθίζω νὰ υποκύπτω εἰς ἀνθρωπίνας ἀπαιτήσεις ἢ ἀξιώσεις θὰ ἐκπληρώσω ἀνεκκλήτως τὸ ὅποιον ἔχω χρέος.

— Παρὰ τὴν θέλησίν μου, κύριε;

— Ἐν ἀνάγκῃ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν σας μάλιστα!

— Τώρα λοιπὸν βλέπομεν! ἀνέκραξεν ὁ μοίραρχος, πελιδνὸς ὑπ' ὀργῆς γενόμενος καὶ

προχωρῶν πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Ἄλλ' ὁ παρακολουθῶν αὐτὸν εἰσαγγελεύς τὸν ἐκράτησεν ἐν μέσῳ τοῦ προαυλίου λέγων χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Μὴ ἐκθέτετε, συνταγματάρχα, τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἀρχηγίας, διότι μίαν λέξιν ἅμα εἶπω οἱ στρατιώται σας δὲν θὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς σας!

— Ὅχι δά! καὶ ποία εἶναι, παρακαλῶ, αὐτὴ ἡ λέξις;

— Σεῖς παρητήθητε τῆς διοικήσεως, καὶ ἐπομένως μόνος ἐγὼ ἔχω σήμερον τὸ δικαίωμα τοῦ διατάττειν αὐτοὺς.

Ὁ μοίραρχος ὑπὸ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης ἀπολιθωθείς ἐκυψε τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶπεν ἀσθενῶς καὶ περιλύπως:

— Ἐξαιτοῦμαι τοῦλάχιστον δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας προθεσμίας διὰ νὰ σκεφθῶ.

— Ἐπειδὴ ἡ οἰκία εἶναι ἀσφαλῶς περιεζωσμένη ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων καὶ ἐπομένως καθίσταται ἀδύνατος πᾶσα ἀπόπειρα ἀποδράσεως, σὰς παραχωρῶ τὴν αἰτουμένην προθεσμίαν, ἀλλὰ οὔτε λεπτόν περιπλέον, ἀπεκρίθη ὁ αἰέποτε ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος Σαδῶκ.

Ὅταν ὁ Δαγγλῆς μετὰ τοὺς λόγους τούτους εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἦτον εἰκοσιν ἔτη πρεσβύτερος ἢ δὲ Δαλλιέ καὶ ἡ Θηρεσία ἐκ τῆς ὠχρότητος τοῦ προσώπου του καὶ τοῦ κατέχοντος τὰ μέλη του σπασμωδικῶν τρόμου, ἐμάντευσαν ὁποῖος ἐπέκειτο κίνδυνος καὶ ἤρχισαν νὰ ὀδύρωνται καὶ νὰ ἀναβοῶσι θλιβερῶς.

Ὁ γέρον ἀτόμαχος ἀκούσας τοὺς λόγους τοῦ Σαδῶκ ἐγνωμοδότησε νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἐνόπλιως καὶ ν' ἀποκρούσωσι τὸ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα ἐν περιπτώσει ἐφόδου κατὰ τῆς οἰκίας ὁ δὲ μοίραρχος ἀπελπισθεὶς ἔσειεν ἐν ἀπογνώσει τὴν κεφαλὴν, ὅταν εἰσῆλθεν ἐκ τοῦ δωματίου ὁ Βίκτωρ τοσαύτην ἐμφαίνων ἐνεργητικὴν καὶ γαλήνιον ἐνταῦτῳ ἀποφασιστικότητα, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ του ἐφρικίασεν.

— Βλέπετε, εἶπεν ἀτάραχος, ὅτι ὁ δικαιοκρίτης θεὸς δὲν ἐπιδοκιμάζει τὰ σχέδιά μας! Χαίρετε λοιπὸν ὦ σεῖς τοὺς ὁποίους τόσον ἠγάπησα καὶ ἀγαπῶ, χαίρετε! ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐξιλεώσω τὴν ἀνθρωπίνην δικαιοσύνην καὶ νὰ σώσω τὴν οἰκογενειακὴν τιμὴν μου!

Εἶπεν, ἡ δὲ Θηρεσία καὶ Λουκίλη ἠγέρθησαν τρέμουσαι καθῶς καὶ οἱ δύο γέροντες καὶ περιεκύκλωσαν ὅλοι δακρύνοντες τὸν Βί-

κτωρα, ὅστις προσπαθῶν νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ τοὺς παρηγόρει μετὰ γλυκύτητος καὶ ἐμειδία ἂν καὶ ἡ ψυχὴ του ἦτο περίλυπος ἕως θανάτου διὰ τὴν αὐτοχειρίαν ἣν ἀφόβως προεμελέτα. Ὅκτῳ λεπτὰ τῆς ὥρας παρῆλθον ἐν τῇ σπαρακτικῇ ταύτῃ ἀγωνίᾳ καὶ ἤδη ἠκούετο ὁ κρότος τῶν βημάτων τοῦ Σαδῶκ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ χωροφυλάκων, ὅτε ταχυδρομικὴ ἅμαξα ἀπὸ ρυτῆρος ἐλαυνομένη ἔστη πρὸ τῆς οἰκίας.

Καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ὥρας ἡ ψυχὴ μας ἐντρυσθῆ ὑπὸ ἐλπίδων διὸ τὸ παράδοξον τοῦτο συμβεβηκός, ἐπειδὴ τῶντι ἦτο πρᾶγμα ὄχι τυχαῖον ἢ ἀφίξις ταχυδρομικῆς ἀμάξης εἰς τὰ ὄρη τῆς Γαλλικίας, διήγειρε παλμούς εἰς ὅλας τὰς καρδίας ἐκτὸς τῆς τοῦ Βίκτωρος ὅστις ἦτον ἐντελῶς ἀπηλιπόμενος ἄλλ' ἐρύθημα ἔθαψε τὰς παρειάς του ὅταν εἶδεν αἰφνης εἰσερχόμενον τὸν τὸ κομφὸν ἵππότην Δάρκ ἀλλοτε ἀντίζηλόν του.

Ὁ ἵππότης χαριέντως ὑποκλίσας ἐνώπιον τῶν κυριῶν καὶ χαιρετήσας τὸν Μαυρίκιον καὶ τὸν μοίραρχον διέτρεξε τὴν αἴθουσαν, ἠνέωξε τὴν θύραν καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σαδῶκ πρὶν ὁ Βίκτωρ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

— Ἐνθυμεῖσθε, κύριε Εἰσαγγελεῦ, τὴν ἐπίσκεψιν δι' ἧς με ἐτιμήσατε τὸ παρελθόν ἔτος;

— Μάλιστα ὑψηλότατε, ἐτραύλισεν ὁ Σαδῶκ τεθορυβημένος.

— Θὰ γνωρίζετε λοιπὸν ἀναμφιβόλως ὅτι ἡ παρουσία σας δὲν μοι εἶναι πολὺ ἀρεστὴ καὶ ὅτι ἐπομένως με καθυποχρεώνετε ὅπου ἐγὼ εὐρίσκομαι σεῖς νὰ ἀποχωρῆτε. — Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ εἰσαγγελεύς μετὰ σταθερότητος, ἐδῶ εὐρισκόμενος ἐκπληρωτὰ ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἐπιβαλλόμενά μοι καθήκοντα.

— Μὲ κινεῖτε εἰς περιέργειαν, κύριε, ὅθεν ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ἐρωτήσω ἂν πρόκειται καὶ πάλιν περὶ τῆς διαβολῆτος ἐκείνης μυστηριώδους συμμορίας!

— Ἰσα, ἰσα, ὑψηλότατε, περὶ αὐτῆς πρόκειται.

— Ὅρθως ἐμάντευσα ὑπέλαβε μειδιῶν ὁ ἵππότης ἀναγνώσας λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δύο ταῦτα ἐγγράφα.

— Ἐπιστολὴ τοῦ νομάρχου καὶ ὑπουργικῆς διαταγῆ!

— Μάλιστα, ἡ δὲ διαταγὴ αὕτη, ἂν δὲν ἀπατώμαι, σὰς ἀπαγορεύει πᾶσαν περαιτέρω ἐπὶ τῆς προκειμένης υποθέσεως ἐνέργειαν.

— Ἄ Ὑψηλότατε! ἀνέκραξαν μιᾷ φωνῇ ἡ Θηρεσία καὶ ἡ Δαλλιέ.

Ὁ Σαδῶκ ἀνέγνω τροχάδην ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολάς, ὕστερον δὲ συμπτύξας καὶ

θέσας αὐτὰς εἰς τὸν κόλπον του ἐχαιρέτησε μετὰ μεγίστης ἀταραξίας καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῶν χωροφυλάκων του. Μόλις δὲ ἀνεχώρησεν, ἡ Θηρεσία καὶ αὐτὸς ὁ μοίραρχος ἐγονυπέτησαν πρὸ τοῦ ἵππότητος Δάρκ, ὅστις ἀνήγειρεν αὐτοὺς λέγων μετὰ τῆς οἰκείας αὐτῶ φιλοφροσύνης.

— Εἰς ἐμὲ οὐδεμίαν χάριν ὀφείλετε, διότι μία Καρμηλίτις ἐξωμάλυε τὰ πάντα καὶ μᾶς ἐξήγαγε τῆς δυσαρέστου ταύτης θέσεως.

— Πῶς τοῦτο συνέβη; ἠρώτησεν ὁ μοίραρχος.

— Φαίνεται ὅτι ἀγνώστων ἕνεκα λόγων καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀναμφιβόλως κινηθεῖσα περιεργείας, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὀρμώμενος καὶ ὁ κύριος Βονρεπὼ ἀνώρουσε τὸ φέρετρον ἀνθοπώλιδος τινος, τὸ ὅποιον, λέγει, εὐρέθη κενόν. . .

— Τὴν περιέργειάν του αὐτὴν, διέκοψεν ὁ Μαυρίκιος, θὰ τὴν ἀνταμείψω σήμερον μάλιστα διὰ τοῦ ραβδίου μου!

— Φαίνεται, λέγω, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Καρμηλίτις, μαθοῦσα ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ υἱὸς σας δὲν ἀπέθανεν, ἀπέστειλε τὸν πνευματικὸν τῆς πρὸς τὸν νομάρχην καὶ ἐπρότεινεν ὅτι προθύμως προσεφέρετο νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ ποῦ εὐρίσκοντο ὅλα τὰ βαρύτιμα κοσμήματα τὰ κλαπέντα κατὰ τὴν ἐσπερινὴν συναναστροφὴν τῆς κυρίας Λαβὰλ εἰς τὸν ἐν Βαστίδι πύργον τῆς, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι δὲν θέλει ἐνεργηθῆ οὐδεμία καταδίωξις κατὰ τοῦ κ. Βίκτωρος συνεπεία τῆς μονομαχίας του καὶ ὅτι θέλουν παύσει ὀριστικῶς αἱ ἀνακρίσεις καὶ ἔρευναι ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὸ αἷματηρὸν δράμα τῆς μυστηριώδους συμμορίας.

— Τάλαινα μαρκησία! ἐτραύλισεν ὁ Βίκτωρ, καταπνίξας βαθὺν στεναγμόν.

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα ἦτο σκανδαλώδες, οἱ παρεστῶτες ἠρκέσθησαν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἵππότητος δοθείσας ἐξηγήσεις. Τὴν αὐτὴν δ' ἐσπέραν ὁ συμβολαιογράφος καὶ ὁ ἐφημέριος τῆς Γαλλικίας ἐτέλεσαν τοὺς γάμους τοῦ Βίκτωρος μετὰ τῆς κυρίας Δαλλιέ, καὶ οἱ δύο νεόνυμφοι συνοδευθέντες μέχρι τῆς Βορδηγαλλίας ὑπὸ τῆς Θηρεσίας καὶ τοῦ μοιράρχου, ἀνεχώρησαν τὴν ἐπαύριον εἰς Μαρτινίκην, ὅπου ὁ Βίκτωρ Δαγγλῆς μετὰ εἰκοσαετῆ ἐνάρετον καὶ φίλεργον βίον ἀνέκτησε λέγουσι τὸ πατρικὸν αὐτοῦ ὄνομα. Τοῦτο ἐπιβεβαιώσῃ καὶ τὰ ἀνέκδοτα ἀπομνημονεύματα τοῦ μακαρίτου Μαυρικίου Σαινδικτώρ, ὅθεν ἐρανίσθημεν τὸ ἀνωτέρω ἱστορικὸν ἐπεισόδιον τοῦ τῆ. αἰῶνος. Mary Lafon.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Θ *

ΡΟΛΚΑ-ΜΑΖΟΥΡΚΑ

ΓΑΛΛΕΙΔΕΙΟΝ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ὑπό

P. ΠΑΡΕΖΙΝΗ

καὶ ἀφιερῶθεῖσα

Τῇ Κυρίᾳ

ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΡΑΛΙΒΑΝΟΥ.

Introduzi one

All^{to}

Piano-Forte

Polka Mazurka

mf dolce

mf rinforzando

ff e risoluto ped * ped * ped * P

dolce

tr

p 1ma 2^a

ped forz= 29

p 30 31

ten=
ped ff * 33

34 35 36

8^a

f ped * *ff* risoluto forz 37 *p* ten espres^{vo} 40

sensibile 42 43 44 45 46 47 48 49 50

ten=

1ma 2^a Coda

ped rinforz= * ped * ped * 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60

8^a D. C.

ped ff forz * tr 61 62 63 64

tr